

Universitätsbibliothek Paderborn

Annalium Paderbornensium Pars ...

Complectens Inprimis Fusiozem Episcoporum Paderbornensium, Deinde Succinctiorem Historiam Reliquorum Per Westfaliam Antistitum, Tum Res Gestas Aliorum In Eadem Hac Regione Clarorum Virorum, Postremo Pontificum, Imperatorum, Principum &c. Gesta, maxime ea, quae Westfaliam contingunt

[772 - 1227]

Schaten, Nicolas

Nevhvsii, 1693

Liber VII. [1084 - 1127]

urn:nbn:de:hbz:466:1-7760

ANNALIUM
PADERBORNENSIIUM
LIBER VII.

HENRICUS I

Comes de Aslo

XIV,

HENRICUS II

Comes Werlensis

XV,

EPISCOP. PADERBORN.

HENRI

HENRICVS I

Comes de Aslo

XIV,

EPISCOPUS PADERBORN.

Annus Christi 1084.

Gregorij VII Pont. 12.

Henrici IV Regis 29. Imp. 1.

Henrici I Ep. Pad. 1.

Contur-
batus
Germa-
niae sta-
tus pro-
pter di-
versa
schisma-
ta.

Henricus
I. Comes
de Aslo
eligitur
Epif. Pad.

Item à morte Popponis prosequimur annum Christi MLXXXIV, is nos cum sequentibus duobus Episcopis deducit ad conturbata religionis tempora. Nam postquam Henricus, Rex impius, ausus est Gregorium VII, verum & Orthodoxum Pontificem, à Cathedra Petri, per vim armorum deturbare, & in ejus locum Clementem Pseudopontificem, ingemiscente toto orbe Christiano, obtrudere, ortum est scædum illud & hæcenus inauditum schisma inter Sacerdotium & regnum: vulnere nimirum per contagionem mali à Sede Apostolica, tanquam à capite per cetera Ecclesiæ membra manante. Nam passim per Italiam & Germaniam Saxoniamque nostram alibi Catholici Episcopi, alibi Schismatici conspecti sunt. Nec & Episcopi solum cum Episcopis, sed & Abbates cum Abbatibus, Clerus cum Clero, & Monachi cum Monachis collisi sunt; quòd alij vero suo Pontifici, alij Pseudopontifici, & schismatico Regi per studia partium & dissidia hærent. Ad hæc, quod multo detestabilius erat, in eadem Episcopi sede simul Catholicus à Clero electus, & Pontificis auctoritate confirmatus: simul Schismaticus, à schismatico Rege obtrusus spectabatur. Ejus scædæ rei exemplum in nostra quoque Paderbornensi Ecclesia. Nam post obitum Popponis Episcopi nostri, Hermannus Catholici Regis nominatione, Cleri consensu, & Legati Pontificis auctoritate, quem Gregorius

gorius VII C
est Henricus
bus conspic
pris est dele
quam Herm
ricus Rex d
ipse Henric
Asloni amu
oniam fami
desensi dice
modum in
Henricus de
striorque C
periali Werl
Kersenbroc
lit, quòd He
riori Cath
sint. Sed qu
causa Henri
scopis Apof
Legatum m
que hunc Ep
grave ad ali
mento, ut C
temporum
annis, dum
Asloënsis in
co Rege de
rum Schism
crationem
teris, quas a
feremus, an
hoc anno r
ejus Episco
hibet, pri
(Quo aute
memorabi
set, utrum
posset in Ep
est consecr
geretur, ut
-1077
-1084
-1085
-1086
-1087
-1088
-1089
-1090
-1091
-1092
-1093
-1094
-1095
-1096
-1097
-1098
-1099
-1100
-1101
-1102
-1103
-1104
-1105
-1106
-1107
-1108
-1109
-1110
-1111
-1112
-1113
-1114
-1115
-1116
-1117
-1118
-1119
-1120
-1121
-1122
-1123
-1124
-1125
-1126
-1127
-1128
-1129
-1130
-1131
-1132
-1133
-1134
-1135
-1136
-1137
-1138
-1139
-1140
-1141
-1142
-1143
-1144
-1145
-1146
-1147
-1148
-1149
-1150
-1151
-1152
-1153
-1154
-1155
-1156
-1157
-1158
-1159
-1160
-1161
-1162
-1163
-1164
-1165
-1166
-1167
-1168
-1169
-1170
-1171
-1172
-1173
-1174
-1175
-1176
-1177
-1178
-1179
-1180
-1181
-1182
-1183
-1184
-1185
-1186
-1187
-1188
-1189
-1190
-1191
-1192
-1193
-1194
-1195
-1196
-1197
-1198
-1199
-1200
-1201
-1202
-1203
-1204
-1205
-1206
-1207
-1208
-1209
-1210
-1211
-1212
-1213
-1214
-1215
-1216
-1217
-1218
-1219
-1220
-1221
-1222
-1223
-1224
-1225
-1226
-1227
-1228
-1229
-1230
-1231
-1232
-1233
-1234
-1235
-1236
-1237
-1238
-1239
-1240
-1241
-1242
-1243
-1244
-1245
-1246
-1247
-1248
-1249
-1250
-1251
-1252
-1253
-1254
-1255
-1256
-1257
-1258
-1259
-1260
-1261
-1262
-1263
-1264
-1265
-1266
-1267
-1268
-1269
-1270
-1271
-1272
-1273
-1274
-1275
-1276
-1277
-1278
-1279
-1280
-1281
-1282
-1283
-1284
-1285
-1286
-1287
-1288
-1289
-1290
-1291
-1292
-1293
-1294
-1295
-1296
-1297
-1298
-1299
-1300
-1301
-1302
-1303
-1304
-1305
-1306
-1307
-1308
-1309
-1310
-1311
-1312
-1313
-1314
-1315
-1316
-1317
-1318
-1319
-1320
-1321
-1322
-1323
-1324
-1325
-1326
-1327
-1328
-1329
-1330
-1331
-1332
-1333
-1334
-1335
-1336
-1337
-1338
-1339
-1340
-1341
-1342
-1343
-1344
-1345
-1346
-1347
-1348
-1349
-1350
-1351
-1352
-1353
-1354
-1355
-1356
-1357
-1358
-1359
-1360
-1361
-1362
-1363
-1364
-1365
-1366
-1367
-1368
-1369
-1370
-1371
-1372
-1373
-1374
-1375
-1376
-1377
-1378
-1379
-1380
-1381
-1382
-1383
-1384
-1385
-1386
-1387
-1388
-1389
-1390
-1391
-1392
-1393
-1394
-1395
-1396
-1397
-1398
-1399
-1400
-1401
-1402
-1403
-1404
-1405
-1406
-1407
-1408
-1409
-1410
-1411
-1412
-1413
-1414
-1415
-1416
-1417
-1418
-1419
-1420
-1421
-1422
-1423
-1424
-1425
-1426
-1427
-1428
-1429
-1430
-1431
-1432
-1433
-1434
-1435
-1436
-1437
-1438
-1439
-1440
-1441
-1442
-1443
-1444
-1445
-1446
-1447
-1448
-1449
-1450
-1451
-1452
-1453
-1454
-1455
-1456
-1457
-1458
-1459
-1460
-1461
-1462
-1463
-1464
-1465
-1466
-1467
-1468
-1469
-1470
-1471
-1472
-1473
-1474
-1475
-1476
-1477
-1478
-1479
-1480
-1481
-1482
-1483
-1484
-1485
-1486
-1487
-1488
-1489
-1490
-1491
-1492
-1493
-1494
-1495
-1496
-1497
-1498
-1499
-1500
-1501
-1502
-1503
-1504
-1505
-1506
-1507
-1508
-1509
-1510
-1511
-1512
-1513
-1514
-1515
-1516
-1517
-1518
-1519
-1520
-1521
-1522
-1523
-1524
-1525
-1526
-1527
-1528
-1529
-1530
-1531
-1532
-1533
-1534
-1535
-1536
-1537
-1538
-1539
-1540
-1541
-1542
-1543
-1544
-1545
-1546
-1547
-1548
-1549
-1550
-1551
-1552
-1553
-1554
-1555
-1556
-1557
-1558
-1559
-1560
-1561
-1562
-1563
-1564
-1565
-1566
-1567
-1568
-1569
-1570
-1571
-1572
-1573
-1574
-1575
-1576
-1577
-1578
-1579
-1580
-1581
-1582
-1583
-1584
-1585
-1586
-1587
-1588
-1589
-1590
-1591
-1592
-1593
-1594
-1595
-1596
-1597
-1598
-1599
-1600
-1601
-1602
-1603
-1604
-1605
-1606
-1607
-1608
-1609
-1610
-1611
-1612
-1613
-1614
-1615
-1616
-1617
-1618
-1619
-1620
-1621
-1622
-1623
-1624
-1625
-1626
-1627
-1628
-1629
-1630
-1631
-1632
-1633
-1634
-1635
-1636
-1637
-1638
-1639
-1640
-1641
-1642
-1643
-1644
-1645
-1646
-1647
-1648
-1649
-1650
-1651
-1652
-1653
-1654
-1655
-1656
-1657
-1658
-1659
-1660
-1661
-1662
-1663
-1664
-1665
-1666
-1667
-1668
-1669
-1670
-1671
-1672
-1673
-1674
-1675
-1676
-1677
-1678
-1679
-1680
-1681
-1682
-1683
-1684
-1685
-1686
-1687
-1688
-1689
-1690
-1691
-1692
-1693
-1694
-1695
-1696
-1697
-1698
-1699
-1700
-1701
-1702
-1703
-1704
-1705
-1706
-1707
-1708
-1709
-1710
-1711
-1712
-1713
-1714
-1715
-1716
-1717
-1718
-1719
-1720
-1721
-1722
-1723
-1724
-1725
-1726
-1727
-1728
-1729
-1730
-1731
-1732
-1733
-1734
-1735
-1736
-1737
-1738
-1739
-1740
-1741
-1742
-1743
-1744
-1745
-1746
-1747
-1748
-1749
-1750
-1751
-1752
-1753
-1754
-1755
-1756
-1757
-1758
-1759
-1760
-1761
-1762
-1763
-1764
-1765
-1766
-1767
-1768
-1769
-1770
-1771
-1772
-1773
-1774
-1775
-1776
-1777
-1778
-1779
-1780
-1781
-1782
-1783
-1784
-1785
-1786
-1787
-1788
-1789
-1790
-1791
-1792
-1793
-1794
-1795
-1796
-1797
-1798
-1799
-1800
-1801
-1802
-1803
-1804
-1805
-1806
-1807
-1808
-1809
-1810
-1811
-1812
-1813
-1814
-1815
-1816
-1817
-1818
-1819
-1820
-1821
-1822
-1823
-1824
-1825
-1826
-1827
-1828
-1829
-1830
-1831
-1832
-1833
-1834
-1835
-1836
-1837
-1838
-1839
-1840
-1841
-1842
-1843
-1844
-1845
-1846
-1847
-1848
-1849
-1850
-1851
-1852
-1853
-1854
-1855
-1856
-1857
-1858
-1859
-1860
-1861
-1862
-1863
-1864
-1865
-1866
-1867
-1868
-1869
-1870
-1871
-1872
-1873
-1874
-1875
-1876
-1877
-1878
-1879
-1880
-1881
-1882
-1883
-1884
-1885
-1886
-1887
-1888
-1889
-1890
-1891
-1892
-1893
-1894
-1895
-1896
-1897
-1898
-1899
-1900
-1901
-1902
-1903
-1904
-1905
-1906
-1907
-1908
-1909
-1910
-1911
-1912
-1913
-1914
-1915
-1916
-1917
-1918
-1919
-1920
-1921
-1922
-1923
-1924
-1925
-1926
-1927
-1928
-1929
-1930
-1931
-1932
-1933
-1934
-1935
-1936
-1937
-1938
-1939
-1940
-1941
-1942
-1943
-1944
-1945
-1946
-1947
-1948
-1949
-1950
-1951
-1952
-1953
-1954
-1955
-1956
-1957
-1958
-1959
-1960
-1961
-1962
-1963
-1964
-1965
-1966
-1967
-1968
-1969
-1970
-1971
-1972
-1973
-1974
-1975
-1976
-1977
-1978
-1979
-1980
-1981
-1982
-1983
-1984
-1985
-1986
-1987
-1988
-1989
-1990
-1991
-1992
-1993
-1994
-1995
-1996
-1997
-1998
-1999
-2000
-2001
-2002
-2003
-2004
-2005
-2006
-2007
-2008
-2009
-2010
-2011
-2012
-2013
-2014
-2015
-2016
-2017
-2018
-2019
-2020
-2021
-2022
-2023
-2024
-2025
-2026
-2027
-2028
-2029
-2030
-2031
-2032
-2033
-2034
-2035
-2036
-2037
-2038
-2039
-2040
-2041
-2042
-2043
-2044
-2045
-2046
-2047
-2048
-2049
-2050
-2051
-2052
-2053
-2054
-2055
-2056
-2057
-2058
-2059
-2060
-2061
-2062
-2063
-2064
-2065
-2066
-2067
-2068
-2069
-2070
-2071
-2072
-2073
-2074
-2075
-2076
-2077
-2078
-2079
-2080
-2081
-2082
-2083
-2084
-2085
-2086
-2087
-2088
-2089
-2090
-2091
-2092
-2093
-2094
-2095
-2096
-2097
-2098
-2099
-2100
-2101
-2102
-2103
-2104
-2105
-2106
-2107
-2108
-2109
-2110
-2111
-2112
-2113
-2114
-2115
-2116
-2117
-2118
-2119
-2120
-2121
-2122
-2123
-2124
-2125
-2126
-2127
-2128
-2129
-2130
-2131
-2132
-2133
-2134
-2135
-2136
-2137
-2138
-2139
-2140
-2141
-2142
-2143
-2144
-2145
-2146
-2147
-2148
-2149
-2150
-2151
-2152
-2153
-2154
-2155
-2156
-2157
-2158
-2159
-2160
-2161
-2162
-2163
-2164
-2165
-2166
-2167
-2168
-2169
-2170
-2171
-2172
-2173
-2174
-2175
-2176
-2177
-2178
-2179
-2180
-2181
-2182
-2183
-2184
-2185
-2186
-2187
-2188
-2189
-2190
-2191
-2192
-2193
-2194
-2195
-2196
-2197
-2198
-2199
-2200
-2201
-2202
-2203
-2204
-2205
-2206
-2207
-2208
-2209
-2210
-2211
-2212
-2213
-2214
-2215
-2216
-2217
-2218
-2219
-2220
-2221
-2222
-2223
-2224
-2225
-2226
-2227
-2228
-2229
-2230
-2231
-2232
-2233
-2234
-2235
-2236
-2237
-2238
-2239
-2240
-2241
-2242
-2243
-2244
-2245
-2246
-2247
-2248
-2249
-2250
-2251
-2252
-2253
-2254
-2255
-2256
-2257
-2258
-2259
-2260
-2261
-2262
-2263
-2264
-2265
-2266
-2267
-2268
-2269
-2270
-2271
-2272
-2273
-2274
-2275
-2276
-2277
-2278
-2279
-2280
-2281
-2282
-2283
-2284
-2285
-2286
-2287
-2288
-2289
-2290
-2291
-2292
-2293
-2294
-2295
-2296
-2297
-2298
-2299
-2300
-2301
-2302
-2303
-2304
-2305
-2306
-2307
-2308
-2309
-2310
-2311
-2312
-2313
-2314
-2315
-2316
-2317
-2318
-2319
-2320
-2321
-2322
-2323
-2324
-2325
-2326
-2327
-2328
-2329
-2330
-2331
-2332
-2333
-2334
-2335
-2336
-2337
-2338
-2339
-2340
-2341
-2342
-2343
-2344
-2345
-2346
-2347
-2348
-2349
-2350
-2351
-2352
-2353
-2354
-2355
-2356
-2357
-2358
-2359
-2360
-2361
-2362
-2363
-2364
-2365
-2366
-2367
-2368
-2369
-2370
-2371
-2372
-2373
-2374
-2375
-2376
-2377
-2378
-2379
-2380
-2381
-2382
-2383
-2384
-2385
-2386
-2387
-2388
-2389
-2390
-2391
-2392
-2393
-2394
-2395
-2396
-2397
-2398
-2399
-2400
-2401
-2402
-2403
-2404
-2405
-2406
-2407
-2408
-2409
-2410
-2411
-2412
-2413
-2414
-2415
-2416
-2417
-2418
-2419
-2420
-2421
-2422
-2423
-2424
-2425
-2426
-2427
-2428
-2429
-2430
-2431
-2432
-2433
-2434
-2435
-2436
-2437
-2438
-2439
-2440
-2441
-2442
-2443
-2444
-2445
-2446
-2447
-2448
-2449
-2450
-2451
-2452
-2453
-2454
-2455
-2456
-2457
-2458
-2459
-2460
-2461
-2462
-2463
-2464
-2465
-2466
-2467
-2468
-2469
-2470
-2471
-2472
-2473
-2474
-2475
-2476
-2477
-2478
-2479
-2480
-2481
-2482
-2483
-2484
-2485
-2486
-2487
-2488
-2489
-2490
-2491
-2492
-2493
-2494
-2495
-2496
-2497
-2498
-2499
-2500
-2501
-2502
-2503
-2504
-2505
-2506
-2507
-2508
-2509
-2510
-2511
-2512
-2513
-2514
-2515
-2516
-2517
-2518
-2519
-2520
-2521
-2522
-2523
-2524
-2525
-2526
-2527
-2528
-2529
-2530
-2531
-2532
-2533
-2534
-2535
-2536
-2537
-2538
-2539
-2540
-2541
-2542
-2543
-2544
-2545
-2546
-2547
-2548
-2549
-2550
-2551
-2552
-2553
-2554
-2555
-2556
-2557
-2558
-2559
-2560
-2561
-2562
-2563
-2564
-2565
-2566
-2567
-2568
-2569
-2570
-2571
-2572
-2573
-2574
-2575
-2576
-2577
-2578
-2579
-2580
-2581
-2582
-2583
-2584
-2585
-2586
-2587
-2588
-2589
-2590
-2591
-2592
-2593
-2594
-2595
-2596
-2597
-2598
-2599
-2600
-2601
-2602
-2603
-2604
-2605
-2606
-2607
-2608
-2609
-2610
-2611
-2612
-2613
-2614
-2615
-2616
-2617
-2618
-2619
-2620
-2621
-2622
-2623
-2624
-2625
-2626
-2627
-2628
-2629
-2630
-2631
-2632
-2633
-2634
-2635
-2636
-2637
-2638
-2639
-2640
-2641
-2642
-2643
-2644
-2645
-2646
-2647
-2648
-2649
-2650
-2651
-2652
-2653
-2654
-2655
-2656
-2657
-2658
-2659
-2660
-2661
-2662
-2663
-2664
-2665
-2666
-2667
-2668
-2669
-26

Cui ab
Henrico
Imp. op-
pohitit
Henricus
II Comes
Werlen-
fis.
Gobelin. a-
tat. 6. 6. 55.
Crantz. 1566
lib. 3. Me-
trop. 6. 23.
Benth. ad
annum
1084.

Annus Christi 1085.

Iiii

Gregorij

Gregorij VII Pont. 13.

Henrici IV Reg. 30. Imp. 2.

Henrici I Ep. Pad. 1.

Berthold.

Wrisberg.

Auctor.

Apolog.

Henricia.

na.

Siebert.

Gebhar-

dus Salis-

burgensis

Archiep.

partes

Ortho-

doxo-

rum, We-

cilo Mo-

gunt.

Schismi-

corum

tuetur.

Advenerat nunc annus Mlxxxv, quo, postquam Hermannus Rex Natalem Christi Goslariæ celebravit, accessit Otto Ostiensis Episcopus, Apostolicæ Sedis Legatus, post Epiphaniam in Saxoniam. Is convocatis Saxoniarum Principibus in colloquium, denunciavit in proxima Synodo Romana rursus à Pontifice anathema pronunciatum in Henricum Regem. Quod iudicium Sedis Apostolicæ ita probavere Saxones, ut omnem Pontifici obedientiam obtulerint. Inde xiii Calend. Februarii Gestrungæ in Thuringia convenere utriusque factionis Episcopi ac proceres, tam a Rege Henrico quam Hermannus missi. Actum in congressu de concordia; & Catholicorum nomine prolocutus Gebhardus Salisburgensis Archiepiscopus, vir canæ sapientiæ, exposuit causas ob quas Henricus à Sede Apostolica proscriptus sit; ideoque nec Regem suum agnosci posse, nec cum eo communicari vovum, qui extra societatem fidelium sit positus. Contra Henrici causam egere Wecilo Moguntinus Archiepiscopus, & Conradus Traiectensis Episcopus. Schismaticorum pars utrimque acerrimè per multas disceptationes altercationesque agitata; ventumque ad pugnam etiam, qua duo Theodorici consanguinei Comites periire; ac nisi Udo Hildesienfis Episcopus, fraterque ejus Conradus fugâ sese subduxissent, nihil propius erat, quàm ut Saxonum quoque gladijs confoderentur; quod communem religionis gentisque suæ causam deferere comperti essent. Quapropter & Udo haud multo post cum quibusdam Saxonibus ad Henrici & Schismaticorum partes transiit; eoque à Pontificis Legato omnibus illi sacris est interdictum.

Synodus

Quide-

lebur-

gensis,

quæ in ea

acta.

Orthodoxi igitur, ut extra adversariorum congressum se firmarent, Quidelenburgi communem omnium Episcoporum synodum indixere, ad quam Hermannus Rex cum Legato Apostolico, & proceribus ipsis feriis Paschalibus accessit. Interfuere huic celebri Catholicorum Synodo Gebhardus Salisburgensis Archiepiscopus, Hartwigus Magdenburgensis Archiepiscopus, Adalbero Wirceburgensis, Altmannus Passaviensis, Adalbertus Wormatiensis, Burchardus Halberstadiensis, Wernherus Merseburgensis, Guntherus Citiensis, Benno Misnensis, Hartwicus Verdensis, Hermannus Metensis, Reginhardus Mindensis, Wigoldus Augustanus, Gebhardus Constantiensis, Henricus Paderbornensis, Episcopi. Hi postquam confedere, prolata sunt in medium decreta conciliorum, & SS. Patrum de Primatu Sedis Apostolicæ. Quibus prælectis auditisque, pronunciatum est ab omnibus libera voce pro Gregorio VII Pontifice: probataque sunt omnia ejus acta; & damnatus Clemens Pseudopontifex, Wecilo Mo-

lo Mo.

lo Moguntinus Archiepiscopus, ceterique schismatici Episcopi, qui ab Henrico Rege obtrusi erant adversus orthodoxos Episcopos; qualis in Augustana Cathedra Sigefridus, in Mindensi Folcmarus Canonicus Hildesienfis, in Paderbornensi Henricus Werlensis, alibi alij Pseudoepiscopi. Multa præterea in hac synodo salubriter pro disciplina Cleri ac populi statuta. Præscripta presbyteris, Diaconis & Subdiaconis perpetua continentia: decretum ne Laici pallas & sacra vasa contingant: ne iidem decimas sibi vendicent jure proprietatis: ne caseus & ova in Quadragesima comedantur: utque verum jejunium à prima hebdomada Quadragesimæ, æstivum in Pentecoste servetur. Demum anathema pronunciatum, accensis cereis, in Guibertum Pseudopontificem, Liemarum Bremensem Archiepiscopum, Udonem Hildesensem, Ottonem Constantiensem, Burchardum Basileensem, Hermannum Spirensen, Nortbertum Curiensem, ceterosque per Germaniam & Italiam Schismaticos, & obtrusos ab Henrico Rege, & Pseudopontifices Episcopos. Tantis in eo conventu Orthodoxorum Episcoporum fervor erat, ut facile intelligeres divino numine hanc synodum regi. Synodo subscripsere iidem Episcopi, qui supra relati; fallitque appendix Conciliorum regionum, in qua loco Henrici Paderbornensis Episcopi ponitur Henricus Bambergensis Episcopus, qui eo tempore Rubertus erat, mox ex Conciliabulo Moguntino inter Schismaticos nominandus. Subscripsere præterea Eckbertus Marchio, Henricus Crassus Ottonis Ducis filius, Conradus Comes Beuchlingensis. Ea quoque in synodo damnata Henriciana hæresis, qua asserbatur Imperatoribus & Regibus esse supremam potestatem non modò in res profanas, sed & in sacras. Damnata quoque Weclanahæresis, quæ, auctore Weclone Moguntino Archiepiscopo, contendebat Principem rebus suis spoliatum divinis legibus non teneri; ita à schismate in hæreses itum. Sed ea postquam ab Henrico Rege cognita sunt, vix tres hebdomadæ effluxere, cum & ille Moguntia ad S. Albanum pseudosynodum schismaticorum suorum Episcoporum congregavit, cui ipse cum Legatis Pseudopontificis interfuit. Accessere ad hanc synodum Weclilo Moguntinensis, Eilbertus Trevirensis, Sigewinus Colonienfis Archiepiscopi, & Liemarum Bremensis per Legatum; adhuc Conradus Trajectensis, Henricus Leodienfis, Udalricus Eichstadenfis, Meginwardus Frisingensis, Otto Ratisbonensis, Rubertus Bambergensis, Hermannus Spirensis, Otto Constantiensis, Sigefridus Augustanus, Gebhardus Fragensis, Udo Hildesimensis, Henricus Paderbornensis, Erpo Monasteriensis, (adeo jam nomen illud pro Mimi-gardevordenfi receptum erat) Folcmarus Mindensis Episcopi: tres præterea Bibo Tullensis, Burchardus Basileensis, Otto Stratzburgensis Episcopi Legatos suos misere. Multi ex his metu Regis potius, quam

Tom. X.
Concil. Paderborn.
recent. edit.
fol. 404.
In append.
fol. 183.
Binus in
not.

Conciliabulum
Moguntinum,
acta in eo.

quàm voluntate sua adfuere, qui manu quidem & ore, ut Sigebertus retulit, Guiberto additi, corde tamen Gregorio adhæsere, ideoque à Synodo se deinceps subtraxerunt. Interim schismatici, qui conve-
nerant Episcopi, præfide Weclone Moguntino Archiepiscopo, ad-
versus Gregorium Pontificem pronuntiârunt; tanquam paria rela-
turi synodo Catholicorum Episcoporum, ne horum iudicium quic-
quam derogaret Henrico Regi suo. Quapropter umbratilem hanc
synodum appellavit Bertholdus presbyter. Nihil armis violentius
hoc anno tentatum à Rege, quod Saxones quidam turpiter ab Her-
manno Rege suo defecerint ad Henricum Regem. At postquam Hen-
ricus receptâ potestate pro ingenio suo favire cœpit in Saxones, illi
mox ad Hermannum Regem fidum Apostolicæ Sedi reversi, Henrici
ministros ac milites è Saxoniæ finibus eiecere.

Gregorij
VII Pont.
mors &
sanctitas.
Berthold.
Lambert.
Anselm.
Lucen.
Baronius
ad hunc an-
num.

At multum hæc Saxonum & Catholicorum Episcoporum con-
silia conatusque obturbavit mors Gregorij VII Pontificis, quem hoc
anno viii Calend. Junij Deus solatus ad immortalem quietem evo-
cavit, postquam difficillimis ac turbulentissimis temporibus pontifi-
catum gessisset annos duodecim, mensem unum, dies tres. Mortis
præcius dixit. *Dilexi iustitiam et odi iniquitatem, propterea morior in
exilio;* quemadmodum hæc Otto Frisingensis, & Anselmus Lucensis
scripsere. Inter magnos & sanctissimos Pontifices meritò numeran-
dus, qui pro libertate Ecclesiæ se murum hostibus objecit. Ab eo
Episcoporum institutio erepta è manibus impij Regis & Principum,
assertaque Clero; cum illi Episcopatus venales haberent, & indignis-
simos imponerent Ecclesijs. Ejus constantia & fervore restaurata
disciplina Cleri per Italiam & Germaniam; eoque bonis amor, im-
pijs odio fuit. Ac nulla magis vitia, quàm simoniam & Cleri con-
cubinas infectatus est, ut divino munere corrupto Cleri sæculo datus
censeri debeat. Vir qui miraculis in vita & post obitum claruit (ut
ab his cum etiam commendat Lambertus Schafnaburgensis, præter
Anselmum Lucensem, aliosque eorum temporum Scriptores) & cu-
jus corpus Salerni post quingentos annos compertum incorruptum.
Nullus fere Pontifex ex omni numero Pontificum, quem magis cri-
minantur hæretici nostrorum temporum; quem ex derorto nomine
Hillebrandi vernacula nostralingua Titionem inferni appellant. Sed
hæc non magis nos movere debent, quàm ea, quæ Schismatici eo-
rum temporum, Benno Cardinalis Apologia Henrici auctor, alijq;
Henricianæ factionis pari calumniandi libidine de sanctissimo Pon-
tifice scripsere. Quo in genere nullum mihi certius veritatis argu-
mentum est, quàm quod omnes Episcopi, qui cum Gregorio Pontifi-
ce, & Sede Apostolica sterere adversus Henricum Regem, viri sanctissi-
mi fuerint, multiq; etiam ex his vivi, & mortui miraculis clari il-
luserint: qualis Dr. Anno Colonensis, Gebhardus Salisburgensis Ar-
chiepisco-

msup

s. iiii

chiepisco-

chiepiscopi: Benno Misnensis, Altmannus Passavienfis, Albero Wirceburgenfis, Hermannus Metensis, Imadus Paderbornenfis, Egilbertus Mindenfis, Fridericus Monasterienfis, alijq; Episcopi Orthodoxi, Contra qui Henrico Regi & Clementi Pseudopontifici haferunt, aut vani, aut impij, aut suis criminibus notati; quorum plerique infelici morte vitam claufere, ut eos Lambertus, Bertholdus, ceterique Scriptores percensent.

Rogatus ante obitum Gregorius Pontifex, quem Successorem vellet, nominavit Desiderium Cassinensem Abbatem, virum integerrimum; sed cum is obluetaretur, electio Pontificis in sequentem annum prorogata est. Interea Clemens eo fallacius liberiusque ferre cepit se Pontificem, & de Episcopis disponere. Quae res multos etiam incautos in errorem abduxit, ut Clementem III verum Pontificem colerent; quos inter Erponem Monasteriensem Episcopum numeres. Quanquam post obitum Gregorij Pontificis, ut a Bertholdo relatum est, Catholici Clementem Romae ejecerint, & Ravennam redire compulerint. At nemo insolentior ob mortem Gregorij, quam Henricus Rex cum suis Schismaticis Episcopis in turbanda Ecclesia; quando alios ex Episcopatu dejecit in exilium, alijs, quos pellere non licuit in Saxonia, alios Schismaticos Episcopos tanquam adulteros subrogavit; quemadmodum Paderbornae, Mindae, alijsq; ut diximus, in locis factitavit. Et unde hoc foedum Schisma ortum, sustentatumq; nisi ex foedis ejus vitijs, quibus per omnem vitae licentiam insueverat? quemadmodum haec Stephanus sive Herrandus Halberstadiensis Episcopus, apud Dodechinum & Scriptores Chronici Moguntini in Epistola ad Valtramum Naumburgensem Schismaticum Episcopum percenset, interque cetera prostitutam ab eo propriam uxorem, & sacrorum nundinationes Episcopatum & Abbatiarum expostulat. Enim vero, inquit, Episcopatum Constantiensem, Babenbergensem, Moguntinensem, et plures alias dignitates pro pecunia; Ratisbonensem, Augustensem, Strasburgensem pro gladio; Abbatiam Euldensem pro adulterio; Monasteriensem Episcopatum (quod dicere et audire nefas est) pro sodomica immunditia vendidit. Quae si impudenter negare volueris, teste caelo, teste terra, omnes etiam a furore redeuntes, Scitoli concludent, Ergo Dominus Henricus haereticus est. Pro quibus nefandis malis ab Apostolica Sede excommunicatus, nec regnum, nec potestatem aliquam super nos, qui Catholici sumus, poterit obtinere. Hic, ut ego nihil de ceteris Schismaticis Episcopis; magnopere laborant Monasterienses, uti Erponem Episcopum suum ab hoc crimine absolvant; quem tamen inter piissimos & integerrimos Episcopos posteritas coluit, tumulo etiam ad ingressum templi elevato. Bochorstius, ut id diluat, ait de Burchardo ejus Successore haec scripta esse. Sed obstat Episcopi Halberstadiensis epistola, quae ad haec potius tem-
pora haec Regis flagitia refert; Burchardus vero & Theodoricus (quo-

Schisma
ex Hen-
rici Regis
vitijs
ortum.

Erpo Ep.
Monast. à
vicio
schisma-
tis, quod
paeniten-
tia diluit,
vix potest
absolvi.

rum alter Schismaticus, alter Orthodoxus) non nisi circa annum Christi 1097 Erponi subrogatus sit; quamvis Dodechinus hanc epistolam ad annum Christi 1090 recitet. Verisimilius dixerim (si tamen vera narret epistola) id flagitium vel ab inimicis confectum fuisse, vel certe alij hujus flagitij comperto Episcopatum ab Henrico Rege oblatum esse, qui tamen nunquam ad Episcopatum illum pervenerit. Quomodo se ista habeant, à labe Schismatis Erpo ægre excusati poterit, quem jam supra in pseudosynodo Schismaticum coram Moguntino præsentem audivimus, infraque cum Clemente Romæ communicasse referemus. Qualia demum illa delicta reputaveris, longè certius est, ea seria pœnitentia ab Erpone Episcopo, profectione cumprimis in Palestinam, expiata esse.

Abbatia
Fredensis
ab Henrico
Regi
donatur
Liemaro
Archiep.
Bremenfi.

Illud interim non omiserim in Henrico Rege, qui, pro consuetudine sua nundinatione rerum sacrarum, hoc anno Liemaro, Bremenfi Archiepiscopo, pravoque omnium consiliorum machinatori, Abbatiam Vredensem Sanctimonialium Virginum in diœcesi Monasteriensi donavit. Jam ante Eltenensem impetrarat à Rege, non immerito alter bonorum sacrorum post Albertum in sede illa helluo nominandus. Impiæ hujus donationis testes sunt hæ tabulæ, ctsi velo pietatis prætextæ.

In nomine sanctæ et individue Trinitatis, Heinricus divina favente clementia Romanorum Imperator Augustus. Notum esse volumus et presentibus et omnium seculorum populus, qualiter fidelis noster Liemarus sanctæ Hammaburgensis Ecclesiæ venerabilis Archiepiscopus, petitionem faciens nostræ Celsitudinis Serenitatem adiit. Habebat is ex nostra munificentia qua utebatur, Abbatiam quandam, quam ei in rebellionem Saxonum fidem nobis servanti, ac suis omnibus relictis arma nostra sequenti, in sustentationem indulsumus. Abbatia Fredena nuncupata, ad honorem sanctissimæ ac pretiosissimæ martyris Felicitatis, matris VII filiorum, sub Principe Christo constructa, ac canonicis monialibus commissa, in pago Westfala dicto, in comitatu Gerhardi Comitis sita est. Quam cum præfatus venerabilis Archiepiscopus Liemarus Ecclesiæ suæ in honorem sancti Salvatoris, ejusque Genitricis perpetuæ Virginis Mariæ, aliorumque Sanctorum Jacobi Apostoli, et Viti Martyris constructæ, concedi et perpetuo jure contradi summissis precibus postularet: Cui etiam Romæ ante biennium, captâ urbe Leoniana, Abbatiam aliam Eltene dictam, in pago Hamaland juxta Rhenum sub honore sancti Viti sitam, ac temporibus fidelis nostri sanctæ memoriæ Adalberti Archiepiscopi prædia multa nostris ex redditibus contulimus, nunc in hac petitione fidelissimos nostros Wecelonem Moguntinum, Egilbertum Trevirensensem Archiepiscopos, Conradum Traiectensem, Robertum Babenburgensem, Meynhardum Wirceburgensem Episcopos, Fridericum Ducem Suevorum adiutores sibi adhibuit.

Nos

Nos ergo ad
etiam ipsius
bis labores
te deesse nola
dem Abbati
ratoria man
teneat, possi
vita subsid
bus et fmpo
cum Clerici
quæsit et i
rumque dec
mercatis, th
bonis just
posteritati
ceps potesta
andeat. L
mini ML
Imperii II.

At H
rum nund
no tumultu
Welfone d
Suevis, Ra
Rege prof
scopus. C
exul, Arch
vienti &
credibili
erecti Sax
quium ve
Wecilo M
pugnator
tu viginti
onum co
Welfonis
doxorum

Nos ergo adiutorum dignitatem, fidem, devotionem considerantes, simul etiam ipsius Archiepiscopi Liemari iuge servitium, et perpetuos pro nobis labores retractantes, voluntati eorum pro pietate nostra ac liberalitate deesse nolumus. Igitur decernentes eorum petitionibus acquiescere, eandem Abbatiam Fredena nominatam, sanctæ Hammaburgensi Ecclesie Imperatoriam manu concessimus, ac in proprium tradidimus, ut eam jure perpetuo teneat, possideat, ordinet, et utatur, sperantes hoc factum in salutem, et vitæ subsidium nobis futurum. Dedimus autem, sicut mos est dare Regibus et Imperatoribus, cum ministerialibus, cum mancipiis utriusque sexus, cum Clericis, Ecclesiis, Ecclesiarum dotibus, decimis, terris cultis et incultis, quasiis et inquirendis, sylvis, forestis, venationibus, pratis, aquis, aquarumque decursibus, piscationibus, viis et invias, molis, molendinis, pascuis, mercatis, theloniis, monetis adhuc cum omni utilitate, quæ exire eisdem ex bonis juste poterit. Sic autem illam tradentes, hanc cartam in testimonium posteritati conscribi, et sigilli nostri impressione signari iussimus, ne qua deinceps potestas hanc nostram traditionem temerare et convellere in perpetuum audeat. Data est autem V Calend. Januarii, Anno ab Incarnatione Domini MLXXXV Indictione VIII. Domni Henrici Anno regni XXXII. Imperii II. Actum Wormatiæ feliciter Amen.

Annus Christi 1086.

Victoris III Pont. 1.

Henrici IV Regis 31. Imp. 3.

Henrici I Ep. Pad. 2.

At Henricus Rex confusus schismaticorum suorum Episcoporum numero, & Principum quorundam auxilijs, rursus altero anno tumultuari cœpit, sed suis cladibus infelix. Nam Boji, qui à Welfone discesserant ad Regem, Duci suo reconciliati, junctique Suevis, Ratisbonam, quæ se incluserat Rex, incingere aggressi sunt. Rege profugo, urbs expugnatur; captusque Otto Schismaticus Episcopus. Castris inde in superiores regiones promotis, Gebhardus exul, Archiepiscopus Salisburgi, restituitur, quem Altmannus Passaviensis & Meginwardus Frisingensis Episcopus complexi, cum incredibili Cleri populique gaudio introduxerunt. His feliciter actis erecti Saxones cum Suevis & Bojis haud procul Herbipoli in colloquium veniunt, junctoq; armorum fœdere urbem obsident, quam Wecilo Moguntinus Archiepiscopus, Henrici Regis urbisque propugnator, tenebat. Rex, quò suis tempestivè subveniret, cum exercitu viginti millium advolat. Nec segnior Hermannus Rex cum Saxonum copijs se Bojis & Suevis conjungit; Regisque Hermann, Welfonis Bojorum, & Bertholdi Suevorum Ducis auspicijs Orthodoxorum exercitus hosti obviam procedit, non tam armis, quàm patrocínio

Berthold.
presby.
Dodeching,
Ursberg.
Chron. Aug.
Sigevert.

Victoria
Saxonum
divinitus
contra
Henri-
cum Reg.
ad Herbi-
polim re-
lata.

patrocínio Numinis confusus. Quam in rem magnam altamque crucis effigiem plauastro imponunt, prælatoque rubro vexillo, ad locum prælii læti properant; ac priusquam acie committantur, omnes prostrati in terram tam equites quam pedites submissi Deum exorant, publicas preces Magdenburgensi Archiepiscopo inter lacrymas ordiente. Post quæ tantus pugnandi ardor incessit Orthodoxos, ut ad primum statim congressum acies Henrici Regis turbata everſaque, Rege inter primos fugiente. Ingens hostium strages facta, quam Sigebertus quatuor millium scribit. Ex Orthodoxis non nisi quindecim desiderati, & triginta fatij memorantur. Inter spolia castrorum reperta ingens Episcoporum supellex sacra. Auctor Apologiae Henricianæ cladis acceptæ culpam refert in Colonienſis & Trajectenſis Episcoporum milites, quod hi primi ex acie profugerint. In hunc modum jam quintum turpiter prælio caſus Henricus Schismaticus Rex. Victori mox etiam Herbipolis cessit, restitutusque Adalbero Episcopus, à Rege ejectus. Nam ob hanc causam hæc arma à fœderatis contra Regem suscepta erant, ut Episcopos ab Henrico Rege depulſos reponerent. Redditus tum etiam sedis suæ Altmannus, ad cuius conspectum Timo Schismaticus Passavij Episcopus miseranda morte inter desperationis voces animam è corpore ejecit.

Henricus
regali
prædio
donat U.
donem
Ep. Hil-
desh.

Sed tanto contentius laborabat Henricus Rex, ut Schismaticos Episcopos in sua factione retineret; ejus quoque rei gratia Udonem Hildesimensem Episcopum, qui ex Saxonibus ad se transierat, regali prædio donavit, quod ex hisce tabulis cognosci poterit.

In nomine sanctæ et individue Trinitatis, Henricus divina favente clementia tertius Romanorum Imperator Augustus. Omnibus Dei nostrisque fidelibus tam futuris quam presentibus notum esse volumus, qualiter nos Ecclesie Hildenesheimensi mediante fidei nostro Udone ejusdem Sedis Episcopo curtem nostram nomine Werla et villas eodem pertinentes, nomine Immenrothe et Fethere, cum omnibus appendiciis, id est, mancipiis, pratis, pascuis, aquis aquarumque decursibus, molis et molendinis, campis, silvis et piscationibus, exitibus et redditibus, quasitis et inquirendis, seu cum omni utilitate, quæ ullo modo inde poterit provenire, in proprium dedimus, excipientes de hac ipsa donatione clientes nostros cum bonis eorum, et silvam, quæ dicitur Harz, cum forestali jure, et Goslariam cum bonis fratrum Goslariensis Ecclesie. Illa autem supra dicta bona pro mansis ducentis dedimus; ea videlicet ratione, ut si quid ibidem ultro ducentos mansos inveniret, nobis retineremus. Si quid minus, id supradictæ Ecclesie aliunde supplere- mus. Et ut nostræ hujusmodi donationis auctoritas omni ævo stabilis et inconvulsa permaneat, hanc cartam inde conscribi et sigilli nostri impressione jussimus insigniri.

Signum Domni Henrici tertii Romanorum Imperatoris Augusti.

Herimannus

Herimannus
Incarn
regni q

Erp
dio sacra
legio S
& privi
Subscrip
tes, pos
tionis su
gardevo
Monaste
Apolog
minatur
nicarum
sam etia
nomina
Saxonia
Et
Transac
bre erat
dera pr
deform
rò à se i

F
penhe
dia. I
ra ad
modò
prohib
tur. A
dere c
ultro
consti
ret,
vis, in

*Hermannus Cancellarius vice Wocelonis Archicancellarii recognovit. Data Calend. Januarii ab Incarnatione Domini MLXXXVI Indictione * VIII anno autem Domini Henrici Imperatoris * ind. VIII. regni quidem XXXI imperii autem II. actum Wormatia feliciter Amen.*

Erpo interim Monasteriensis Episcopus, magno religionis studio sacra sibi sumpsit instauranda in sua diocesi. Quam in rem Collegio Sanctimonialium Virginum Freckenhorstensium certa jura & privilegia donavit. Extant hac super re tabulae apud Bochorstium. Subscribere tabulis magno numero primum Clerici, deinde Milites, postremum Ministri ejus Ecclesiae, quas ipse hoc primo ordinationis suae anno Mimigardevordiae consignavit. Ac tamen si Mimigardevordensem Episcopum se scribat ijs in literis, nomen tamen Monasteriensis Episcopi per id tempus invaluerat, uti ex auctore Apologiae supra relato constat, à quo Monasteriensis Episcopus nominatur. Has autem Sanctimoniales Virgines ex instituto Canonicarum fuisse liquebit ex literis Erponis, quibus praeter Abbatissam etiam Praepositam, Decanam, aliasque ex gradibus munerum nominat, cujusmodi pleraque fuere Monasteria Virginum per Saxoniam.

Erpo praeterea magna liberalitate Monasterium Virginum Transfaquensium, quod ejusdem instituti in urbe Monasteriensi celebre erat, quodque anno 1071 totum cum templo deflagravit, & in ruderem prope confederat, instaurandum sumpsit, altariaque ignibus deformata, chorumque Virginum iterato consecravit; templum vero à se instauratum altero mox anno solemniter dedicatum est.

Annus Christi 1087.

Victoris III Pont. 2.

Henrici IV Regis 32. Imp. 4.

Henrici I Ep. Pad. 3.

Fractum superioris anni clade Victores Henricum Regem Oppenheimium ad colloquium ex concilio invitant, acturi de concordia. Id cum eluderet Rex, denuo Calend. Augusti haud procul Spira ad conventum sollicitant, omne rursum obsequium offerendo, modo cum Ecclesia in gratiam redeat; quod dicerent religione se prohiberi communicare cum Rege, qui anathematis vinculo tenebatur. At nihil ab obfirmato Rege impetratum. Quapropter novo fœdere conspiratum in Regem, in quod & Ladislaus Ungariae Rex se ultro dedit, obtulitque xx millia Orthodoxis in auxilium. His pactis, constituere octavum diem S. Michaelis, quo praelio secum decerneret. At Rex postquam Bohemos sibi junxerat, omissis Bojis & Suis, in Saxoniam cum exercitu irruit; cui Hermannus Rex, qui hunc

Kkk

annum

Berthold.
Leo Osti-
enf. lib. 3.
c. 65.
Baronius.

annum inter Saxones agebat, cum ingenti multitudine armatorum Saxonum occurrit, primoque incurſu obtritum in fugam abjecit. Et haud dubie Henricus captivus in poteſtatem Saxonum veniſſet, niſi Egbertus Saxonum Marchio æmulatione Hermannii Regis per fraudem elabi permiſiſſet. Sexta hæc Henrici clades à Saxonibus accepta. Jam in xx prope annum ab hoc Rege omnibus viribus oppugnata Saxonia; at ſemper ille victus, quia ex flagitioſa vita Schiſmaticus, proſcriptusque trium Pontificum judicijs, quibuſcum Deus pugnavit pro Saxonibus. Quippe Deſiderius Pontifex, qui Victoris III nomine ſubrogatus, ſtatim ab electione, ut Bertholdus refert, pronunciavit anathematis ſententiam in Henricum Regem ejuſque conſortes. Is verò, cum Pontificatu ſe exueret, ad Caſſinum reſeſſus, nec ullis precibus & lacrymis flecti poſſet, ut reſumeret, delectus eſt altero anno Otto Epicoſpus Oſtienſis, Legatus Sedis Apoſtolice per Saxoniam, aſſumpto Urbani II nomine, vir religionis & doctri-
na eo ſæculo facile præſtantiffimus; & is miſſis ad omnes Orthodoxos literis Henricum ejuſque fautores proſcripſit. Inde nondum cladium malorumque finis, quæ Regem ultriſci pœna ſunt conſe-
cuta. Memorat Gobelinus noſter, quo veteri auctore incertum, hoc anno Conradum Henrici Regis filium à Sigewino Colonienſi Archiepiſcopo Aquigrani Regem inunctum.

Annus Chriſti 1088.

Urbani II Pont. 1.
Henrici IV Reg. 33. Imp. 5.
Henrici I Ep. Pad. 4.

Herman-
nus Rex
regno ſe
abdicat,
& paulo
poſt obit.
Berthold.
Dodechim.
Ursberg.
Sigebert.
Albert.
Stad.
Auctor vi-
te Henrici.
Saxones,
duce
Eckber-
to, ruriſus
Henri-
cum ca-
dunt.

Verſabatur adhuc in ſeptimum annum, Chriſti MLXXXVIII, Hermannus Rex in Saxonia, bellica virtute victoriſque clarus; cum æmulatione Eckberti Marchionis, quod & ipſe regnum affectaret, agitari in aliorum invidiam cœpit; compertique Saxones nonnulli animis ſenſim alieniores ſuæ gentis Regem quàm exterum malle. Quæ poſtquam animoſus Rex didicit, poſito ultro Regis titulo, in Lotharingiam redijt ad privatum vitæ genus; nec multum ſuperſtes, in Op-
pidi alicujus oppugnatione, dum muros propius ſubit, grandi in ca-
put ſaxo projecto occubuit; quod in ludicra aggreſſione alij factum volunt, mulieremque fuiſſe, qui molarem lapidem in caput ejus de-
volverit. Nemo ea abdicatione regni latior, quàm Henricus Rex, quem ſubmoto æmulo Saxones quidam proni receperant; quos in-
ter Henricus Marchio de Schaden. At cum Rex cum imperio ferro-
cem pro ingenio dominatum intenderet, & tot Epicoſpi in pericu-
lum ſchiſmatis venirent, pœnituit mox Saxones; hortatique ſunt Eckbertum Marchionem, gentis fidem non deſereret, neq; commu-
nitione

nione schismatici Imperatoris gloriam sceleret. Ille igitur spe regni
pellectus Reipublicæ curam suscipit, militemque contrahit, & con-
volantibus Orthodoxis, Henricum à Castello quodam, quod obse-
derat cum clade depellit. Quæ ut Rex pudoris iræque plenus ulciscer-
etur, cum instaurato exercitu in Saxoniam redit, uxore ac sorore
cum gynæceo Goslariæ relictis, ipse ad castrum Gliche, quod Eck-
berti Marchionis erat haud procul Erfurto, expugnandum digressus.
Obsidio à pervigilio Assumptæ Virginis ad Natalem Christi produ-
cta; cum Eckbertus Marchio, collecto Saxonum exercitu, advolat.
Rex, adventu Marchionis per exploratores cognito, tumultuariam
aciem componit, quam Eckbertus, homo audacissimus, ipse signifer
& Dux aggressus, post dimicationem fugat cæditque. Pugna in no-
ctem continuata. Captus eo prælio Liemarum Bremensis Archiepi-
scopus à Ludero sive Lothario Comite, quem postea Germania Im-
peratorem sortita est; Burchardus verò Lofannæ Episcopus, qui re-
galem lanceam ferebat, interemptus. Innumera præterea cæforum,
sauciorum & captivorum multitudo fuit. Rex, amisso diademate
& Regni insignibus, profugus non longè à Merseburgo cum reliquis
copijs se in collem recepit, in quo, corona omni ex parte facta, incin-
gitur, ne elabi possit; nec prius exire permissus est, quàm sanctè ju-
raret, se cum Pontifice in gratiam rediturum, schismati renunciatu-
rum, & pacem Ecclesiæ Germaniæque redditurum; quæ in toties
sceleratæ Rege verba & doli fuerunt. Ubi primum evasit, haud secus
quàm fera à plagis dimissa ad ferociam redijt; quo constaret lupum,
quem auribus tenerant, pilum quidem non genium mutasse. Ber-
tholdus Regem fugâ Bambergam dilapsum perhibet. Septima hæc
infelicis Regis clades notatur.

Chron.
Brem.
Albert.
Stad.

Has inter turbas excessit à vita sexto Calend. Augusti Benno, XVIII
post D. Wihonem Osnabrugensis Episcopus, qui, postquam per Alt-
mannum Apostolicæ Sedis Legatum ab anathemate ante septenni-
nium solutus Schismaticos deseruit, contemptæque Henrici aulæ, in
qua magnâ Regis gratiâ eminebat, Catholicis hæsit, vitam exinde
omnem in sacrorum administratione, in formanda Cleri & religio-
forum disciplina, in pietatis operibus quàm religiosissimè insumpsit,
tànquam prioris schismatis noxas cumulatè expiaturus. Dñò ab
illo Monasteria condita dotataque sunt; alterum Iburgense D. Bene-
dicti familiæ, in quod primum Monachos à Colonia & Panthaleo-
ne introduxit; quos cum adverteret inter ædificij strepitus laxius
vivere, Minda rigidioris instituti accersijt. Montem Iburgum,
in quo à Caroli M. ætate castrum perhibetur fuisse, divisit in Epi-
scopi Sedem & Monachorum Cœnobium, Monachosque amplis
bonis dotavit, quibuscum religiosam vitam duxit (præterquam
quòd

Norbertus
Iburg. Ab-
bas in vita
Bennois
Bennois
Ep. Os-
nab. mors
& sancti-
tas.

quod dominicis & festis diebus Osnabrugum profectus, in sua metropoli post solemne sacrificium ad populum peroravit) quo etiam in Monasterio honoratiore tumulo quiescit. Alterum Coenobium in monte S. Gertrudis & urbis conspectu Virginibus instituti D. Benedicti condere coepit. Id, quia morte præreptus, Successoribus absolvendum reliquit. Adeo pietatis & sanctitatis fama celebris, ut Embserus alique Divorum numero adscribendum duxerint; quemadmodum res ab eo gestas Northbertus secundus Jburgi Abbas pluribus conscripsit. Bennoni fasti Osnabrugenses substituunt Marquardum Corbeiensē Abbatē delectum Episcopum, qui tamen proximo ab hinc anno Corbeia Abbas refertur in eorum fastis: nam cum dubitatio esset injecta, utrumne corpus S. Viti Corbeia possideretur, Marquardus reliquias cum senioribus inspicxit, integras reperit. Interim ab excessu Bennonis Osnabrugenses Marquardum sibi inter Orthodoxos suum Episcopum vendicant, sicuti Coenobium illud semper in fide Apostolica Sedis perstitit.

Annus Christi 1089.

Urbani II Pont. 2.

Henrici IV. Regis 34. Imper. 6.

Henrici I Ep. Pad. 5.

Berthold.

Chron.

Brem.

Albert.

Stad.

Easti Cor.

bej.

Bertholdus.

Post cladem ad Glicham castrum acceptam, proximo statim anno, Henricus Rex instaurato exercitu Saxoniam ingressus est. Magna ejus expeditionis spes erat, magnisq; Schismaticorum animis & armis Saxonia opprimenda sumebatur; verum, ut Bertholdus scribit, spe omnium delusus Rex rejectusque, retro, unde venerat, sine honore redire compulsus est. Tanto nimirum terrore Saxones adhuc arma ex tor cladibus Regi illatis circumferebant. Principes tum Orthodoxorum Eckbertus Marchio & Lotharius Comes: hic Liemarum Episcopum Bremensem Schismaticorum antesignantum detinebat captivum; nec prius dimisit, quam advocatiam urbis Bremensis & trecentas marcas argenti sibi daret. Ille Udonem Hildesimensē Episcopum, qui ad Henricum transierat, in vinculis tenebat, nec ante etiam liberum facere voluit, quam urbem Hildesimensē, quam per multos dies oppugnauerat, sibi traderet. Ac dati quidem obsides ab Udone, non tamen urbs dedita, tamen si Marchio unum ex obsidum numero capite plecti jussit. Ita verò inter ipsos Saxones pugnatum, dum alij Orthodoxorum, alij Schismaticorum cum Henrico Rege partes sectarentur. Quemadmodum ex hoc Saxonum dissidio ac te-
ditione anno superiori Burchardus Halberstadiensis Episcopus Goslarie occisus est, vir sago togaque clarus, qui magnā animi constantia Catholicorum partes adversus Schismaticum Regem defende-

defenderat. Hac rerum conturbatione Saxones, ceterique Ca-
tholicarum partium, pertæsi laborum, se ad concordiam & pacis
studia Henrico Regi obtulerunt. Et res ad colloquium rursus deve-
nit, in quo cum iterato ab Rege peterent, ut si cum Pontifice & Eccle-
sia in gratiam rediret, Guiberto Pseudopontifice dimisso, pronos se ad
omne Regis obsequium redituros, non multum abnuere visus est
Rex; verum Schismatici Episcopi ac procures mox Regis mentem
in diversa prorsus consilia abripuerunt, quod per id tempus magno-
pere increvisset Schismaticorum Episcoporum numerus & poten-
tia. Nam, ut Bertholdus presbyter est auctor, in Germania non
nisi quinque Orthodoxi Episcopi censebantur, Wirceburgensis,
Pataviensis, Wormatiensis, Metensis, & Constantiensis; eoque de-
biliores pars eorum erat, quod Gebhardus Salisburgensis Archiepi-
scopus Catholicæ partis acerrimus propugnator superiori anno ab-
ierat e vita, in cuius locum Apostolicæ Sedis Legatus à Pontifice
Urbano nominatus est Gebhardus Constantiensis Episcopus; ausi
tamen Catholici in ejus locum Salisburgensis subrogare alium Ca-
tholicum, qui mox, jubente Pontifice, ab Herbipolensi & Frisingen-
si Episcopo consecratus est. Sed extra hanc paucitatem Or-
thodoxorum Episcoporum supererant Orthodoxi per Saxoniam
Episcopi, quorum magnus adhuc numerus; interque hos Hartwi-
cus Magdenburgensis Archiepiscopus, Wernherus Merseburgensis,
alijque in ea Metropoli: in Westphalia Henricus Paderbornensis,
Marquardus Osnabrugensis, Hartwicus Verdensis, ac ceteri per Sax-
oniam inferiorem & Transalbianas regiones Episcopi. Quan-
quam, morientibus Orthodoxis Episcopis, sensim ab Henrico Rege
obtruderentur Schismatici. Quemadmodum hoc anno post obi-
tum Reinwardi, Mindensium Episcopi, acerrimique Catholicarum
partium propugnatoris, ab Henrico Rege Mindensi Ecclesiæ vi ar-
morum impositus est Volmarus Hildesienfis Canonicus, qui jam
ante à pseudosynodo Moguntina, vivo adhuc Reinwardo, intrudi
cœperat.

Obijt hoc quoque anno Sigewinus Colonienfium Archiepi-
scopus, in cuius vacuam sedem repositus Hermannus III, cogno-
mento dives, potentis, sed incertæ familiæ; hæsit is quoque ut Sig-
winus Henrico Regi, aucto Schismaticorum numero.

Annus Christi 1090.

Urbani II Pont. 3.
Henrici IV Regis 35. Imp. 7.
Henrici I Ep. Pad. 6.

Conturbatus rerum status per Saxoniam, quem conturbatio-
rem fecit anno proximo Eckberti Marchionis interitus. Is cum

Henricus
Rex fru-
stra invi-
tatur, ut
cum Ec-
clesia in
gratiam
redeat.

Bertholdus.
Auctor vi-
ta Henrici.
ex Sigeberto.

Eckberto mortuo Saxonia ultro se Henrico subicit. ex itinere ad molendinum Eisenbentelense quoddam quietis causa defleceret; dolo Abbatis Quindenleburgensis, quæ soror erat Henrici Regis, circumventus per Satellites obtruncatur. Magna ille hactenus auctoritate & ingentibus animis juvenis bella gesserat, regnum etiam nomen non secus quàm Eckbertus pater, Henrico Imperatore, affectare ausus, quod ex veteri Saxonum Regum & Imperatorum familia originem traheret; sed ut pater, ita & ille popularium studia adversa habuit. Capite & propugnatore sublato, Saxonia Henrico Regi sine armis cessit; nec prius victa est, quàm dissidijs divisa, spoliataque Duce armorum, ultro se submitteret Regi, compositaque pace, uti Sigebertus scribit, ab omni bellorum motu quiesceret. Quibus deinde pactis & legibus conventum sit, quove dominatu Saxoniam occuparet, aut cui administrandum reliquerit, à Scriptoribus eorum temporum desideratur.

Pellitur à sua sede **Henricus** **Asloënsis** **Ep. Pad.** Hac tempestate & mutatione rerum, cum jam Schismaticorum potentia prævaleret, Henricus Asloënsis, Paderbornensis hactenus Episcopus noster, eiectione Magdenburgum concessit; ubi ab Hartwigo Archiepiscopo, Orthodoxorum insigni patrono, benignè exceptus, & in Collegium Clericorum admissus, privatam Canonici vitam egit, dum, ob spectabilem virtutem & constantiam religionis, decennio abhinc, post obitum Hartwigi, Magdeburgensium Archiepiscopus eligeretur.

H E N.

Annus Christi 1090.

Ulpian II. Pont. 2.
Henric IV. Regis 17. Imp. 7.
Henric I. Ep. Pad. 6.

Conspicuum est, quod Henricus IV. Regis 17. Imp. 7. Henric I. Ep. Pad. 6. Conspicuum est, quod Henricus IV. Regis 17. Imp. 7. Henric I. Ep. Pad. 6.

HENRICVS II

Comes Werlensis

XV,

EPISCOPUS PADERBORN.

Annus Christi 1090.

Urbani II Pont. 3.

Henrici IV Regis 35. Imp. 7.

Henrici II Ep. Pad. 1.

Post depulsum ab Episcopatu Henricum Asloënsē, Paderbornensi Sedi impositus est Henricus Werlensis, Comitis Werlensis filius, is qui jam ante quinquennium ex Collegio Canonico-
rum Goslariensium ab Henrico Rege huic Ecclesiæ inter Schismaticos, ut diximus, obtrusus erat. Quoad hæc tempora referimus, eò quòd Henricus Rex hoc anno Saxoniam cum pleno dominatu ingressus, libere de sacris ac civilibus disposuerit: & quem admodum Gobelinus noster scripsit, ordiendo Episcopatum à prima dissidij coronatione, per XLIV annos Paderbornensem Henricus Ecclesiam gubernarit. Eò verò sensim res deducta erat per Germaniam & Saxoniam, ut Episcopi, qui Schismatici ferebantur, ab Rege impositi, nulla conscientiae religione tacti, Episcopatus adirent, quòd Episcoporum institutionem, pro recepto usu, Regum & Imperatorum crederent, & Pontificis abrogantis auctoritatem negligerent, incertique hærent, quem certum Pontificem colerent, Guiberto adhuc Pseudopontifice omnia sibi Apostolicæ Sedis jura vendicante. Accedebat Weclonis Moguntinensis, Sigewini, & post eum Hermani hoc anno subrogati Colonienſis, Liemari Bremenſis Archiepiscoporum, ceterorumq; Schismaticorum Episcoporum multitudo, quæ longè major quotannis invalescebat, quàm Orthodoxorum erat; ut jam tota Imperij potestas penes Schismaticos Episcopos & Henricum Regem esset. Foeda dissidij tempora, quibus impius & Schismaticus Rex Episcopos cum Episcopis, Clerum cum Clero, Abbates

cum

Gobelinus
atq. 6. c. 55.

cum Abbatibus, Monachos cum Monachis, Scriptores Catholicos cum Scriptoribus Schismaticis commisit; fuitque à Catholicorum numero Bernardus Constantiæ Scholarum Magister, vir egregiæ eruditionis, multisque scriptis clarus, qui Schismaticorum Sacramenta irrita doceret, eoque ordinatorum ab illis denuo consecrandos judicaret. Quam tamen sententiam reliqui Catholicorum improbaverunt, uti hoc Bertholdus presbyter retulit. Summus error crimenque Schismaticorum, quod pro vero Pontifice Guibertum Pseudopontificem colerent, & Ecclesiam scinderent.

Henricus
Italiam
ingressus
prælio à
Welfone
superatur
Domiz.
in vita Ma-
thild.
Berthol.
presbyt.

At Regi hoc anno non plura in Saxonia turbare concessum, quòd in Italiam, urgente majore periculo avocatus, mense Martio suscepit expeditionem, eo deinde in regno per vii annos versatus. Graves istic motus erant; quippe Mathildis Godefridi Ducis vidua, & potentissima Bonifacii Marchionis filia, suasu Urbani Pontificis cum Welfone juniore, Welfonis Bojariæ Ducis filio, nuptias contraxerat; & ut Gregorium VII Victoremque Pontifices tutata fuerat, ita Urbani patrocinium suscipiebat. Veritus igitur Henricus Rex, ne cum novo marito, & bellicosi Ducis filio, totius Italiae Regnum ad se traheret, Lombardiam armatus ingreditur, certus armis ejicere ex Italia Welfonem. Nec segnior Welfo Regi occurrit cum exercitu in campis Sobariæ, collatisque signis Henricum Regem superat. Adeo ubique Rex præliis infelix; qui tamen instauratis copijs, adjutusque Italorum accessione bellum ulterius trahere ausus est.

Albertus
Bochorst.
ad vitam
Erpon.
Erpo Ep.
Monaste-
riensem
majorem
Ecclesi-
am con-
secrat.

Hæc Regis absentia quietam fecit Saxoniam, in qua Erpo Monasteriensis Episcopus iv Nonas Novembris solemniter cum Hermannus Coloniensis Archiepiscopo, & Henrico Leodiensi Episcopo majorem Ecclesiam dedicavit, confluentem innumera cleri & populi multitudo; quemadmodum ipse Erpo in publicis hac super re literis proficitur, quibus se indignum Monasteriensis Ecclesiæ Opilio-nem vocat. Extant quoque vetustæ præclaræque Erponis tabulæ, hoc anno, qui primus ejus ordinationis fuit, consignatæ, quibus disciplinam Freckenhorstenensis Collegij Sanctimonialium Virginum à se instauratam, victumque earum tenuem liberalitate sua auctum restatur.

Annus Christi 1091.

Urbani II Pont. 4.
Henrici IV Reg. 36. Imp. 8.
Henrici II Ep. Pad. 2.

Bertholdus
Henrici
Reg. tur-
bæ in
Italia.

Caterum Henricus Rex bello Italico inhærebat; captaq; Mantua, undecimo obsidionis mense, Romanos compulit Guibertum Pseudopontificem in urbem recipere. Nihilò dejectior Urbanus Pontifex Beneventi synodum Episcoporum collegit, pronunciata in Pseudo-

Pseudopontificem & quotquot illi perfida factione inharebant, anathematis sententia. Ad hasce Italiae turbas componendas Welfo Dux Bojariae in Italiam secutus est filium; at cum nihil à pertinace Rege obtineret, rediit in Germaniam, multosq; Principes sibi in societatem foederis iunxit; agitataeque sunt consilia inter Orthodoxos de alio Rege deligendo; quae tamen ob potentiam Schismaticorum intermissa.

Inter has turbas, quod mireris, innumera non modo Clericorum, sed & Coelibum, & conjugatorum, tam in urbibus quam agris rusticanorum juvenum puellarumque multitudo ultro in certas vendendi leges communemque bonorum usum convenit, quale vitae genus in ipsis nascentis Ecclesiae primordiis floruerat. Quam vivendi rationem Urbanus Pontifex luculento diplomate confirmavit.

Subtractus hoc anno 7 Idus Sextilis è vita mortalium Altmanus Passaviensis Episcopus, vel eo nobis commemorandus, quod inter Saxones apud nos natus, Paderbornae, ut diximus, literis & disciplina Cleri excultus, interque Canonicos hujus Ecclesiae adscitus, scholarum moderator ob insignem doctrinam sit delectus. Unde ob virtutum commendationem Praepositus Aquisgranensis, ex eoq; munere ad Pataviensem Episcopatum evocatus est; quem septem & viginti annos admirabili sanctitate, & fervore religionis gessit. Vir qui continentiam Cleri, Pontificis auctoritatem, & Catholicas partes insigni constantia propugnavit, eoq; à Pontifice Legatus Apostolicae Sedis per Germaniam constitutus, qui Cleri populiq; mores suo exemplo formaret. Hinc tot odij Schismaticorum, tot Henrici Regis injurijs, tot exilij ærumnis agitatus est; donec postremis annis ad Episcopatum Catholicorum studijs revocatus in pace quiesceret, decus Episcoporum, & columen laborantis Ecclesiae. Duo ab eo Monasteria condita, D. Nicolai Passaviense, & Gorwicense. Miracula quibus Altmanum in vita & post obitum Deus illustravit, conscripsit auctor à Tennagelio in lucem datus. His omnibus tantam apud posteros sanctitatis famam reliquit, ut Divorum numero adscribi meritus sit.

Vita communis in Germania apud Laicos.

Obitus & laus D. Altmanici Ep. Passaviensis. Pa. derb. Ecclesiae quondam Canonici.

Annus Christi 1092.

Urbani II Pont. 5.

Henrici IV Reg. 37. Imp. 9.

Henrici II Ep. Padi. 3.

Tumultuante jam in tertium annum Rege per Italiam, quo & vires omnes adversus Welfonem & Mathildem conjugem contraxerat, Alemanniae Orthodoxi Principes conventum habuere adversus Schismaticos; auspicijsque Gebhardi Constantiensis Episcopi Bertholdum totius Sueviae Ducem sibi delegere. Invitati ad hunc conventum Saxoniae Principes. Verum tanta fames Saxoniam consumpserat, ut plerique procerum in alias provincias concesserint. Hujus

Alemanniae Principes conventum habent adversus Schismaticos.

jus calamitatis jam anno superiori prodigia antecessere. Nam visum
coelum alibi sanguine stillare, & bufones piscesque cum pluvia deci-
dere; alibi locustarum agmina fruges depasci, ac per aliquot millia
passuum volitando, explicata nube sua solis lumen obtegere. Accede-
bat lues, qua innumeri homines extincti. Ita fame & peste Saxonia
exhaurebatur; qua schismatis poena cum plurimi se castigari intel-
ligerent, ad Catholicorum societatem redire.

Annus Christi 1093.

Urbani II Pont. 6.

Henrici IV. Regis 38. Imper. 10.

Henrici II. Ep. Pad. 4.

Berthold.
Dedechin.
Albert.
Stad.

Conradus
contra
Henri-
cum pa-
trem in-
surgit.

Chron. Hil-
desheim.
tom. 3.
Franc. Hist.

Marquar-
dus abdi-
cato Epi-
scop. Os-
nab. ad
Monaste-
rium re-
dit.

Subinde Henricus Rex per Italiam publicis & domesticis ma-
lis tanquam furij agitari coepit. Nam Adelheidem conjugem, quam
ante quadriennium priori amissa, Colonia duxerat, Ottonis Russo-
rum Marchionis honestissimam filiam, averfatus, publice aulae pro-
ceribus prostituendam obtulit, etiam Conrado filio; ad quod fla-
gitium cum ille cohorresceret, diceretque se filium ejus esse, hanc ve-
ro novercam suam, illi hanc Rex, negavitque eum filium suum esse.
Interim Regina, quae in custodia tenebatur, elapsa ad Mathildem &
Urbanum Pontificem; a quibus benigne excepta est; quae deinde
tam impium maritum detestata in Monasterium secessit. Hoc eo-
dem flagitio Patris averfatus Conradus filius ad Pontificis & Welfonis
ducis partes transit; nec multo post, probante Welfone ac Pontifi-
ce, a Mediolanensi Archiepiscopo Italiae Rex creatus, & cum Welfone
Duce in Lombardiam digressus, patrem oppugnavit. Id vero tanto
dolore acceptum a patre, ut per desperationis consilia mortem sibi
consciscere cogitaret. Quae postquam in Germaniam perlata, nova
adversus impium Regem conspiratio exarsit inter Bojos, Suevos, &
Teutoniae populos, quorum capita Welfo Bojariae & Bertholdus Sue-
viae Duces, Saxones nostri per hanc in Barbaros vertere arma; nam
cum Sclavi per hanc civilia nostrorum dissidia rebellassent, Magnus,
Dux Saxonum, eos popularium viribus aggressus, proelio commisso
fudit, erectisque quatuordecim urbibus ad obsequium redegit; uti
hanc priscus eorum temporum scriptor in Chronico Hildesheimensi re-
tulit. Qua interim ex causa incertum, Marquardus ex Abbate Cor-
beienensi ante quadriennium Osnabrugensium Episcopus delectus, e
sede illa ejectus ad suum Monasterium, vitamque quietiorem rediit.
Subrogatus Wido xx ejus loci Episcopus, haud dubie schismaticae
factionis homo. Hanc nimirum illa calamitas, de qua Bertholdus
presbyter questus, post sublatum anno superiori Wernherum Merse-
burgensem Episcopum, vix ullum in tota Saxonia repertum esse Ca-
tholicae communionis Episcopum. Ac vix reperio, praeter Hartwi-

gum

Quæ hic trium nobilium fratrum donatio, quarum una Cathedrali Ecclesiæ, altera Cœnobio Werthinensi D. Ludgeri ad Ruram amnem, tertia Monasterio Abdinghoviano facta memoratur, earum una continet rupem picarum, quæ patrio etiamnum vocabulo Egisterstein seu Exsterstein appellatur, rarum atque admirabile naturæ opus ad angustum per montes Teutonicos transitum, haud procul Horna Oppido & loco varianæ cladis, in quo Drusus etiam à Visurgi redux prope ad eadem à Sigambris inclusus creditur; eoq; petra hæc à Ferdinando Episcopo in æs incisa intraque monumenta diœcesis nostræ relata est. Quippe rupes altissima & quadruplici vertice abrupta grandium turrium instar in plano montis educta confurgit. Inde postquam hic locus in possessionem Abbatis Werthinensis venit (ut literæ præterea Bernardi Abbatis Werthinensis docent, quas exhibere possumus) ædes sacra primùm Holthusen structa; deinde etiam in supremo rupis fastigio, quæ publicæ viæ imminet, Sacellum cum altari intra nativam lapidis structuram apparatus; olim etiam ex Monachis Sacerdos istic sacris operabatur, eratque Abbati Werthinensi Helmstadium proficiscenti statio & hospitium in adita Villa Holthusana. Totus hic locus hisce donationum literis consignatus intra Comitatum Aholtinum ab Henrico Imperatore Meinwerco Episcopo nostro donatum situs, quo Dethmoldia, Lemgovia, Horna, totusque ille Teutonicorum montium ac nemorum tractus continetur. Posteaquam verò Comitatus hic fiduciario jure ad Comites Lippienses pervenit, Clientes Episcoporum Paderbornensium, omnia simul hæc sacra bona hæresi celsere.

Ruthardus Archiep. Mogunt. confirmat fundationem Cœnobij Bursfeldensis.

Frequens hoc præterea anno Episcoporum, Comitum ac procerum conventus Helingenstadij convocatus; ad quem à Metropolitano suo evocati accessere tres quoque provinciales ejus per Saxoniam Episcopi, Paderbornensis, Hildesimensis, & Verdensis. Eo in congressu præter cetera, quæ salubriter pertractata sunt, Ruthardus Archiepiscopus, fundationem dotationemque Cœnobij Bursfeldiensis publicis tabulis ratam habuit, quas hoc loco, tam ob præclaram vetustatis memoriam liberalitatemque majorum, quam ob venerationem celeberrimi ejus Cœnobij, ex quo Bursfeldiensis post congregatio originem traxit, proferre consultum habuimus; idq; eò etiam magis à nobis requiretur, quod Bursfeldiense Cœnobium hisce tabulis asseratur Colonia florentissimi Corbeiensis Cœnobij nostri.

In nomine sanctæ et individua Trinitatis. Ruthardus Dei gratia sanctæ Moguntinensis Ecclesiæ Archiepiscopus. Cum condignum nobis et salubre pro officii nostri dignitate videatur, rebus ecclesiasticis quaslibet commoditates impendere, religiosi institutis devota mente consentire proposuimus, ut quicquid ad honorem Dei et laudem sancitum, et ratum teneamus,

et privileg
presentium
ricus filius
Marchion
runt Mon
in predi
qui agnom
gregatis i
Heinricus
adquisier
progenitor
usi fueran
et redditib
vis autem
gedeburge
mediocrit
consultor
lio interpe
tatem ipsi
hereditat
Monaste
re, ut qu
neratione
videretur
fratris he
tandem
nutu imp
sira volu
oratione
votum p
one rite p
reditate
mites per
mum do
lit, dicen
specialit
jure her
utroque
proficuo
cum ejus
sen, curt
husen.
confirm

et privilegii nostri auctoritate corroboramus. Omnium itaque fidelium tam presentium quam futurorum pateat industria, qualiter gloriosus Comes Henricus filius Ottonis Ducis, ejusque inclita conjunx Gerdrudis filia Ekkeberti Marchionis, pro animæ suæ remedio, heredum suorum consensu, fundaverunt Monasterium in ripa Wirre fluminis in villa, quæ Miminde vocatur, in prædio videlicet, quod ipse Henricus adquisierat, à quodam nobili viro, qui agnominabatur Albertus de Insula. Facto itaque fundamento, ac congregatis ibi in servitium DEI Corbeiensis Ordinis fratribus, prædictus Henricus cum conjuge dotavit ipsum Monasterium cum omni prædio, quod adquisierat ab Alberto cum omni jure et proficuo, quo idem Albertus ejusque progenitores illud sine omni contradictione per multas ætates possederant, et usi fuerant, in villis, agris, silvis, campis, pascuis, cultis et incultis, exitibus et redditibus, aquis aquarumque decursibus, molendinis, mancipiis. Quamvis autem Comes hæc rite et legitime videretur facere, tamen quidam Magdeburgensis Canonicus, nomine Ludolfus, præfati Alberti Germanus, haud mediocriter Comitem exigendo hereditatem fratris coartavit, et tamdiu consultores legis, ac provinciarum rectores adversus Comitem in omni concilio interpellavit, donec jure gentis, et judicio legis omnem fraternam hereditatem ipsi Ludolfo coactus remisit. Ludolfus itaque sub occasione recipiendæ hereditatis invitatus à Comite venit in prædium, ubi prædictum fundabatur Monasterium, quem Comes per internuntios multifariam temptabat flectere, ut quod ipse causa animæ inchoasset, Ludolfus quoque pro æterna remuneratione ratum sineret esse ac stabile. Sed Canonicus ne quasi coacta sua videretur oblatio, nil conditionabiliter permittere voluit, sed omnem prorsus fratris hereditatem justo exegit fame, et cum cyrotheca de manu Comitis tandem recepit, ac tenuit libere. Sequenti vero die Ludolfus divino quodam nutu impulsus, sed et Episcopi Hartovigi, qui gratia consecrandi altaris nostra voluntate invitatus advenerat, fratrumque Sifridi et Canonis Comitum oratione permotus, statuit voluntarius pro salute firmaque requie Comitis votum propria oblatione confirmare. Principalis igitur altaris consecratione rite peracta, Ludolfus processit, et utrumnam profiteretur fratris hereditatem se libere recepisse, ac quod vellet inde fieri, libertatem habere, Comites perquisivit; Omnibus itaque annuentibus, ad altare processit, et primum donum post consecrationem his terminatis verbis cum cyrotheca obtulit, dicens. En ego Ludolfus offero Deo et Sanctis ejus Thomæ et Nicolao specialiter in usum fratribus hic Deo servientibus hereditatem meam, quam jure hereditario mihi à parentibus cessit, prædium scilicet in Miminde ex utroque fluminis litore cum ejus utilitate, allodium in Dransfelde cum ejus proficuo, bonum in Bertolderode cum ejus appendiciis, curtim in Heristede cum ejus juribus, villulam in Berge cum ejus usibus, curtim in Friderichshusen, curtim in Wittenburnen, curtim in Werithen, novem mansus Winithusen. Hanc oblationem solenniter factam Episcopus Hartovigus banno confirmare tam à Ludolfo, quam à Comitibus Henrico, Sifrido, Canone rogatus

gatus est. Qui ex more, si quis huic oblationi contradiceret, percunctatus, quum nullus contradiceret, imo omnes laudarent. Tunc in nomine Domini ex Apostolica et nostra omniumque Catholicorum ac sui ipsius interminatus est auctoritate, ne quis tam iustæ donationi aliqua violentia, fraude, vel arte conaretur obviare, et qui aliter præsumeret, sententia Christi damnandus sub perpetuo jaceret, nisi resipisceret, anathemate. Quo dicto ab Episcopo Ludolfus quoque suam oblationem propriis confirmans verbis Comitem Heinricum terribiliter contestatus est Sacramentis, ne cuiquam hominum libero vel seruo de prænominatis bonis aliquod unquam præstaretur beneficium, nec aliquid inde vendicare, nisi advocatiam sibi sueque stirpi præsumeret. Quæ contestatio bammique interminatio à Comitibus Heinrico, Sifrido, Cunone cæterisque omnibus audita, comprobata, laudata est, ac scriptis tradita. Etiam Henricus Comes, et ejus conjunx Gerdrudis Deo et Sanctis ejus Thoma et Nicolao in dotem Ecclesiæ ad usus fratrum ibi Deo famulantium, hæc quæ subscripta sunt: Curtim in Wichlo cum suis appendiciis, curtim in Inre minori cum suis appendiciis, X mansos in Reynwardeshusen, curtim in Bischoppeshusen cum suis appendiciis et Ecclesiæ, curtim in Gardelbie, villam Biscopeshusen, Aliquantulas etiam possessiones in his villis, Haltmarthen, Vereldehusen, Wyrchin, Immesin, Burdala, Amnenhusen, Valeberge, Hukelhem, Adenhem, Kemesside, Belkeroth, Bustelewe, Wertere, Steynbruege, Sunthusen, Odenlewe, Ascolsefs, Wynethe, Dopside, Berchge, Dalheim, vineam in Valkeroht, in Sothen tres salinas, in Hildegereshusen V solidos, in Honethen tres mansos, in Reynnethe IX mansos, in Keltvera Ecclesiæ, et tredecim mansos et molendinum, in Nora XXII mansos, in Honetha unum mansum, in Hatzendoroth quatuor mansos, in Vepbleta quinque mansos, in Holbic unum talentum, villam Vilingeburin, possessiones in Holtzraten, Comes Sifridus obtulit X mansos in Asla. Adhæc nobilis ille vir Henricus fundator hujus Cœnobia, quæcunque pia et iusta sunt, et loco utilia, assensu et consilio nostro statuit, et statutum ab ipso Imperatore Henrico confirmari obtinuit, scilicet ut nemo heredum suorum aliquid in Abbacia sibi usurpet præter Advocatiam, nulli Advocatia in beneficium præstetur, sed ad nutum Abbatis in absolutionem peccatorum commendetur, Advocatus in Abbacia absque permisso vel rogatu Abbatis nullam potestatem exerceat in aliquo. Ibi etiam publicum forum et percussura ad instar Goslariensis monete cum omni forensi jure pro Abbatis disponatur arbitrio, ut sit ibi Abbatis libera et canonica secundum regulam beati Benedicti electio. Si aliquis liber homo in quocunq; degens comitatu se vel bona sua Ecclesiæ præfata tradere voluerit, liberam potestatem habeat, sine cuiuslibet Comitis, Rectoris, Judicis, provincie contradictione. Facta sunt hæc anno Incarnationis Dominicæ millesimo nonagesimo tertio, Indictione L II Idus Junii, imperante Henrico III. Nobis autem eodem anno Idus Julii cum amicis nostris in Heiligenstat tenentibus conventum, cuncta hæc in nostri præsentia multis audientibus Clericis et Laticis sunt recitata, comprobata et laudata. Nos etiam pietatis affectu ejusdem loci

loci fratribus, ut libere illi de voce contradicere salute obtinere dicare et circa se libere rici, Sigfriduenda ipsi nonostro c Dei Ecclesiæ cartam se sunt Episcopus Viridwardeshburgensis, mites Hein Godefridus Minister alii quam num Etele boni Mu Nimia le moratus henderin Mindan Sed hæc jus Cœn ritur; Q Francor mida ap German ad annu rico Re Cœnob nia Cor risdictione

loci fratribus concessimus, et nostræ sedis auctoritate, Ecclesiastici juris legibus, ut libere videlicet infantes baptizare, infirmos curare, et omnes, qui se illi devoverint, et sepultura locum inibi elegerint, suscipere, et sine alicujus contradictione sepelire, et quidquid fideles Christiani pro animarum suarum salute obtulerint, seu tradiderint, liceat eis in suos usus, prout libuerit vendicare et disponere. Concessimus quoque ipsis per forestem nostram ubivis circa se libenter uti pascuis et piscationibus. Tandem rogatu Comitum Henrici, Sigifridi, Cunonis omnia data vel statuta vel imposterum danda, vel statuenda ipsi loco profutura in verbo Domini ex Apostolica auctoritate banonostro confirmavimus, atque ut rata et firma stabiliaque cunctis sanctæ Dei Ecclesiæ fidelibus perpetim credantur, ac diligentius observentur, hanc cartam scribi iussimus, et sigilli nostri impressione corroboravimus. Testes sunt Episcopi Henricus Patelburnensis, Odo Hildenesheimensis, Hartvīgus Viradunensis: Abbates Marcwardus Corbeiensis, Tietthmarus Helmwardeshusensis, Gunterus Patelburnensis: Præpositi Ludolfus Magedeburgensis, Betto de Luipp, Ordo Heiligenstadenensis, Embrico Thorlensis: Comites Henricus, Sigifridus, Cuno, Erpf, Erwine: liberi homines Ludolfus, Godefridus, Geroldus, Wiboldus, Dede, Bertoldus, Umco, Helmericus: Ministeriales Rudolfus, Ludolfus, Sanctolfus, Humoldus, Escherich, Eppo et alii quamplures Clerici et Laici. Data in Heiligenstat Idus Julii per manum Eitelgeri Præpositi Nortunensis.

Multum inter cetera antiquitatum monumenta disquiritur, ubi Nimia locus sit ad Visurgis ripas in annalibus Francorum toties memoratus; quem cum nusquam ex certis nominum vestigijs deprehenderint, alij Niemium Oppidum in Diocesi Paderbornensi, alij Mindam, alij Remam ad Confluentes Wernæ & Visurgis designant. Sed hæc tabulæ multò verisimilius nobis monstrant in ipso fundo hujus Cœnobij Bursfeldensis, quod in villa Miminde conditum asseritur; Quippe locus, qui Nimia, Nimida, & Nimide consignatur in Francorum annalibus, is postea à nostris Mimende, Mimedæ, & Mimida appellatus fuerit. Regia olim istic villa fuit, in qua Ludovicus Germaniæ Rex conventum populi habuit & jus dixit; uti nos supra ad annum Christi DcccLii memoravimus, in eoque nunc sub Henrico Rege & Ruothardo Archiepiscopo celebre hoc Bursfeldicæ Cœnobium intra Wernæ, & Fuldæ Confluentes confurgit ad confinia Corbeiensium & Paderbornensis diocesis, quæ istic terminos jurisdictionis Archiepiscopi Moguntini claudunt.

Annus Christi 1094.

Urbani II Pont. 7.

Henrici IV Reg. 39. Imp. II.

Henrici II Ep. Pad. 5.

Post

Berthol.
Orsberg.
Dodechin.

Infelix
obitus
Volmari
Mindens-
is Episco-
pi.

Chron.
Mind.
Crantz. 15.
Metrop. c.
37.

Infesta
pleraque
Henrico
Reg. in
Italia ac-
cidunt.

Berthold.
Dodech.
Orsberg.
Sigonius.
Baron.
Concil. Pa-
ris.

Post anni superioris prodigia malaque, aliæ calamitates; nam & luporum ferarumque incursus, ventorum turbines, continui imbres, fœdæque pluvia, aquarum inundationes, tempestates horridæ, crebri fulminum ictus; præterq; hæc pestilentia, ac pestilentes morbi, quibus urbes, oppida, pagi, villæque exhaustæ. Agnoscebant passim homines his ultricibus Numinis poenis Schismatis malum castigari; quare per expiationes maturæ factas parati ibant in mortem: innu-merique etiam Schismatici cum Ecclesiâ reconciliati sunt. Sed infelix exitus Volmari Mindensis Episcopi. Is quia sedem Episcopalem Schismaticus invaserat, repentina & lugubri morte periit. Nam ut in fastis eorum (si quidem vera est narratio) memoratur; S. Gorgonius Ecclesiæ Mindensis patronus Episcopum hunc media nocte cubantem stricto gladio confodit, & sub primam lucem monuit custodes Ecclesiæ, signum æris pro mortuo Episcopo darent. Ad quæ cum illi dubij hærerent, ostendit D. Gorgonius pallam altaris sanguinolentam, in qua gladium absterferat. Palla hæc in multos annos monumentum hujus rei asservata fuit in Mindensi Ecclesia. Refert eadem Crantius, quamvis narratio hæc suspectæ fidei ipsi visa sit, quæ vulgo persuasa fuerit. Verum si quis aliorum Schismaticorum Episcoporum miserabiles ex hac vita excessus recolat, haud incredibile, Volmarum quoque aliquo miserabili mortis genere obiisse, sed quoquo se ista modo habeant, fallit certè nos Mindense hoc chronicon, quod cum hoc anno mortuum tradit; cum literis à nobis producendis anno 1097 adhuc superstes subscripserit, ac Wedilo anno sequenti Episcopus memoretur. Quare Odalricus & Godeschalcus, qui Volmari Successores memorantur, aut expungendi ex numero eorum Episcoporum, ut Crantius facit; aut intra annum extincti fuerint. Henrico Regi hoc anno omnia adversa incurrebant per Italiam; hærebatque Veronæ cum suo Pseudopontifice Guiberto, omni prope regno Italiæ exutus; quantumque Urbanum Pontificem deprimere nitebatur, tantum ad Urbanum omnia Principum populique studia vertebantur; quem constat hoc anno etiam Natalitia Christi celebrasse Romæ, & sedem in Apostolica urbe repetiisse.

Annus Christi 1095.

Urbani II Pont. 8.

Henrici IV. Regis 40. Imp. 12.

Henrici II Ep. Pad. 6.

Accedit annus MLXXXV apparatu belli sacri clarus, quo Germanorum Saxonumque animi à civilibus dissidijs versi in salubriora armorum consilia. Memorabilis hujus belli auctor tubaque Urbanus magnanimus Pontifex; ex quo enim Petrus, vitæ instituto eremi incola, ex Palæstina reversus cum literis Patriarchæ Hierosolymitani

tani expo-
rum in Cl
Placentia
fere milli
venere;
Urbanu
functus e
illa Urba
Claromo
fide Arcl
ter Card
eaque m
ferventi
nibus Ba
ptum in

Pa
verfis in
ra sancta
Galliam
hominu
memor
quò del
militum
Eremita
agmen
traxit V
Godesc
tâ, qu
tribus
quam e
que in
obtul
religio
eorum
se hisce
& ing
Igitur
penetr
Ceteri

tani exposuit afflictissimæ Ecclesiæ statum, & Saraceno-
rum in Christianos tyrannidem, Pontifex in Quadragesima primam
Placentiæ synodum celebravit; ad quam præter Episcopos quatuor
fere millia Clericorum, & plus quam triginta millia laicorum con-
venere; actumque in ea potissimum de bello adversus Saracenos,
Urbanum Cremonam accedentem Conradus Rex stratoris munere
functus excepit, fidemque Romanæ Ecclesiæ juratus spondit. Post
illa Urbanus maritimo itinere in Galliam profectus, 18 Novembris
Claromontanum in Alvernia concilium indixit, ad quod ipso præ-
sede Archiepiscopi xiii, Episcopi cxxv, Abbates xc convenire, præ-
ter Cardinales & diversarum regionum Clericos & religiosos; in
eaque multa, ut in Placentina, decreta. Sed nihil perorante Pontifice
ferventius pertractatum, quam bellum sacrum, quo Palaestina è ma-
nibus Barbarorum extraheretur. Quam in rem signum crucis sum-
ptum in scapula dextra ab ijs, qui nomen huic militiæ dederunt.

Annus Christi 1096.

Urbani II Pont. 9.

Henrici IV Regis 41. Imp. 13.

Henrici II Ep. Pad. 7.

Patribus deinde ex consilio Claremontano sequenti anno re-
versis in provinciam, & ad signum crucis expeditionemque pro ter-
ra sancta recuperanda invitantibus, ex omnibus passim per Italiam,
Galliam, Germaniam, Lotharingiam, Belgium, Saxoniam ingens se-
hominiū multitudo obtulit; quorum supra trecenta millia fuisse
memorantur. Designataq; Constantinopolis, aut Nicæa in Bithynia
quò delectu habito convenirent; eò varijs itineribus & collectis
militum agminibus itum. Primum agmen xv millium duxit Petrus
Eremita per Germaniam & Bojariæ regiones in Ungariam. Alterum
agmen xii millium ex Saxonia & Frisia collectum per Bohemiam
traxit Volcmarus quidam presbyter. His aliud agmen junxit
Godeschalcus presbyter, viâ per Franciam Orientalem institu-
tâ, quos Emico Comes infecutus cum xx millibus peditum, &
tribus equitum millibus ex Rheni accolis congregatis. Hi prius
quam è Germania excederent, Moguntia, Wormatia, & Spira, alijs
que in locis sævire in Judæos, trucidando, quotquot primo se furori
obtulere, tanquam his victimis litaturi Christo; ac specie quidem
religionis & stipendiorum hæc agebantur, cum per avaritiam bona
eorum raperent in spoliū. Sed scdum non minus malum, miscuisse
se hisce tumultuarijs copiis vagos Sacerdotes, profugos Monachos,
& ingentem mulierum turbam, virili habitu libidinem regentium.
Igitur cum post rapinas & flagitia sparsis cohortibus in Pannoniam
penetrassent, ab Ungaris & Bulgaris ingenti clade accepta rediere.
Ceteri quidem Duce Petro Eremita & Godeschalco presbytero se in

M m m m

Bohemia

Expedi-
tio in ori-
entem.

Sævitur
in Judæos
in Ger-
mania.

Post varia
passim pa-
trata fla-
gitia plu-
rimi mili-
tum dissi-
pantur.

Bohemia conjungere, sed quod nullius certo imperio se Regi sine-
 rent, varijs ærumnis attriti dissipatique sunt. Tandem composito in
 Godefri-
 dus Bulli-
 onius
 cum alijs
 in Orien-
 tem per-
 git.
 militare ordinem ac disciplinam exercitu, Godefridus Bullionius,
 Lotharingæ inferioris Dux, cum duobus fratribus Eustachio & Bal-
 duino subsecutus est, cui se Robertus Flandriæ Comes, & lectissimi
 Franciæ & Belgij procures junxerant; transitaque feliciter Pannonia,
 Bulgaria, & Mæsia 23 Decembris Constantinopolim pervenere. Ac-
 cessere Hugo Magnus, Philippi Franciæ Regis frater, Robertus Nor-
 mannæ Dux, idemque frater Regis Angliæ: ex Italia Boamundus A-
 puliæ Comes cum Tancredo sororis filio, & Anselmus Mediolanen-
 sis Episcopus. Consecuti postremum Frisij, Saxones & Nortman-
 ni classibus suis per mare vecti ad castra Godefridi Ducis. His auspi-
 ciis cœptum est bellum sacrum, Henrico Rege in Italia tumultuante
 & luctante cum Conrado filio, ad cujus partes tota prope Italia &
 Lombardia accessit.

Redditur
 ab Henri-
 co Rege
 Ecclesiæ
 Bremensi
 Comitatus
 Emes-
 gowe.
 E Saxoniæ Episcopis nondum quisquam in id bellum processit;
 neque Erpo Monasteriensis Episcopus, non nisi altero anno id iter
 ingressus. Nam hoc anno adhuc in Italia versatus cum Liemaro Bre-
 mensi Archiepiscopo inter Schismaticos Episcopos Henrico Regi Ve-
 ronæ adhæsit, ut ægre hunc præstantissimum Episcopum a Schisma-
 tis labe absolveris. Quam in rem sistimus Henrici Regis & Impe-
 ratoris diploma quo Comitatum Emesgowe ad Amasim flumen in
 Westfalia situm Liemaro & Bremensi Ecclesiæ reddidit.

In nomine sanctæ et individue Trinitatis, Heinricus Dei gratia Ro-
 manorum Imperator Augustus. Notum esse volumus universitati Christi
 nostrique fidelium, qualiter Dominus Adalbertus venerabilis Archiepisco-
 pus serenitatem nostram adiit, petens et postulans, quod Ecclesiæ Hamma-
 burgensi, cui ipse pastor et rector præerat, donare vellemus Comitatum, quem
 in Emesgowe et Westfale situm, Bernhardus Comes vir nobilis et nobis ge-
 nere propinquus, regendum utendumque susceperat. Habuit secum adju-
 tores in petendo complures: ex Principibus Sigefridum Moguntinum, An-
 nonem Colonensem, Archiepiscopos; aliquos etiam ex Ducibus, et Marchi-
 onibus, numeravit suos pro nobis domi forisque labores, ostendit perpetuam
 ejus in nos voluntatem. Ea quia ipsius Bernardi Comitis ad hanc rem que-
 rendus erat assensus, ipsum vir sapiens pretio et precibus adduxit, ut præsens
 laudator et assensor existeret. Tunc nos ipsi Archiepiscopo Adalberto ob me-
 rita sua benevolenter ad hoc petitionibus fidelium nostrorum adquiescentes,
 maxime etiam cum remunerationem nobis speramus à Domino Salvatore
 et sanctissima ejus genitrice Maria, et sancto Vito martyre glorioso, à qui-
 bus locus ille evidenter incolitur, Comitatum eundem, ipso Bernardo Comite
 laudante et assensum præbente, Ecclesiæ annaburgensi donavimus et tra-
 didimus. Addidimus etiam ei, sicut mos est, nostræ auctoritatis scriptum,
 sigillum ei imprimentes, quod hoc in longum fieret posteritati testimonium,
 Verum

Verum de
 gerent, d
 eodem con
 dem Dom
 in nostro
 gens, juu
 ficatione
 et sancta
 Factum e
 scentibus
 bus comp
 præsens c
 reddition
 atque om
 timi Rom
 nationis
 Imperar
 mante L
 Monast
 pus Eccl
 Episcopi
 Meginj
 In
 quam i
 ricus In
 nasterio

D
 dia ar
 redijt
 Germa
 Otton
 gnavit
 cancel
 tis par
 ritate
 Westf
 Thiet
 quod

Verum deinde procedente tempore, cum nova in regno perturbationes surgerent, dolis et invidia quorundam factum est, ut Ecclesia supra memorata eodem comitatu ad aliquod tempus privaretur. Veniens autem successor eiusdem Domini Adalberti venerabilis Archiepiscopus Liemar, qui non minus in nostro servitio laboravit, rem nobis in memoriam reduxit, preces adiungens, iudicium postulavit; atque id sepe faciendo tandem effecit, ut in Purificatione inter ipsa solennia missarum eundem Comitatum Deo Salvatori et sanctæ Mariæ offerentes recognoscere, ac in perpetuum reddere. Factum est in Italia Verona in monasterio S. Zenonis, videntibus et cognoscentibus Erpone Monasteriensi Episcopo, atque aliis Episcopis, et Principibus compluribus, auxiliante etiam Domino Papa Clemente, quanquam tum presens corpore non adesset. Itaque hoc facto iussimus huius recognitionis et redditionis cartam fieri et signari, ut esset in omne tempus firmum et ratum, atque omnibus notum. Humbertus Cancellarius vice Archiepiscopi Moguntini Routhardi, atque Archicancellarii recognovit, Anno Dominicæ Incarnationis MLXXXVI Indictione IV Heinrico anno *XLIII regnante, Imperante vero XIII. Data est Patavii presente et laudante, ac confirmante Domino Papa Clemente. Recognoscebant ex Principibus, Episcopus Monasteriensis Erpo, Episcopus Veronensis Wolstrigel, Vincentinus Episcopus Ecelo, Tarvisianus Episcopus Eupoldus, Episcopus Veltrensis Aribio, Episcopus Faventinus Routhardus; Marchiones Azzo, Burchardus; Comites, Meginfridus, Wido, Houc, et alii complures.

In hoc diplomate Erponem ceterosque Episcopos haud secus, quam in eo, quod mox adjungemus Imperij Principes appellat Henricus Imperator; tantum abest ut Friderico Barbarossa Imp. id Monasterienses requirant.

Annus Christi 1097.

Urbani II Pont. 10.
Henrici IV Reg. 42. Imp. 14.
Henrici II Ep. Pad. 8.

Desperatis in Italia rebus, Henricus Rex post hæc ex Lombardia armis depulsus, septimo postquam abfuerat anno cum paucis rediit in Germaniam, tam contemptibilis inter Italos, quam inter Germanos fuerat. Ratisbonâ Moguntiam descendit, ubi 6 Idus Maji Ottoni Werthinensi Abbati omnia sui Monasterij privilegia confirmavit, subscribente Humberto Cancellario vice Ruthardi Archicancellarij, & Moguntinæ sedis Archiepiscopi. Magnam deinde æstatis partem privati instar Spiræ exegit; ac prima illi cura fuit de securitate Judæis restituenda, quos Emicho Comes spoliârat. Subinde in Westfaliam ad Visurgim digressus, Gronæ in castro regio prædium Thietmaro Helmeswardhusano Abbati diocesis Paderbornensis, quod nobilis matrona donarat, regia auctoritate ratum habuit, cum

Henricus Rex in Germaniam rediit. Berthold. Dodechin. Wrisberg. Chron. Hildesb. Et ingressus Westfaliam confirmat donationem prædicti Abbatis.

Mmm 2

Regi dij Abba

ti Hel-
meswar-
dehusano
factam.

Regi tres Episcopi, quos Principes Regni vocat, Udo Hildesimensis, Henricus Paderbornensis & Volmarus Mindensis, adessent, omnes Schismatici. Eorum memoriæ causa hæc publicas tabulas exhibere placuit.

In nomine sanctæ et individue Trinitatis, Henricus divina favente clementia quintus Romanorum Rex. Quoniam nos Rex Regum, et Dominus dominantium honoribus Romani Imperii sublimavit, et defensorem Ecclesiæ suæ dispensatione constituit, fructuosum nostræ salutis non dubitamus, si donationem fidelium, mobilium rerum vel immobilium, quæ Ecclesiis Dei offerunt, nostræ auctoritatis privilegiis roborare studuerimus. Quapropter norerint omnes Christianæ fidei cultores tam futuri, quam præsentis, quod quedam nobilis matrona Cunihildis nomine cum consensu heredis, scilicet filii sui Reinoldi contulit Ecclesiæ beati Petri, quæ est in Helmvoordesbuson, prædium suum in villa, quæ vocatur Suthmeshere pro remedio tam suæ animæ quam omnium progenitorum suorum et succedentium cognatorum, VIII videlicet mansos, et 1 molendinum cum tribus mancipiis Gysone, Hagrd, Thietlevo colonis ipsius prædii. Testatus est autem memoratus R. XXXVI marcas ab eadem Ecclesiâ se accepisse pro ipso prædio ad profectio- nem ierosolymorum, quæ facta est in diebus nostris duce quodam Godefrido. Et ut hæc traditio firma sit et rata, et à nullo succedentium possit infringi, præcibus Abbatis prædicti Monasterii Thietmari sæpe dicti Reinold hanc paginam manu propria roborante conscribi fecimus, et impressione nostri sigilli insigniri iussimus, præsentibus Principibus regni Udone Hild. Episcopo, Henrico Patherbrun Episcopo, Volmaro Mindensi Episcopo, Thiedericom Com. de Catlenburg, Heinricho Com. de Reinehuson, Conrado de biun, Volcoldo de Malesburg, Helmoldo de Hukilheim, et aliis quam multis coram astantibus.

Dodechin.
Otto Fri-
sing. lib. 1.
c. 9.
Trithem.
in chron.
Serrarius
in Ruthar-
do.
Ruthar-
dus Ar-
chiep.
Mogunt.
è sede
suâ pelli-
tur ab
Henrico
Reg.

E Saxonia Rex Moguntiam reversus est ad comitia, quæ Calendis Decembris indixerat, in quibus de pace Imperioque pacando pertractaretur; cum in ipso limine pacis Ruthardum Moguntinum Archiepiscopum & Metropolitanum nostrum è sede ejecit in exilium, virum insignem, qui ex Abbate ad S. Petrum Erfurti ad illam dignitatem petitus erat. Proscriptioni obtenta calumnia, quasi cædi Judæorum causam dedisset, venissetque in partem spoliolum, re autem, quod Sedi Apostolicæ, veroque Pontifici inter Orthodoxos conjunctissimus hæreret. Octo exinde annos in Thuringia castroque Hartesburgeni exul permansit; per quod tempus Henricus Rex omnia Archiepiscopatus bona redditusque fisco regio addixit, ut suam ex ijs egestatem sustineret, regnumque illud Schismaticorum Episcoporum firmaret, idcirco etiam Adelbertus Regis Cancellarius Ruthardo subrogatus.

Captâ
Niccâ
Antio-
chia ob-
fidetur.

Prosperis subinde inijs procedebant Christianorum arma & expeditio adversus Saracenos. Nam postquam classes accessere, cum Italorum auxilijs promota sunt castra in Asiam duce Godefrido Bul- lionio,

lionio, c
carum
Inde 13
Ex
Antistes
de se m
sia Mon
etiam di
tiam tot
sequent
ævo illo
cile mil
abjurat
suscipit
pho Co
falica, q
natio fa
ses id ce
zio Erp
perstite
sequen
Episcop
eris. Se
cat, eun
norific
& Divi
sepulch
ingen
tutibus
A
rum su
Germa
electus
Burcha
ratum
Theoc

Italian

lionio, capta post 52 obsidionis diem Nicæa 20 Junij, fusoque Turcarum 200000 exercitu, variæ provinciæ peragrata subactæque. Inde 13 Octobris Antiochia obsideri cœpta.

Ex Episcopis Saxonie hoc anno insecutus Erpo Monasteriensis Antistes; ac priusquam iter Hierosolymitanum ingrederetur, hæc de se memorat in diplomate: *III Idus Februarii, cum in majori Ecclesia Monasteriensi altare in honorem S. Joannis Baptiste consecrarem; quo etiam die penitentes in Ecclesiam introduxi et reconciliationem, et indulgentiam totis votis, totisque animi viribus, quoad poteram, facere institui, utpote sequenti die Hierosolymam iturus.* Publicus hic pœnitentiæ ritus erat ævo illo adhuc usitatus, de quo Celotius in Hierarchia. Ex quo facile mihi persuaferim Erponem se suosque cum Ecclesia reconciliasse, abjurata Schismaticorum societate, iterque illud pœnitentiæ causa suscepisse. Expeditis demum omnibus, iter ingressus est cum Ludolpho Comite Praposito ad S. Mauritium, multisque è nobilitate Westfalica, qui ultro se in comitatum obtulere. At quo exitu illa peregrinatio facta sit, perquam obscurum, quando nec ipsi Monasterienses id certo ex suis monumentis docere possunt. Sunt qui cum Crantzio Erponem ex Palæstina rediisse velint, & aliquot abhinc annos superstitem vixisse Episcopum; qui mihi errare videntur, quod anno sequenti Successor ejus in diplomate memorabitur; nisi renunciato Episcopatu, quem non bona fama adierat, privatam vitam egisse dixeris. Sed verius reputo, quod vetustus liber Collegij Mauritanii indicat, eum in Palæstina obiisse, ossaque ejus in dicecesin reventa esse. Honorifico certe tumulo elatoque; è terra in æde Mauritaniana exornatus est, & Divum etiam honore ob beneficia ope cœlesti præstita cultus, uti sepulchro ejus inscriptum erat, Sanctus Erpo. Multis largitionibus in egenos, in religiosas Virgines, & Ecclesiam effusus multisque virtutibus dum vixit clarus.

Ab excessu Erponis conturbata Ecclesia illa duorum Episcoporum subrogatione (haud secus quam in Paderbornensi, aliisque per Germaniam Ecclesiis acciderat) quorum alter Catholicus è Clero electus Theodoricus Wincenburgicus Comes, alter Schismaticus Burchardus de Holte ab Henrico Rege obtrusus. Multis ab his certatum pro adeundo retinendoque Episcopatu, nunc Burchardo nunc Theodorico prævalente.

Annus Christi 1098.

Urbani II Pont. 11.

Henrici IV Regis 43. Imp. 15.

Henrici II Ep. Pad. 9.

Anno insequenti cum Urbano Pontifice res Catholicorum per Italiam in integrum prope restituta. Celebrato enim in urbe Natali Christi

Diploma
Erponis a-
pud Ro-
chorst. ad
ejus vitam.
Erpo
Monast.
Ep. pro-
ficiscitur
in terram
sanctam.
Celotius lib.
2. c. 23.

Berthold.

Christi & Paschatis festo, pacem cum urbe & finitimis provinciis composuit, Guiberto Pseudopontifice, qui apud omnes in contemptum venerat, Ravennam rejecto, inclusoque; Sed tanto per Germaniam validiores Schismatici Henrici Regis patrocinio, qui jam omnibus propè sedibus Schismaticos Episcopos obtruserat, interque urbes Leodium, Coloniam, & Aquisgranum etiam ad se attraxerat. Quare dum in ijs partibus moratur, Aquisgranensi Ecclesiæ nobile prædium cum tribus advocatijs donavit rogatu Henrici filij, & Schismaticorum Episcoporum suorum. Quam in rem hoc Miræus diploma produxit.

Henricus
Imp. Ec-
clesiæ
Aquis-
gran. do-
nat præ-
dium
Harve.
Miræus in
notis Belg.
6, 121.

Henricus divina favente clementia tertius Romanorum Imperator. Notum sit omnibus, qualiter ob interventum filii nostri Henrici Regis, Oberti Leodiensis, Wetelonis Mindensis, Burchardi Monasteriensis Episcoporum, Burchardi, Werinneri Marchionum, ob servitium quoque Capellani nostri Godescalci Aquisgranensis Ecclesiæ Prepositi, quoddam prædium nomine Harve, situm in pago Harduenna, in comitatu Gietbaldi, cum omnibus appendicijs Dominica matri et perpetua Virgini Mariæ in proprietatem tradidimus. Dedimus quoque Dominae nostræ Mariæ tres Advocatias. Data IV Idus Februarii Anno Dominicæ Incarnationis millesimo nonagesimo octavo. Indictione sexta. Anno Henrici III Romanorum Imperatoris regni XLII Imperii XIV. Actum Aquisgrani.

Satis ex hoc diplomate constat id quod supra indicavimus, & Burchardum Monasterij, & Wetilonem Mindæ Episcopos fuisse, interque Schismaticos numerandos. Refert quoque Cleinsorgius alias à se visas literas donationis, in quibus Burchardus annum Christi Mæx dicit annum suæ ordinationis XII.

Ordinis
Cisterci-
ensis ini-
tia.

Cœpit hoc anno Ordo Cisterciensium auctore Roberto Molismensis Cœnobij Abbate, cum viginti & uno Monachis ejusdem Cœnobij, quod familiæ D. Benedicti erat in Lingoniensi provincia, rigidioris vitæ amore egressus Cistercium devenit, inculamque illam solitudinem vertit in Abbatiam; quamvis reposcentibus eum prioris Cœnobij Monachis, jussu Pontificis ad eosdem redire necesse habuerit, relicto Cisterciensibus Alberico viro religioso, quem sibi Abbatem delegere; qua super re pluribus Sigebertus, alijque ejus familiæ Scriptores.

Et Cœ-
nobij
Bursfel-
diensis.

Per id quoque tempus celebre in Saxonia Bursfeldiense Cœnobium conditum ab Henrico Crasso Northemij Comite, uxoreque ejus Gertrude filia Eckberti Marchionis; ex quo conjugio Richeza Lotharij Imperatoris conjux, materque Henrici Leonis. Crantzius qui hæc cum alijs scribit, addit Hermannum Coloniensem Archiepiscopum iisdem parentibus Henrico Crasso, & Gertrude natum, de quo tamen ceteri Scriptores silent.

Prospera

Pro-
urbs long
gnata, & t
rum Persa
Læta hæc
fessâ à ba
rit, quibu
4000 divo
qua Chris
ad Hieros
Imperato
rat subsid
stis appar
evertit, au
sidio veni
vidiæ & a
religio ex
consumit

Ine-
discessit a
quàm ut
gni dicer
est in Co
litus insu
gnum lea
lum à se
blicam fa
forem di
dolem co
erat juve
one in A
bus bell
aut Hen
ab his eu
necesse h
Regem a
essent, a
Horum

Prospera subinde ex Oriente relata; nam & Antiochia Syriae urbs longa & difficili 9 mensium obsidione tandem 3 Junij expugnata, & felici non minus progressu 28 Junij innumerabilis Turcarum Persarumque multitudo profligata, caesis 100000 Barbarorum. Læta hæc permiscuit fortuna adversis, quod rursus Antiochia obsessa à barbaro hoste, Christianis cum fame & peste luctandum fuerit, quibus malis 50000 Christianorum absumptâ, præterque hos 4000 diversis congressibus desiderata; donec reperta lancea sacra, qua Christi corpus perforatum erat, animati Christiani recreatique ad Hierosolymam expugnandam progressi. Constantinopolitanus Imperator christianus Alexius, qui ab Urbano Pontifice enixè petierat subsidia, ubi prosperum hunc successum conspexit, ex amico hostis apparuit; nam urbes, quas nostri Barbaris eripuerant, ipse aut everit, aut Barbaris reddidit, & eos, qui ex occidentis imperio subsidio venire vellent, inhibuit, viasque interceptit. Hoc illud vetus indixit & æmulationis malum, quo Oriens tandem amissus, & nunc religio ex diffidijs inter regnatrices domos in Occidente lenta tabe consumitur.

Annus Christi 1099.

Urbani II Pont. 12.

Henrici IV Reg. 44. Imp. 16.

Henrici II Ep. Pad. 10.

Incunte anno proximo Henricus Rex Colonia Aquisgranum discessit ad comitia Principum, quæ indixerat haud alio consilio, quam ut Henricum filium in locum Conradi filij Successorem Regni dicerent Principes; quam in rem multis accusationibus investus est in Conradum: Hunc nimirum esse filium suum, qui naturæ oblitus insurrexerit in patrem, qui rebellis accesserit hostibus, qui regnum Italiae expulso patre invaserit, & vitæ suæ insidiatus sit; ideo illum à se proscriptum ab omni hereditate; rogare igitur, si Republicam salvam velint, Henricum filium natu minorem regni Successorem dicant. Ad quæ in diversas sententias itum, alijs Conradi indolem compertamque virtutem anteferebant Henrico; uti certè erat juvenis formæ decora corporis, morum suavitate, pietate, religionem in Apostolicam Sedem, & omnibus Christiani Principis virtutibus bellica etiam fortitudine egregius. Ut his Conradum proavum aut Henricum avum Imperatores polliceri posset; quemadmodum ab his eum etiam Ursbergensis schismaticus Scriptor commendare necesse habuit. Et tota Italia Conradum amplectebatur, amabilem Regem ac Principem suum. Contra alij, quod plerique Schismatici essent, ac Regis assentatores, Henricum æqua postulare dicebant. Horum igitur sententiæ prævaluit, abdicatusque Conradus, quem tamen

Autlor vita Henrici. Siebert. Ursberg. Agente Henrico Imp. filius ejus Henricus eligitur regni Successor, Conrado filio Rege repudiato.

tamen prius coronaverant, & Henricus junior patris heres & Imperij Successor pronunciatus. Sed priusquam ad coronam admitteret Pater iuramentum exegit, quo sanctè sponderet nunquam se vivente Patre regnum sumpturum, nisi fortè id ipse juberet; quod tamen perfidus filius non præstitit, ipsumque haud multò post Patrem regno exiit. Igitur filius hic Henricus V. festo Epiphaniæ solemnè ritu inauguratur Rex. A quo verò Archiepiscopo inunctus sit, nemo veterum Scriptorum satis prodidit. Ruthardo Moguntino Archiepiscopo in exilium projecto, verisimile est, id ab Hermanno Colonienfi Archiepiscopo factum; quamvis ex hoc schismatis notam Hermanno suo aspergi ægre patientur Colonienfes, quem cognomento Pium quidam scripsere. Nec multum ab hac celebritate superstes Hermannus, obiit II Calend. Decembris, Successorem nactus Fridericum, favore magis Henrici Regis, quàm Cleri electione. Præpositum ante fuisse Bambergensem colligas ex epistola apud Gretzerum recitata: familia, ex qua ortus, incerta. Henricus Rex peracta filij coronatione perrexit in Saxoniam, fortè ut Monasterij Burchardum Episcopum imponeret, firmaretque. Inde Ratisbonam petijt; qua in urbe festum Paschatis exegit. Sub id tempus feria quinta Paschatis Conradus Ultrajectensis Episcopus Schismaticorum hætenus Signifer à Frisio negotiatore domi suæ confossus interiit.

Inter hæc læti bellorum successus continuati in Oriente obsessa Hierosolyma, & trigesimo obsidionis die, Idibus Julij, expugnata, feria sexta circa horam nonam, in potestatem Christianorum redijt; insigni virtute bellica Godefridi Bullionij, qui primus inter primos visus muros scandere, & in urbem penetrare. Tanta Barbarorum in ea strages edita, ut per cæsorum sanguinem equi trahendi fuerint. Octavo post die omnium suffragijs Godefridus Hierosolymorum Rex salutatus est. Verùm ille neque regium nomen, neque insignia sumere voluit, quòd diceret conveniens non esse ea in urbe auream coronam sumere, in qua Christus spineam gestasset. Post hæc itum Ascalonem adversus Saracenos cum exercitu centum millium equitum & quadringentorum millium peditum occurrentes. Godefridus etsi non nisi quinque millia equitum, & quindecim peditum numeraret; ausus tamen, implorata ope divina, prælatoque signo crucis, cum hoste congregi; quem primò impetu in fugam abiecit, cæsis centum Saracchorum millibus. Interq; fugientes ad ipsas Ascalonis portas duo millia obtrita, præter eos, quos aut saltus, aut mare absumpsit. Quemadmodum hæc Ursbergensis expeditionis comes, & Archiepiscopus Pisanus Legatus Urbani Pontificis atq; ipse Godefridus Bullionius epistola apud Dodechinum conscripsere. Hac insigni victoria potiti regnum suum firmant Christiani, multis exinde domum revertentibus, & palmasignum victoriæ secum in Germaniam &

Ursberg.
Gobelin. a-
tat. 6. c. 55.

Dodechi-
nu.
Ursberg.
Trithem. in
Chron.

Becka in
Chron.
Heida in
hist. Ultra-
ject. Epist.

Hieroso-
lyma ca-
pta in po-
testatem
Christia-
norum
redit.
Siegeverus.

Ursberg.
Gobelin. a-
tat. 6. c. 55.

Dodechi-
nu.
Ursberg.
Trithem. in
Chron.

& Gallia
tristis in
um con
Reipubl
lymoru
J
Episcopi
Urbanus
convoca
tificem
tita. Ho
am & S
Pontife
omniun
nas ad
gente T
commo

Pa
omni S
ne mor
bergen
Apost
quode
tem an
adoles
post M
Germa
percul
Pascha
sensu e
ricus E
Theoc
abscess
odium
hereti
Christ
dam, p
cum v

& Galliam reportantibus. Tam læta in Oriente rerum facies, quàm tristis in Occidente, Henrico Schismatico Rege Ecclesiam & Imperium conturbante. Godefridus altero post anno magno Christianæ Reipublicæ luctu obiit; cui subrogatus Balduinus frater II Hierosolymorum Rex.

Jam & Italia pacata erat Urbani Pontificis auctoritate, ad quem Episcopi & Italiæ Principes cum Conrado Rege accesserant. Quare & Urbanus post Pascha synodum centum & quinquaginta Episcoporum convocarat, in qua sententia anathematis in Guibertum Pseudopontificem ejusque fautores, in Henricum Regem & Schismaticos repetita. Hoc eodem vinculo anathematis Episcopi nostri per Germaniam & Saxoniam arctius illigati proscriptique. Ipse deinde Urbanus Pontifex, postquam per XI annos Ecclesiam præclara constantiæ omniumque Pontificalium virtutum laude inter multiplices æumnas administrasset IV Calend. Augusti excessit à vita; cui Paschalis gente Thufcus successit, egregius per omnia virtutum ornamenta commendatus Pontifex.

Annus Christi 1100.

Paschalis II Pont. 1.

Henrici IV Regis 45. Imp. 17.

Henrici II Ep. Pad. 11.

Paschalis eo nomine II Pontifex, ut primum electus, Italiam ab omni Schismaticorum labe purgare cepit; ad quod opus opportunè mors Guiberti Pseudopontificis consecuta est. Auctor est Ursbergensis dixisse Guibertum ante obitum, dolere se, quod unquam Apostolici nomen tanto cum Ecclesiæ turbamento suscepisset; id quod ex ore ejus se audisse testatur is, qui Chronici Ursbergensis partem ante Ursbergensem scripsit; quando Ursbergensis anno 1198 adolescens fuit, & anno demum 1201 Sacerdos consecratus, ac paulò post Monachus Præmonstratensis sit factus. Morte Guiberti per Germaniam & Saxoniam cognita, multi religione & conscientia perculsi Episcopi aspirare cœperunt ad reconciliationem, quod Paschalem Pontificem populi Romani desiderio, unoque Cleri consensu electum, à tota Europa coli viderent. Sed obstitit denuo Henricus Rex Schismaticus, & tres ordine Pseudopontifices Albertum, Theodoricum, & Maginulphum obtrusit; qui tamen mox tanquam abscissi à vite palmites sponte exaruerunt. Tantum hujus impii Regis odium erat in Apostolicam Sedem; quod Schismaticis semper cum hæreticis commune fuit. Ac Rex postquam Moguntia Natalem Christi egerat, consilia pacis habuit ad Rempublicam componendam, prædonesque opprimendos. Quæ omnia frustra agebantur, cum vulnus Schismatis eadem pertinacia refricaret; neque se, neque

Nnn

Episco.

Berthold.

Ursberg.

Dodechin.

Bellarmin. do.

script. Eccl.

Spondan.

in Not. ad

Baron.

Morte

Guiberti

Pseudo-

pontificis

cognita,

multi

Schisma-

tici Epi-

scopi ad

unio-

nem aspi-

rant.

Dodechim.

Episcopos, ac Principes cum Ecclesia reconciliari pateretur. Saxones interim nostri Duce Udone Marchione rebellantes, populantesque, Sclavos, quos Luiticios dixere, aggressi, insigniq; victoria potiti, cum præda & triumpho redire in Saxoniam.

Ecclesia

Thesleſis

ab Henri-

co Ep.

Pad. do-

natur

Cæno-

bio

Helm-

wardes-

hufano.

Per id tempus Henricus Paderbornensis Episcopus noster, libera donatione sua ac Cleri, dedit Cœnobio Helmwardeshufano nostræ diœcesis Ecclesiam in thesle cum omnibus prædiis & bonis; id verò pœnitentia delictorum suorum se fecisse confitetur, tanquam jam Schismatis quoque cum pœniteret, & reconciliationem quæreretur, cui haud multò post renunciavit. Et quia in his tabulis annum suæ ordinationis xvi non à prima adita possessione, sed Regis Henrici nominatione consignavit, juvat hic adscribere.

In nomine sancte et individue Trinitatis, Henricus ipsa propiciante sancte Paderburnensis Ecclesie Episcopus. Notum esse volumus tam futuris quam presentibus cunctis Ecclesie Christique fidelibus, nos penitentia peccatorum nostrorum, et spe future retributionis ductos esse, que in Helmwardeshufon est Ecclesie, in honore Domini Salvatoris, nec non et beatissimi Apostolorum Principis Petri constructe, Ecclesiam, que est in villa thesle nuncupata, rogatu atque consensu Cleri sancte Paderburnensis Ecclesie contulisse, et jure perpetuo cum omnibus appendiciis, id est, decimis, agris cultis et incultis, pratis, pascuis, aquis, aquarumque decursibus, piscationibus, silvis et cunctis redditibus in proprietatem ad usum Deo illie servientium tradidisse, legasse, concessisse. Decimationem quoque in villa que Mulhen dicitur, eodem modo in possessionem perpetuam contulisse, pro salute corporis et anime nostre, et ob memoriam Popponis Episcopi antecessoris nostri, qui eidem Ecclesie bannum capelle in villa ipsius Monasterii cum septem adjacentibus Ecclesiis contulit, ut tali donatione restaurum piscationis faceret in Herstelle, quam ab ipso Monasterio petens acceperat, simulque ob recordationem felicitis memorie fœdadi Episcopi, et omnium predecessorum nostrorum. Restituimus autem per hanc eandem traditionem eidem Ecclesie crucem auream, quam inde cum consensu Thetmari Abbatis, aliorumque fratrum accepimus, atque ad ornatum et decorem nostre, que in Paderburne est, matri Ecclesie transfuimus, nec non et scrinium quod nostro sumptu frater ejusdem Ecclesie Roggerus satis expolito opere in honorem sancti Kyliani atq; Liborii fabricaverat. Crucis vero atque scrinii banni ac piscationis ideo fecimus mentionem, ut noverint Succedentes nobis Deo traditum, quod accepimus, nec destruendum quod statuimus. Ut igitur hæc statuta perpetua firma nobis, nostre illique Ecclesie defunctis, et jam prenotatis permaneant, hæc describi jussimus, et sigilli nostri impressione signavimus. Banno quoque Domini nostri Jesu Christi, et beatissimi Apostolorum Principis Petri, nostraque quam accepimus, ligandi atque solvendi auctoritate firmavimus, et firmamus. Si quis autem hæc infringere, vel destruere presumpserit, sese cum omnibus sibi cooperantibus anathemate perpetuo, ab eo quem offendit beato Petro dampnatum noverit.

Data

Data XL
centesimo

Acc

litis erg

tum reli

In

futuris, q

bilis Abba

erant, m

Henrici

expenden

muni fra

cœmptio

confirma

decumati

pro reme

beneficiu

jam dicto

cali aucto

tam hanc

gniri feci

modo inf

sunt tam

ro Elver

alii mult

Domini

T

batur

levata,

Cœnolo

tholico

tore per

matico

erat ad

anno p

ferabili

bus flar

largè d

etæ ab

factæ f

adhuc

Ecclesi

Data XVIII Calend. Septembris, anno Dominice Incarnationis Millesimo centesimo, Indictione VIII, Ordinationis vero Henrici Episcopi anno XVI.

Accessit aliud ab hoc Episcopo nostro monumentum liberalitatis erga Cœnobium Abdinghiovianum, quod hisce tabulis testatum reliquit.

In nomine Domini. Notum sit omnibus fidelibus tam presentibus quam futuris, quod temporibus Regis Henrici quarti Dominus Gumpertus venerabilis Abbas Patherburn. Cœnobii prædium quoddam cum universis, quæ in eo erant, mancipiis, jumentis, et utensilibus in pago Ossentorp in advocatia Henrici Comitis de Rietbeke à quodam Boddicone XX marcis comparavit, expendens ad cœmptionem illius calicem argenteum de sua Ecclesia cum communi fratrum consilio certe satis utili, et fructuosa commutatione. Quæ cœmptio postea apud Thunersberg in placito Erphonis præsidis regali banno confirmata est. Ego vero Henricus Dei gratia Patherburn. Sedis Episcopus decimationem de eodem prædio illi Monasterio perpetualiter delegavi, tam pro remedio anime nostræ, quam interventu præfati Boddiconis, qui eam in beneficium catenus possederat, sicque rogatu prædicti Abbatis, et fratrum ejus jam dictam cœmptionem, et hujus decimationis traditionem nostra pontificali auctoritate et banno stabilire, firmare, et roborare curavi, et ipsam cartam hanc constitutionem scriptam continentem sigilli nostri impressione insigniri feci, eterna feriens maledictione omnes, qui hanc constitutionem ullo modo infringere presumpserint. Hujus traditionis et confirmationis Testes sunt tam Canonici quam Monachi hujus nostræ principalis sedis. Laici vero Elver, Gerhard, Egbrab, Hugo, Uffo, Ludolf, Ezzo, Effiko, Herebold, et alii multi. Acta Patherburn XI Calend. Septembris anno ab Incarnatione Domini MC. Indictione VIII.

Tradunt fasti Corbeienfes corpora Ludolphi & Druthmari Abbatum suorum, quod multis palam miraculis inclaruerant, humo levata, ac publicæ venerationi exposita fuisse. Fidum adhuc stabat Cœnobium illud cum Marquardo Abbate suo in Pontificis & Catholicorum societate; ausique Monachi sub Schismatico Imperatore per multos supplices libellos repetere decimas à Widone Schismatico Osnabrugensium Episcopo, quas Benno, ut diximus, traxerat ad suam Ecclesiam. Sed Widonem longè funestius malum hoc anno perculit. Quippe Basilica Cathedralis & urbs Osnabrugum miserabili incendio conflagravit. Extractæ tamen ex circumlabentibus flammis Sanctorum reliquiæ, quibus Ecclesia illa à Carolo M. largè donata erat; eæ verò cum inter concursantium tumultus disjectæ abditæque essent, nec diu reperiri possent, divinitus rursus patefactæ sunt, & pristino cultui redditæ. Inde magnus in hunc diem adhuc sacrorum pignorum thesaurus servatur in prima illa Saxoniæ Ecclesia Carolina.

Fasti Corbeiens. MS. Clemisorg. Erwinus in chron. Osnab. Crantz. l. 5. Metrop. c. 32. Urbs & Basilica Osnabrug. conflagrat.

Nnnn 2

Annus

Annus Christi 1101.

Paschalis II Pont. 2.

Henrici IV. Regis 46. Imper. 18.

Henrici II Ep. Pad. 12.

*Chron.
Hildef.
Dodechin.
Ursberg.
Sigebert.
Altera in
Orientē
expeditio
suscipitur.*

Imperator post illa Natalem Christi Moguntiae celebravit. Qua in urbe multorum Principum conventus celebratus, & Imperatori suatum est, Legatos Romam pro concordia inter regnum & sacerdotium tandem incunda mitteret; sed agitatum consilio simul Schismaticorum, ne alius Pontifex reciperetur, ac quem omnium Romanorum, aliarumque Ecclesiarum consensu probatum, in locum Paschalis obtendere fas esset. Interim postquam ex Oriente prosper belli sacri successus est perlatus in Occidentales provincias, & Paschalis Pontifex haud secus quam Urbanus omnes Reges, Principes, ac populos cohortari auditus est ad nova belli subsidia, altera expeditio, quae priori etiam multitudine hominum ex Italia, Gallia, & Germania confluentium haud impar, in Palaestinam sumpta est. Ejus indicium fuisse volunt papilionum per tres continuos dies ex Saxonia in Bavariam volitantium nubes; sed maxima pars hujus expeditionis fraudata est perfidia Alexij Constantinopolitani Imperatoris, qui cum Christianis simulando amicitiam, clam cum Turcis faciebat, proditor simul & hostis Christianorum. Multis hanc expeditionem, & felices Balduini Regis progressus descripsit Ursbergensis. Quinam verò ex Saxonum gente nube illa papilionum notati venerint in numerum hujus expeditionis in annalium memoria non reperio.

*Mirans c.
122 in Not.
Belg.*

Imperator Moguntia Spiram concessit, atque inde Leodium; qua in urbe celebrato Paschate, Aquisgranum petijt, ubi praesentibus Friderico Colonienſi Archiepiscopo, Oberto Leodiensi, Alberone Metensi, Cunone Wormatiensi, & Burchardo Monasterienſi, Episcopis, ceterisque aulae proceribus, Virginibus Andennensibus restituta est villa Andenna ab Alberto Namurcensi Comite, tabulas scribente Huberto Cancellario vice Rothardi Archicancellarij, Archiepiscopi videlicet Moguntini exulis. Acta quoque haec sunt xviii Calend. Junij, anno Henrici III Imp. ordinationis xlviii, regni xlvj, Imperij xviii. Postridie in obsidione caſtri Limburgensis confirmata ab Henrico Rege privilegia Abbatiae Laubiensis, rogantibus Henrico filio Rege, Friderico Colonienſi Archiepiscopo, Burchardo Monasterienſi, Cunone Wormatiensi, Adalberone Metensi, Walchero Cameracensi, Episcopis, ceterisque Regni proceribus. Ex quibus aestimes Burchardum ex Saxonice Episcopis aulam Schismatici Imperatoris affectatum esse, interque Consiliarios Regi adhaesisse.

Præclarum hoc tempore patrocinium Abdinghoviani Monasterij suscepit Henricus Episcopus noster in conventu cleri, Comitum

tum ac
ritati test
In
therburn
eorum pr
queſta m
exhibere.
cognoſca
civitatis
incenſis e
rum in vo
nicam co
bilitet et
eleſiam e
ta pacis o
ſum pre
cio vena
Eccleſia
borantes
mus, ſub
magna,
batem ei
libus et i
auſu ter
ſive in
utilitati
anathem
nodetur
tem eide
poſt hanc
firmatio
poſtus,
Henric
Karolus
hardus,
homines
Eiz.o,
Sibrech
Calend.
VIII,
R
ſano C
piſcop

tum ac nobilium Paderbornæ presentium, quod hisce tabulis posteritati testatum fecit.

In nomine sanctæ et individue Trinitatis, Heinricus Dei gratia Paderbornæ Ecclesie Episcopus. Quotiens à nobis subiecti ea postulant, quæ scilicet eorum profectui conveniunt, ut rationi per omnia competant, non solum quesita ultro offerre, sed et quæ proficua sunt eis paterna nos dilectione decet exhibere. Unde omnium fidelium Christi tam presentium quam futurorum cognoscat industria, qualiter Dominus Gumpertus venerabilis Abbas hujus civitatis cum suis fratribus nos adiit, et Ecclesie commisse calamitates super incensis ejus edificiis, distractis prediis, advocatorum exactione, violentorum invasione conquerens, quarundem rerum à nobis in presentiarum canonicam correctionem et Ecclesiastice defensionis in futurum tuitionem rationabiliter et suppliciter expetiit. Nos autem ob honorem et amorem Dei, quo Ecclesiam ejus tuendam gubernandamque suscepimus, et licet multo labore optata pacis et quietis in litore collocavimus, rationabili petitioni benignum assensum prebimus, et primitus, quæ milites et homines nostri juri suo et beneficio vendicaverant, plenarie restituentes hec cum aliis hominibus, quæ eadem Ecclesia catenus possederat, vel deinceps possessura est confirmantes, et corroborantes, presentis scripti auctoritate et banno stabilivimus et communivimus, sub anathematis interminatione statuentes, ut nulla persona parva vel magna, domestica vel extranea contra Dei Ecclesias serviens quemlibet Abbatem et fratres prefate Ecclesie super bonis concessis vel concedendis, mobilibus et immobilibus inquietare, molestare, aut divestire presumat. Quod si ausu temerario attemptaverit, et quicquam ipsius Ecclesie juris aut honoris, sive in Abbatis regulari electione seu in quacunque Ecclesiastice dignitatis et utilitatis provisione et dispositione imminuere vel infringere presumpserit, anathematis vinculo nisi velociter cum condigna satisfactione resipuerit, innodetur, honorisque ac dignitatis sue periculum patiatur. Observantes autem eidem, et in eodem loco, quæ sua sunt misericordia divina custodiat, et post hanc vitam ad eternam feliciter pervenire concedat. Testes hujus confirmationis sunt Thietmarus Abbas de Helmwardeshusen, Rotgerus Prepositus, Reinboldus Decanus, Conradus Prepositus, Bernhardus Cellerarius, Heinric, Godescalcus, Hizele, Volbrach, et ceteri omnes Canonici. Layci vero Karolus filius Regis Danorum, Erpho Comes, Luippold Comes, Conrad, Burghardus, Tiemmo, Gumprath, Wolo, Heinric, Bernhard, Thietmar, liberi homines. Ministeriales autem Elver, Ecbertus, Athelwold, Eizo, item Eizo, Manegold, Hildebold, Herebold, Coffo, Hugo, Adelbrach, Godika, Sibrech, Godescalc, Radolf, Brun, Elerimar, et alii multi. Data Paderbornen Calend. Novembris Anno Dominice Incarnationis MCI. Indictione VIII, regnante Heinrico Rege IIII.

Ratam quoque hoc anno habuit donationem Helmwardeshusano Cœnobio factam Albertus Moguntinus schismaticus Archiepiscopus; qua super re tabulæ apud nos suppetunt. Sed illustriora,

Literæ
Henrici
Ep. Pad.
de confir-
matione
Monaste-
rij Ab-
dinck-
hov.

Flektorpi-
ensis cœ-
nobij
quæ initia.

Cleinberg.
Stangefol.
Litterata-
bularis Pa-
derborn.

Ep. Paderborn.
de consuetudinibus
Monasterii

Ep. Paderborn.
de consuetudinibus
Monasterii

Ep. Paderborn.
de consuetudinibus
Monasterii

Ep. Paderborn.
de consuetudinibus
Monasterii

Ep. Paderborn.
de consuetudinibus
Monasterii

Ep. Paderborn.
de consuetudinibus
Monasterii

Ep. Paderborn.
de consuetudinibus
Monasterii

Ep. Paderborn.
de consuetudinibus
Monasterii

Ep. Paderborn.
de consuetudinibus
Monasterii

Ep. Paderborn.
de consuetudinibus
Monasterii

Ep. Paderborn.
de consuetudinibus
Monasterii

Ep. Paderborn.
de consuetudinibus
Monasterii

Ep. Paderborn.
de consuetudinibus
Monasterii

Ep. Paderborn.
de consuetudinibus
Monasterii

Ep. Paderborn.
de consuetudinibus
Monasterii

Ep. Paderborn.
de consuetudinibus
Monasterii

Ep. Paderborn.
de consuetudinibus
Monasterii

quæ ex Electorpiensi Cœnobio primum hoc anno apud nos inchoato, ac deinde alibi absoluto ex certis monumentis accepimus. Conditor ejus Erpo Paderbornensis Comes, quem memorabili ad omnem posteritatem miraculo Deus ad hujus Monasterij fundationem pertraxit, quam in rem fundationis tabulas ab ipso Comite consignatas, quibus hæc exponuntur, referre juvat.

In nomine Domini. Erpo dictus Comes in Paderbergh. Ad notitiam omnium fidelium pervenire desideramus, quod nos ad honorem Domini nostri Jesu Christi, et sanctæ Genitricis Virginis Mariæ, et super reverenda ossa beati Landolini Confessoris, quæ sanctæ memoriæ Paturadus Episcopus Paderbornensis de diocesi Cameracensi transsulit, et in loco, qui dicitur Boka, integraliter deportavit, novellam plantationem religionis S. Benedicti construximus, super fluvium, qui dicitur Lippia, quod opus structuræ meæ consilio et adiutorio Domini Henrici Episcopi Paderbornensis inceptum Comites de Nythe minis et terroribus, ne perficeretur, impediverunt, asserentes, se veros heredes loci illius esse post mortem Dominae Beatricis conjugis nostræ. Unde inito consilio prædicti Domini Episcopi transmigravimus Abbatem et fratres ejus, qui cum ipso erant, in villam nostram, quæ vocatur Fletorp, et ibi incepimus structuram nostram consummare, Anno Gratia Millesimo centesimo primo, ad honorem piæ Matris: et ut ardentius instarem benignissimus Deus flagello suo me torpentem excitavit hoc modo. Quodam tempore opidanis in Herhusen forte injuste in tantum offensus, ut incendio Oppidum ipsorum totaliter destruere, et consumere vellem, et jam ignem immittenti quidam de ipsis Opidanis ad Ecclesiam S. Magni gloriosi Martyris fugientes imaginem crucifixi Domini rapuerunt, et eam ferentes obviam mihi jam furenti processerunt. At ego præ furore rationem non capiens ad portitores crucis evaginato gladio ut stultus miser inrupi, et quod crucifixo pro corona capiti impositum est, percussi, et partem in terra dejeci. Nec sine mora ultio divina defuit, nam digiti mei, quibus ferrum ad contumeliam SS. reliquiarum strinxeram, et manus in volam contracti, præsentiam interni judicis ibi adesse et iram perscrutari. Tunc igitur ejus flagello desperatus, et tamen de eo, quod scriptum est, flagellat omnem filium, quem recipit, fiduciam sumens, præsumebam à misericordia Dei me diligi, qui meretur affligi, præfata Ecclesiæ beati Magni de meis possessionibus mansum unum, et Monasterio meo Fletorpeni omnia mea, et me ipsum, ministeriales meos cum beneficiis, et possessiones, servos omnes mihi bene in hoc consentientes Domina mea perpetua Virgini Mariæ contradidi. Constituo, et præsentis scripto sigillo nostro roboreto jubeo, ut post mortem meam aliam personam Ecclesiasticam Abbas, et qui cum eo sunt fratres eligant, et ei proprietatem Monasterii mei tradant, et ejus consilio advocatum unius ad anni tempus, vel duorum si opus sit eligant, finito vero advocatiæ suæ termino, iterum si necesse sit, non de progenio prioris, sed alium, ut caveatur, ne aliquis in advocatiæ hereditario jure succedere possit. Ministeriales mei, qui modo sunt Ministeriales Monasterii in qua-

cunque

cunque Pa-
gant, et ha-
ferat. Fura-
sterialium,

Ver-
radus In-
a nobis re-
Martis &
censis Co-
tus à Mei-
riti. Inde
partim Co-
primus Co-
nem locu-
hoc à se c-
cùm sine
Archiepi-
entes Co-
Paderbo-
tione Co-
toris tab-
intra sua-

In
therbrum
nostri exi-
tatem co-
sibi cohe-
tionis no-
lium nos-
rem S. D.
sito, qui
stituit, et
Christo
nis Eccle-
sunt reli-
vit. In
vorde E-
dote et p-
dium H-
bike, H-
et in ful-
dote et c-
cet culti-

cunque Parochia moriantur, sepulturam in prædicto meo Monasterio eligant, et habeant, et optimum equum, quem quis habeat, ad arma ibidem offerat. Jura vero in accipiendis vel dandis hereditatibus sedem jura Ministerialium, ubi se tradiderint, habeant.

Veteris memoria Comitatus Padberga, quem jam antè Conradus Imperator anno 1030 Meinwerco Episcopo dederat; uti supra à nobis relatum est; situsque ad Dimolam fluvium intra Montem Martis & Brielam Ducatus Westfalæ oppidum, ad confinia Waldecensis Comitatus, sedes Comitum in monte edito, bona Comitatus à Meinwerco atate Badbergenfes fiduciario jure ab Episcopis sortiti. Inde per temporum injurias partim Archiepiscopo Colonienfi, partim Comitibus Waldecensibus per spoliū celsere. Certè Erpo primus Cœnobij Conditor intra Episcopi Paderbornensis jurisdictionem locum suo adhuc ævo agnoscit. Decessit is sine prole anno 1113, in hoc à se condito Cœnobio sepultus. Frater illi fuit Thietmarus, qui cum sine liberis quoque esset, fertur Comitatum tradidisse in manus Archiepiscopi Colonienfis. Inde ex alia stirpe, ab Archiepiscopis Clientes Comites impositi, qui multis exinde injurijs & bellis afflixere Paderbornensem diœcesin, Episcopis nostris, pro veteri jure & donatione Conradi Imperatoris, Comitatus bona reposcentibus. Funda-
toris tabulis conjungo Henrici Episcopi nostri, quibus Cœnobium intra suam diœcesin confirmat.

Situs Comitatus Padberg.

Confirmatur ab Henrico Ep. Pad. Cœnobium ab Erpone Comite fundatum.

In nomine sanctæ et individuae Trinitatis. Henricus Dei gratia S. Patherbrunnensis Ecclesiæ Episcopus. Et divina legis executio, et regiminis nostri exigit administratio, bonorum laboribus pro viribus assistere, juris æquitatem contra injustitiam defendere, ut cuique sua illibata conserventur, atque sibi cohereat in compage unitatis ordinatio universitatis. Hujus intuitu rationis notificamus tam presentibus quam futuris Ecclesiæ filius, qualiter fidelium nostrorum præcipuus Erpho Comes in Dyecesi nostra Cœnobium in honorem S. Dei Genitricis in fundo, qui Boka nuncupatur, super Lippiam fluvium sito, qui Conjugi ejus Domnæ Beatrici hereditaria successione competebat, instituit, et prædia, quæ vel habebat, vel industria conquirebat, Monachis inibi Christo servitutis delegavit, de nominato autem prædio novellæ institutionis Ecclesiæ rogatu ipsius Domnæ initiari, fundari, dotari decrevit, et hæc sunt reliquæ possessiones, quas ipse Comes de proprio in usus fratrum separavit. In Elietorp Ecclesiæ cum dote, et duo prædia cum mansis. In Langevorde Ecclesiæ cum dote et prædium cum mansis. In Veerhol Ecclesiæ cum dote et prædium cum mansis. In Mulenhus Ecclesiæ cum dote et unum prædium Hassapa, Hoite, Loithar, Berdinghus, Mebhús, Winemarinchus, Gembike, Hulikissen, Holtbus. Huic pie inchoationi nos per omnia congaudentes, et in futurum rebus consulentes supra dictum prædium Boka cum Ecclesiæ et dote et cuncta superius memorata cum omnibus appendiciis suis, terris videlicet cultis et incultis, pratis, pascuis, silvis, venationibus, aquis aquarumque decursibus,

curfibus, molendinis, pifcationibus, et omnium commoditatum generibus præfentis privilegii teftamento eidem Monafterio perpetuo jure confirma-
mus, et ne aliqua perſona Eccleſiaſtica, ſive ſecularis inſra terminos ipſius Pa-
rochia aliquid ſtatuendi, vel commutandi habeat poteſtatem, quod commodis
Monachorum officiat, aut quietem perturbet, vel utilitates impediat, ſub ana-
themate interdiciamus, ſed ea quæ primum tradita ſunt integritate libera et
inconcuſſa manere decernimus. Si quis autem temerario auſu aliquid de in-
terdictis violare præſumpſerit, authoritate Domini Paſchalis PP. et noſtræ
animadverſionis ſententia, niſi reſipuerit excommunicationis vinculo inſo-
lubiliter inmodetur. Actum in ipſa Eccleſia, Anno ſingularis Nativitatis
Milleſimo centefimo primo, Indictione decima, Imperante Henrico IV.
Teſtes fuerunt Abbates Eckenbertus Corbeyenſis Abbas, Gumpertus Pather-
brunnensis, Thietmarus Helmwardiſenſis. Nobiles Thietmarus Fr. Comi-
tis, Wydikindus, Volokmarus, Thietmarus, Bernhardus, Henricus. Mini-
ſteriales Adetwardus, Godefridus, Godeſcalcus, Ermingerus, Gerhardus,
Retherus, Thiedolſus, Berhardus, Rathwardus, Reynhardus, et alii multi.

Perſtitit Cœnobium illud à primis initijs ad hæreſis tempora.
Primus loci Abbas Fridericus, ab eo ordine conſequentes Rothar-
dus, Wichbertus, Hartwicus, Hermannus, Wigbertus, Uſſo, Gode-
fridus, Siffridus, Albertus, Rotgerus de Schaden, ceterique ad Balt-
haſarem, qui exuto habitu Cœnobitico, ductaque uxore ad hæreſin
tranſijt, & miſeram in ditione Corbejenſi vitam clauſit. Cranium
D. Landolini Conradus Luderus, Archiepiſcopi Colonienſis per eas
partes moderator rerum ſacrarum, clam ex Flechtorpienſi Cœnobio
tranſtulit ex hæreticorum manibus in Cœnobium Odaccium, in ſcio
Theodoro Paderbornenſium Epifcopo. Inde metu belli Chriſtiani
Halberſtadienſis à Sanctimonialibus in Hirtzberge tranſlatum, ac de-
mum à Francisco Wilhelmo Oſnabrugenſi Epifcopo incertum quo
deportatum, fruſtra Paderbornenſibus & Benedictinis repoſcentibus.

Inſigni-
um mul-
torum
viro-
rum
obitus.
Orsberg.
Chron. Hil-
deſ.
Faſti Cor-
bei.

Ceterum hic annus multos illuſtres viros ſuſtulit. Conradum
Henrici Imperatoris filium, ac Regem Italiae, cum incredibili omni-
um Orthodoxorum luctu. VI quoque Octobris clauſit extremum
diem D. Bruno in Calabria ſuæ eremo, vir ſanctiſſimus, & Conditor
familia ſacræ Carthuſianorum, E Saxonia Principibus occubuit Hen-
ricus cognomento Craſſus, Comes Northemij, Ottonis Bojariae
Ducis, & Saxoniae propugnatoris filius; redierat is jam in gratiam
cum Henrico Imperatore, a quo & Friſonum Marchio impoſitus eſt;
quantum cum oneribus durius premeret, adverſum ſe concita-
vit, tandemque uxore Gertrude, quæ ſoror erat Eckberti Marchionis
Saxoniae vix e periculo elabente, ipſe prælio cum Friſijs congreſſus,
magna victus ignominia cecidit. Pericere & multi alij Saxonum hac
Friſonum rebellionem. Biennio poſt Cuno ſive Conradus frater Bich-
lingæ Comes, vir omnibus naturæ donis ad miraculum ornatus, po-
pularium

pularium
Ottonum
tici Arch
rus Brem
annis, ex
ſeſe ſub
tus, uter
agebat,
quantum
Eccleſiaſ
No
cordati
ma ſyn
ex tranſ
etiam ſ
ſim in c
pis ſent
ticos po
ejus ſch
reſes an
ni, cum
Epifcop
cum Po
tium, n
ſum, or
nodo p
in Cath
E
hoc an
qui ſol
ſtolica
derbor
gation
tia in d
Quæ p
rum in
eſt, om
obtru
Wym

pularium quoq; conspiratione interemptus. Ita fortuna in clarissima Ottonum familia extinguenda saevire visa est. Duo praeterea schismatici Archiepiscopi morte subtrahiti, Egilbertus Trevirensis & Liemar-Bremensis, tuba schismatis, & Henrici incentor; qui tamen posteris annis, ex quo à Lothario captus, aulae & Schismaticorum consortio sese subtraxit. Egilberto Successor datus Bruno, Liemaro Humbertus, uterque schismatis labe infectus. Nihil Imperator sollicitius agebat, quàm ut schismaticis subrogaret schismaticos Episcopos; quantumque Regnum suum his artibus firmabat, tantum turbabat Ecclesiam.

Annus Christi 1102.

Paschalis II Pont. 3.

Henrici IV. Regis 47. Imper. 19.

Henrici II Ep. Pad. 13.

Non latebant hæc Paschalem Pontificem, vigilantissimum & cordatissimum Ecclesiae rectorem; quare per Quadragesimam Romae synodum indixit, ad quam omnes Italiae Episcopi, multiq; etiam extramontanis convenire. Ea in synodo, quod, uti Bertholdus etiam scribit, priorum Pontificum anathemata in Schismaticos sensim in contemptum abirent, Pontifex congregatis in synodo Episcopis sententiam anathematis in Henricum Imperatorem & Schmaticos per Saxoniam & Germaniam Episcopos renovavit, ipsumque ejus schisma, ob contemptum Apostolicae Sedis inter praecipuas haereseas annumerandum pronunciavit. Imperator, etsi sub initium anni, cum Moguntiae rursus Natalem Christi celebraret, in conventu Episcoporum ac Principum promiserit, se Romam profecturum, & cum Pontifice tractaturum de concordia inter regnum & Sacerdotium, nihil tamen homo fallax praestitit. Post ubi intellexit, se rursus, omnesque schismaticos Episcopos, à Romano Pontifice in synodo proscriptos damnatosque esse, iram furoremque vertere coepit in Catholicos Episcopos vexandos.

Ex horum Catholicorum Episcoporum numero, posteaquam hoc anno mortuus est Hartwigus Magdenburgensis Archiepiscopus, qui solus prope ex Saxonibus Episcopis ea tempestate in fide Apostolicae Sedis perstiterat, Henricus Comes de Aslo, quem primò Paderbornensem Episcopum delectum diximus, Cleri populiq; suffragatione subrogatus est. Praesul non minus à pietate quam constantia in defensione Catholicae religionis commendatus à Scriptoribus. Quae postquam Henrico Imperatori cognita, quod sibi Episcoporum imponendorum potestatem vendicaret, Henricum infectatus est, omni que id opera egit, ut Schismaticum Episcopum Sedi illi obtruderet. Quapropter Henricus ab Episcopi munere ad annum

Oooo

1105 reje-

Orsberg.
Baron.
Concil.
Rom. in
causa
Henrici
Imp.

Dodechin.
Gobelin.
Crantz. l. 5.
Metrop.
c. 27.
Henricus
de Aslo
eligitur
Archiep.
Magde-
burg.
quoniam
Imperator
persequi-
tur.

nos reiectus est, nullo tamen alio in ejus locum subrogato (quem admodum in locum Trevirensis obtrusit Brunonem Archiepiscopum) Saxonum, ut creditur, metu, ijs in locis prævalentium.

Gobelin.
atat. 6. c. 55.
Bellum
inter co-
mitem
Arens-
berg. &
Archiep.
Coloni-
ensem.

Exarsit hoc anno bellum inter Fridericum Arensbergæ Comitem, cognomento Bellicosum, & Fridericum Coloniensem Archiepiscopum. Causa belli in obscuro relicta, nisi quod per id tempus Robertus Flandriæ Comes Orthodoxus à Paschali Pontifice animatus bellum intulerit Leodiensi & Cameracensi Episcopis Schismaticis, qualis & Fridericus Colonienfis erat; incitabatque Arensbergensem Comitem ex sorore Henrici Crassi ortum vetus in Henricum Imperatorem odium. At Fridericus Archiepiscopus, collecto exercitu, Westfaliam ingressus Arensbergam castrum obsedit, & ad deditio- nem compulit. Qua clade nihilo fractior Arensbergensis Coloniensem Episcopatum ferro & igne vastat. Quibus ad Cæsarem perlatis, citatur ad Cæsaris tribunal; at vadimonium deserit, eoque rebellis proscribitur. Sed ille confusus consanguineorum auxilijs Godefridi Cappenbergenfis, & Hermannii Ravensbergici Comitum, qui Otto- nis quoque Saxoniae & Bojariæ Ducis filias duxerant, Henrici Crassi duos Cappenbergenfium Comites, Godefridi fratres, ex insidijs occisi sunt. Ita Westfalia intestinis simul bellis flagrare coepit.

Chron. Tre-
mon. MS.

Fasti Cor-
bej MS.
Marquar-
dus Ab-
bas Cor-
beien. per
Schisma-
ticos ex-
pellitur.

Qua tempestate turbata est congregatio Corbeiensis Cœno- bij, expulso Marquardo Abbate per Guntherum Heresfeldensem Abbatem, qui per fraudem circumvenerat Corbeiensis. Tam fec- dum Schisma, quod & Monachos collisit. Guntherum altero mox anno divina ultio consecuta sustulit è medio, restitutusque est in inte- grum Marquardus, religiosissimus Abbas, & Catholicarum partium studiosissimus; uti ob hanc rem ante ab Episcopatu Osnabrugensi à Schismatico Imperatore dejectus redierat ad Monasterium suum.

Henrici
Ep. curā
pro clero
& cœno-
bijs.

Henricus Episcopus noster, etsi schismatis adhuc malo impli- catus hæreret, neque ob dominatum Imperatoris se expedire posset, sedulo tamen procuracionem Ecclesiæ suæ gessit, & tam Clero quàm Cœnobijs utiliter consuluit; quod inter cetera hæc literæ Abdingho- viani Monasterij ex hujus anni beneficio testabuntur; in quibus eti- am ejus ætatis Cathedralis Ecclesiæ illustres viros, & antiquissimam Brenckiorum familiam, hodie dum inter nobiles claram, recogno- scere licebit.

In nomine sanctæ et individue Trinitatis, Henricus Dei gratia Pa- derbornensis Ecclesiæ Episcopus. Quod ad multorum notitiam pervenire con- gruum duximus, literarum monumentis mandare provida deliberatione cu- ravimus. Presens ergo etas omnisque secutura noverit posteritas, qualiter duæ sorores secundum carnem libere Bertha et Walburch nomine cum con- sensu tutoris sui Friteboldi suorumque heredum Bernhardi et Frederici duos

manfos

manfos in
nense Cæ
diderunt
un oport
Walonis
ejus con
coram p
Gumber
Henricus
regia, p
prenomin
de Eccle
dem vill
runt. Ha
matam,
injuriam
Dei San
eterne m
tempore
maneat,
subter co
Robertu
cus, Rey
Waloni
negold.
Menig
ditio et
Judicio

S
Christi
habuit
profec
quod
cione
sibi C
civilib
etæ c
les, ac

mansos in villa Sorvinvelde, quos hereditario jure possederant, ad Paderbornense Cœnobium in honore SS. Apostolorum Petri et Pauli constructum tradiderunt, ut non solum beneficium necessarie consolationis, sed etiam auxilium oportune experirentur defensionis. Hec traditio primo facta est in placito Walonis presidis, loco, qui dicitur Bure coram multitudine, quæ ad tribunal ejus convenerat, quam ipse regali banno confirmavit et roboravit. Secundo coram principali altari SS. Apostolorum Petri et Pauli presente Domino Gumberto Abbate cum omni congregatione Laycorumq; multitudine, ubi et Henricus nostre Ecclesie advocatus predictam traditionem de altari suscepit, regieq; potestatis banno postmodum in placito advocatie sue stabilivit. Postea prenominate sorores ab amicis suis ammonite se ipsas in proprietatem predictæ Ecclesie dederunt, et prefatos mansos cum uno, qui erat Ecclesie in eadem villa, usibus suis quamdiu viverent profuturos in beneficium acceperunt. Hanc traditionem tam legitime factam bannique nostri auctoritate firmatam, si quis, quod absit, infringere temptaverit, vel aliquam lesionem seu injuriam prefati Cœnobii fratribus inferre presumpserit, iram et offensam Dei Sanctorumque ejus incurrat, de libro viventium memoria ejus pereat, eterne maledictioni cum dyabolo et angelis ejus subiaceat; que ne forte attemptare quis audeat, et ut memoriale in generationem generationum permaneat, paginam hanc inde scribi iussimus, et eam impressione sigilli nostri subter consignatis ydoneis testibus signavimus. Quorum nomina hec sunt Robertus Prepositus, Reynboldus Decanus, Conradus Prepositus, Godescalcus, Reynbertus, Folbertus Canonici. Luippoldus Comes, qui ad placitum Walonis presidis presens erat, Worad vicedominus, Cizo, Eobrad, Monegold. item Cizo, Rado de Brenken, Bernhardus Causidicus, Frittebold, Menigoz, Siffridus, Adalbero ac plures alii studio brevitatis omissi. Hec traditio et confirmatio facta est anno Incarnationis Dominice Millesimo CII. Indictione X. regnante Rege Henrico quarto.

Annus Christi 1103.

Paschalis II Pont. 4.

Henrici IV Reg. 48. Imp. 20.

Henrici II Ep. Pad. 14.

Sub anni sequentis initium Imperator, postquam Moguntia Christi Natales peregerat, conventum Episcoporum ac Principum habuit, in quo palam edixit, se, translato in Henricum filium regno, profecturum in Palaestinam, & sepulchrum Christi adoraturum, id quod per *Emehardum Herbipolensem Episcopum publicè pro concione denunciari iussit. Quæ postquam vulgata, mirum, quantum sibi Cleri populi que favorem collegerit. Læti omnes spe pacis, qua civilibus dissidijs positis, arma tandem in recuperationem terræ sanctæ convertenda sint. Quapropter multi sacrorum antistites, nobiles, ac milites ad crucis vexillum convolarunt. Sed fallax homo ex

Oooo 2

inter. 129.

Sigebert. in
chron.

Ursberg.

Ex Ar.
chro.
Werth.
Henri-
cus Ep.
donatio-
nes Ab-
dingho-
venlibus
factas in
synodo
compro-
bat.

interealari pietate mox redijt ad ingenium & schisma confirman-
dum. Post illa cum schismaticis Episcopis Friderico Coloniensi,
Brunone Trevirensi, & Burchardo Monasteriensi Episcopis, Spiram
profectus est, quemadmodum id docent tabulae Laurisheimensi
Monasterio datae, quas iidem Episcopi cum Friderico & Sigefrido Pa-
latinis consignarunt. Spira Leodium concessit; ubi in Principum
conventu Robertus Flandriae Comes supplex in gratiam receptus,
Hinc transito Rheno in Westfaliam digressus Imperator cum schis-
maticis Episcopis (inter quos aulae consul Burchardus Monasteriensis
Episcopus) ad Saxoniae motus, ut Sigebertus scribit, componendos.
At quales hi fuerint, auctor non prodidit, nisi quod constet Frideri-
cum Magdenburgensem cum Friderico Coloniensi Archiepiscopo
gravi bello implicatum fuisse, & Henricum de Schaden Marchio-
nem, Saxoniae potentissimum ea tempestate Principem, obiisse. Pa-
ce in quadriennium transacta, redijt Henricus cum filio ad hiberna
in Boariam.

Synodum interim celebravit Fridericus Coloniensis Archiepi-
scopus, in qua ea sancita sunt, quae cum Ottone Werthinensi Abbate
controversa intervenerant, uti tabulae ejus Coenobij id exhibent.
Haud minus indiligens Henricus Episcopus noster in Quadragesima
proximis ante Pascha diebus synodum Vernam Cleri habuit; in qua
publicis literis testibusque donationes Gumberto Abbati, & Mona-
sterio Abdinghoviano factas comprobavit, quas hic adscribimus.

In nomine sancte et individue Trinitatis. Henricus Dei gratia Pade-
bornensis Ecclesiae Episcopus. Quia juxta veridicam magistrum gentium vocem
unusquisque propriam mercedem accipiet secundum suum laborem, cum so-
latium denarii diurni laboris lato caritatis mandato etiam extraneis et ini-
micis impendere debeamus, maxime domesticis fidei et sub umbra alarum
nostrarum habitantibus id impertiri debemus. Unde univ[er]se posterorum
nostrorum fidelitati notum esse volumus, qualiter nos pro divini servitii au-
gmento nostro nostrorumque successorum pie recordationis monumento fra-
tribus Ecclesiae beatorum Apostolorum Petri et Pauli in suburbio nostre civi-
tatis degentibus, quibus Dominus Gumbertus venerabilis Abbas praest, ad
altare eorundem Sanctorum Apostolorum diversis temporibus devota mente
haec contulimus. unum mansum in Curbike in consecratione principalis crucis
in eorum Ecclesia, quae facta est V Novembris anno Dominice Incarnationis
M. nonagesimo, Indictione XIII, presentibus fere omnibus in hac civitate
commorantibus, quandam decimam in Liesmari, mancipium unum Mein-
hardum nomine cuius uxor nomine Gesike filia Joannis Rother ad nos perti-
nentes postea commutati sunt ad eandem Ecclesiam datis* prociis, muliere nomi-
ne Gesike, et filio ejus Bernhardo, vivarium piscium juxta hanc civitatem in
loco, qui dicitur Rimbike, mansum unum hic in civitate cum area interven-
tu cuiusdem Circonii nostri ministerialis ipsum mansum catenus in beneficio
possidentis,

possidentis
te gratia
filius ejus
sistentibus
Hagonis
habuerat
diu in hac
tem vero
riam nos
dia. qu
mus pro c
usus nost
collocata
omnes, q
aut de ves
bolo et an
puerint,
nostri im
rum sum
Bernhar
homines
de Ever
Hildebot
Petri et
esdag. E
bern, Er
Meing
Udo, C
bold, Th
anno D
Rege qu

C
Saxon
us in a
dum R
querel
mes B
que de

possidentis, tum autem secularibus negotiis renunciantis, et emendationis vi-
te gratia Monachorum in prefato Monasterio cohabitationem expetentis,
filiis ejus presentibus, nostrisque ministerialibus pluribus in testimonium as-
sistentibus. Item mansum unum in villa, que dicitur Balhornon, interventa
Hagonis de Gladebach ministerialis nostri, qui enim a nobis eatenus in beneficio
habuerat. Item mansum unum in Hatheberninchusen, tali tenore, ut quanti-
diu in hac vita Deo disponente subsistimus in die ordinationis nostre, post mor-
tem vero nostram in die anniversarii nostri fratribus in refectorio in memo-
riam nostri caritas prompta exhibitione amministretur. Duo quoque pre-
dia, que sunt in Bedinhorp et in Erpinthorp eidem Monasterio tradidi-
mus pro calice argenteo triginta marcarum, quem annuentibus fratribus in
usus nostros sumpsimus et expendimus. Hec omnia ob animarum remedium
collocata usibus Deo servientium hanni nostri auctoritate firmavimus, et
omnes, qui predictæ Ecclesiæ fratres super eisdem bonis inquietare, molestare,
aut devestire presumpserint, eterne dampnationis et maledictionis cum dya-
bolo et angelis ejus perpetuis gehenne ignibus cruciandos, nisi velociter resi-
puerint, tradentes, paginam hanc in testimonium horum conscriptam sigilli
nostri impressione insigniri iussimus. Testes confirmationis traditionum ista-
rum sunt Rotherus Prepositus, Reinboldus Decanus, Conradus Prepositus,
Bernhardus, Folcbertus, Reinbertus, Godescalc, Hazelinus Canonici. Liberi
homines Conrad de Wartberghe, Tiemmo, Burghard, Gumbracht, Conrad
de Evershutte. Ministeriales Ecclesiæ Elver Comes, Uffo, Hugo, Egbrech,
Hildebold, Luidolt, Henric, Manegold. Ministeriales Ecclesiæ beatorum
Petri et Pauli Sibrech, Trithemar, Brun, Godescalc, Rotholf, Heriman, Li-
esdag. Ministeriales Prepositi Rother, Folchbrach, Altman, Adalbrach, Al-
bern, Everhard, Friddo. Ministeriales de Budecon, Altmar, Anselm,
Meinger, Heribold, Beccelin. Ministeriales in Herefe, Witman, Conrad,
Udo, Cono, Witherold, Bernhard. Cives Brun, Rother, Thancmar, Heri-
bold, Thiederio, Welrico et alii quam plures, qui ad synodum convenerant,
anno Dominice Incarnationis MCIII. Indictione XI, regnante Henrico
Rege quarto. Actum Paderb. in cena Domini VII Calend. Aprilis.

Annus Christi 1104.

Paschalis II Pont. 5.

Henrici IV Reg. 49. Imp. 21.

Henrici II Ep. Pad. 15.

Cæsar ex quo superiori anno in Saxoniam descenderat, gentem
Saxonum multo quam antè non solum mitius, sed & honorificenti-
us in aula habere coepit, ad invidiam Bojariæ gentis. Qua super re,
dum Ratisbonæ post Natalem Christi celebratum versatur, palam
querelæ & seditionis voces auditæ. Incensor horum Sigebertus Co-
mes Borchufanus, in quem ob id aulicorum conspiratio coorta, qui-
que deinde Ratisbonæ in hospitio ab hora tertia ad nonam obsessus,
fractisque

Ursberg.
Dodechin.
Interimi-
tur Sige-
bertus
Comes.

*Auctor vi-
ta Henrici.
Obit Bo-
to Comes
ex Im-
midin-
gorum
Saxonum
familia.*

*Deseri-
tur Hen-
ricus à
filio.*

fractisque tandem foribus captus (postquam tamen prius sacramen-
to corporis Christi se munisset) obtruncatus est. Quo tempore Bo-
to, Erbonis Comitis frater, vir grandi corporis statura, & militari
fortitudine adversus Pannonos clarus, excessit è vita; cuius maternum
genus Ursbergensis deducit ex Immidingorum Saxonum stirpe, quæ
& Meinweri Imadique Episcoporum nostrorum fuit, & à Widekin-
do M. descendit, Imperatoriæ per Mathildem Ottonis Magni ma-
trem familiæ agnata. Ratisbona Cæsar Moguntiam petijt, celebra-
toque Paschate, cum Henrico filio Rege in Saxoniam progressus est
ad motus, quos Orthodoxi in spem libertatis erecti concitabant,
componendos. At ea expeditio mox irrita recidit, quod Henricus fi-
lius saniori mente imbutus, patrem averfatus, noctu clam è castris in
Sueviam profugus, se à patris consortio subduceret, quem trium
Pontificum sententiis proscriptum, intelligebat indies pertinacio-
rem. Filium pater per Legatos nunc blanditijs, nunc minis revocare
conatus est; sed frustra hæc agebantur, quod is jam aliorum proce-
rum consilijs in partes Catholicorum transisset. Quare Pater, omis-
sa expeditione Saxonica, iter Moguntiam relegit ad Christi Natalitia
ea in urbe celebranda. Tandem fera numinis poena Regem, qui per
40 annos Rempublicam & religionem turbaverat, consecuta, æmul-
lum in filio objecit, à quo regno mox exutus est.

Has inter turbas Henricus Episcopus noster vi Calend. Martij, ro-
gatu Erckenberti Abbatis, Cœnobio religiosorum virorum, quibus-
cum bonam amicitiam colebat, omnes decimas, quas Hoxtania vi-
cinisque locis, & per totam diocesin controversas habere poterant,
liberaliter confirmat; idque se pro instituto Antecessorum suorum,
ac pro animæ suæ bono facere profitetur. Qua super re apud nos
tabulæ extant anno 1104 consignatæ; quo jam, mortuo Marquar-
do Abbate, Erckenbertus successerat; nisi eo vivo adhuc subroga-
tus, quod Marquardi mortem fasti eorum referant ad annum 1106.
Sanè Henricus Præsul conscientia integerrimæ, nisi quod uno schis-
matis malo adhuc obvolutus hæreret.

Annus Christi 1105.

Paschalis II Pont. 6.

Henrici IV Regis 50. Imp. 22.

Henrici II Ep. Pad. 16.

*Ursberg.
Dodechin.
Auctor vi-
ta Henrici.
Sigebert.
Otto Fri-
sing.
Albertus
Stad.*

Sed nunc annus sequitur mcv Germaniæ quidem turbulentis-
simus, sed quo primum afflicta Catholicorum causa respirare cœpit.
Henricus enim Rex filius Cæsaris, qui in Sueviam discesserat, mense
Januario, à Gebehardo Constantiensi Episcopo, Apostolicæ Sedis Le-
gato, abjurato Schismate, Ecclesiæ communioni restituitur. Mox in
Bojariam conscendit; ad quem magno numero Norici, Suevi, &
Francia

Francia
properat
Saxonum
genti ho-
um con-
guntinu
atus est
ticis Epi
Co
lam adv
& inger
cui præ
Consta
hæresis,
clesiæ le
pis con
rentur
nec pri
modest
sentem
decreta
re; nec
cum Ap
Petro, &
ret, exte
servitur
renti &
cryma
regio ju
taque &
T
scopus
pedes R
Regis
sacræ f
fidem
cam; v
donec
His rito
cessit
celebr
ficem
statum

Franciae Orientalis proceres ultro confluxere; cum his in Saxoniam properat, certus se ob veteres Henrici patris inimicitias non alienos Saxonum animos habiturum. Neque spes irrita fuit; ab his cum ingenti honore & incredibili laetitia exceptus, Pascha magno nobilium concursu Quidlenburgi peragit. Ubi Ruthardum exulem Moguntinum Archiepiscopum consilij auctorem adiutoremque nactus est; cujus auctoritate totam prope Saxoniam, exactis Schismaticis Episcopis, ad obedientiam Romani Pontificis adduxit.

Concilium inde iv. Calend. Junij apud Northusium regiam villam advocat, confluentibus ex tota Saxonia Episcopis, Abbatibus, & ingenti Clericorum & Monachorum multitudine. Eo in concilio, cui praefuere. Ruthardus Moguntinus Archiepiscopus & Gebhardus Constantiensis Episcopus Apostolicus Legatus, proscripta Simoniae haeresis, damnatus Clericorum concubinatus, multaeque salutes Ecclesiae leges sancitae sunt. Decretum etiam ut a Schismaticis Episcopis consecrati per Catholicam manuum impositionem reconciliarentur cum Ecclesia. Intererat huic synodo Henricus Rex juvenis; nec prius accessit, quam ab Episcopis vocatus, habitu vultuque ad modestiam composito. Inde e loco confurgens, allocutusque praesentem senatum palam edixit, omnia se Pontificum & Principum decreta approbare: nulla regnandi cupiditate Rempublicam capeffere; nec alio consilio discessisse a patre, quam ut omnes conjungeret cum Apostolica Sede, & Orthodoxorum societate; quod si pater S. Petro, & Successoribus satisfaceret, & cum Ecclesia in gratiam rediret, extemplo se in omnibus patri cessurum, & famuli in modum servitutum: scire se, quid naturae, quid sanguini, quid carissimo parenti & regiae majestati deberet. Plura proloquente oborta sunt lacrymae, quae tanto Saxonum motu accepta sunt, ut complures cum regio juvene in fletum solverentur. Acclamatum ab omnibus, votaque & preces conceptae pro salute utriusque Regis.

Tum vero Udo Hildesimensis, Henricus Paderbornensis Episcopus noster, & Fridericus Halberstadiensis, Schismatici Episcopi, ad pedes Ruthardi Moguntini Archiepiscopi ac Metropolitanorum, simulque Regis provoluti, erroris sui veniam precantur, & coram universo sacrae synodi senatu Paschali Romano Pontifici & Apostolicae Sedi fidem jurant, recepti tum in gratiam & communionem Catholicam; verum ea lege, ut tantisper se a munere Pontificali continerent, donec Paschalis Pontifex eorum causam cognosceret probaretque. His rite peractis, solutoque concilio, novus Rex Merseburgum processit cum Episcopis ac Principibus Saxoniae ad festum Pentecostes celebrandum. Ea ex urbe missi legati Romam, qui Paschalem Pontificem in Germaniam invitarent, ad praesentem Imperij & Ecclesiae statum pro Apostolica auctoritate componendum. Ibi Henricus As-

Henrici
Imp. fili-
us Sax-
oniam
ad obe-
dientiam
Rom.
Pontificis
reducit.

Concili-
um Nort-
husanum.

Quae in
eo egerit
Henricus
v.

Episcopi
schisma-
tici cum
Ecclesia
reconci-
liati.

loënsis

Henricus loënsis, Paderbornensium Episcopus noster, quem ab Henrico Rege Schismatico eiectum diximus delectumq; Magdenburgensium Archiepiscopum, auctoritate Ruthardi Moguntini Archiepiscopi, & Gebhardi Constantiensis Episcopi, Apostolici Legati, sacerdos & Episcopus consecratur, atque ex Regis simul voluntate Sedi Magdenburgensi imponitur. Quid reliquis per Saxoniam schismaticis Episcopis, & ab Henrico Rege obrutis, Witcloni Mindensi, Joanni Onabrugensi, ceterisque factum sit, neque scriptores eorum temporum, neque fasti singulorum meminere. Verisimile habeas eos similiter & sacrorum munij prohibitos esse, dum se cum Ecclesia & Apostolica Sede reconciliarent.

Quæ postquam in Saxonia quietè peracta sunt, Rex contractis militaribus copiis, Moguntiam movit, ut Ruthardum Archiepiscopum jam octavum annum exulem, moderatoremque horum salubrium consiliorum, in sedem suam reponeret. Erat in eadem urbe Henricus pater colligendo militi intentus. Eò cum armatus filius procederet, Rheni transitu prohibetur. Quare Herbipolim desecit, depulsoque illic Erlungo Schismatico Episcopo, Rupertum Orthodoxum, & à Clero electum, auctoritate Moguntini Archiepiscopi, & Apostolici Legati, imponit. Herbipoli Rex dimissis, quos secum adduxerat, Saxonibus, Norimbergense castrum duorum mensium obsidione expugnat, captivis Ratisbonam secum abductis. Eò pater jam milite auctior, insecutus filium, receptusque in urbem, factione civium, filium conjecit in fugam, interemptoque per Sicarios Gebhardo Antistite, Ulricum adolescentem subrogat.

In hac rerum perturbatione uterque copias auget, & castra castris ad Reginum amnem magnis partium iris opponuntur. Jamque parricidialis pugnae dies aderat; cum Cæsar nusquam non infelix de suorum prodicione, quâ in prælio deferendus esset, clam admonitus, noctu cum paucis profugit ad confluentes Rheni & Mosellæ; ad cujus fugam dilapsus & miles. Quo postridie cognito, Henricus filius Ratisbonæ castra admovet, urbem recipit, dejectoque Ulrico, Hartwicum Catholicum præfulem reponit. Inde Herbipolim progressus Erlungum Schismaticum Episcopum proturbat, restituito Ruperto. Eodem fortunæ processu Spiræ potitus, Gebhardum Hirsaugiensem Abbatem præfecit Episcopum. Hinc Moguntiam digressus, Ruthardum introduxit Archiepiscopum, magno Cleri populi gaudio post octennij exilium receptum. Ita omne certamen inter patrem & filium pro Episcopis, quod in horum patrocinio maximum Regni momentum versaretur; quantumq; pater pro Schismaticis Episcopis introducendis, tantum filius pro Orthodoxis laborabat.

Cum jam in eas angustias conjectus esset Henricus Cæsar, à filio,

Henricus
Asloënsis
consecratur
Sacerdos
& Episcopus.

Antistites
Mogunt.
& Herbip.
feditus
suis
restituuntur.

Henricus
Imp. à filio
in fugam
actus.

Reducuntur
ad Ecclesias
suas
ab Henrico
filio
Episcopi
Catholici,
ab Henrico
patre &
Imp. pulsi.

filio, & praevalentibus Catholicis aegre se sustineret, filius Moguntiam descendens, patrem Confluentia Bingham invitatur ad colloquium; atque ibi per omnia pietatis nomina cum flectu eundem rogat, velit tandem cum Deo & Romano Pontifice redire in gratiam, nec turbare tot calamitatibus Ecclesiam; id si faceret, & se & totum Imperium rediturum ad omne ejus obsequium. Ad quae pater, id non nisi in publico Principum conventu fieri posse respondit. Igitur factis inducijs, communi consensu indicuntur comitia Moguntiae per dies Natales Christi agenda: ad quae sub exitum hujus anni ingens Episcoporum & Principum multitudo confluit; nam praeter Albanum Episcopum Legatum Apostolicum, quinquaginta duo Principes conveniunt. Ducturus erat & filius Patrem ad comitia; verum postquam ex urbe Moguntina relatum est filio haerenti apud patrem, recusare Episcopos colloquium communionemque cum patre, priusquam Ecclesiae & Apostolicae Sedi reconciliatus esset, suavitati patri filius, ne se Moguntiam daret turbidis rebus, sed Ingelhemij consistere; quod & fecit. Additi interim patri custodes praesidij causa.

Interea placuit Patribus concilij mitti qui cultum omnem Imperatorum, & insignia Imperij repescerent. Missi in hanc rem Archiepiscopi Ruthardus Moguntinus, & Fridericus Colonienfis, cum Episcopo Spirensi, eosque cum filio secutus est Legatus Pontificis, & alij proceres, qui cum Ingelheimij eum adijissent, pavidum atque omnis consilij inopem invenerunt. Quare miscendo blanditijs minas, facile in eam mentem impulere, ut augustalia ornamenta, coronam, sceptrum, crucem, lanceam, & gladium, licet aegre admodum, permitteret ad filium transferri. Hisce impetratis, adigunt sponte renunciare imperio: loca munita, quae praesidio teneret, restituere: publice detestari schisma: scelera in Ecclesiam commissa fateri, & Sedi Apostolicae satisfactionem polliceri. Quae cum metu adactus fecisset, recedente Moguntiam filio, clam a suis est monitus, Ingelheimio se subduceret in tuitiorem locum; uti mox horum consiliis obsecutus, secundo Rheno Coloniam profugit. Miserabile, inquit Otto Frisingensis, relinquens hominibus exemplum ac spectaculum, cum ex tanto fastigio deiceretur, exuereturque omnibus augustalibus ornamentis; quod tragicum in modum factum scribit Helmoldus, Stadenfis, alijque, tanquam per vim Episcopi coronam detraxerint e capite, & de sede protractum vestimentis augustalibus spoliarent; & cum extremam inopiam circumspiceret, rogavit a Spirensi Episcopo, ut Clerici portionem sibi daret, quod vitam aleret, quod vulgi fabula aspersum dixeris.

Id vero ex his constat Brunonem Trevirensensem, & Fridericum Coloniensem Archiepiscopos a Schismaticis ad orthodoxos redijisse, quod hosce Archiepiscopos sibi adversos habuerit in Concilio

pppp

Moguntiam

Otto Fri-
sing. lib. 7.
c. 10.
Concili-
um Mo-
guntinum
indictum
ob Hen-
ricum
Imp.

Henricus
Imp. Au-
gustalibus
ornamen-
tis & im-
perio ex-
uitur.

Helmoldus
lib. 1. c. 33.

Ceteris
Saxoniae
Episcopis
ad unio-
nem re-

versis.
Burchardus
Mo-
nast.
Episc. in
Schisma-
te perma-
net.

-M. tau
monitum
m. 10. 11.
-H. 10.
m. 10. 11.
-H. 10.

Moguntino. Jam & plerique Saxoniae Germaniaeque Episcopi, mutato rerum statu à schismate recesserant; quo tamen in numero Burchardum Monasteriensem Episcopum non facile comprehendas, quod is compertus sit Imperatori pertinaciter ad mortem ejus haesisse, consiliorum omnium arbiter, & tanquam alter aliquis Albertus, aut Liemar, aulae moderator. Quare, ut Gobelinus noster refert, sententia proscriptionis in Burchardum ab Albano, Episcopo & Legato Apostolico renovata; & conspirantibus in eum ministerialibus Ecclesiae, op. Friderici Arensbergensis, ejectus è sede sua, captusque ad Henricum Regem, patris tum amulum, deductus, à quo & in vinculis habitus sit. Tum verò Theodoricum Winceburgicum Orthodoxum, & à Clero electum Episcopum restitutum volunt. Quod verò Gobelinus scribat, hoc ipso statim anno Burchardum ab Imperatore in Westfaliam descendente repositum esse, nulli verisimile videri poterit, qui secum reputaverit, in quas angustias coniectus ipse Imperator fluctuaret.

Annus Christi 1106.

Paschalis II. Pont. 7.

Henrici V. Regis 1.

Henrici II. Ep. Pad. 17.

Orber.
Otho. Fr.
sing.
Henricus
V. Ger-
maniae
Rex inau-
guratur.

Enim verò anno proximo post abdicatum à Patre imperium, Henricus filius, eo nomine Regum quintus, in celeberrimo, de quo diximus, Episcoporum ac Principum conventu Moguntiae iterum Rex Germaniae inauguratus est, anno post primam inaugurationem Aquisgrani factam septimo. Confirmato post fidem juratam Rege novo, Episcopi ac Principes de constituenda rebus, quae tot annis misere fluctuaret, haecenus solliciti, consultum habuere, mittere legatos ad Paschalem Romanum Pontificem, ut ejus auctoritate firmaretur concordia Imperij, & si vacaret, ipse Pontifex ad fulciendas Ecclesiae res in Cisalpinas provincias veniret. Delecti ad hanc legationem praestantissimi ex synodo Episcopi, qui & prudentia, & splendore natalium, & honore tum temporis eminebant. Missi igitur à Lotharingis Bruno Trevirensis Archiepiscopus: à Saxonibus Henricus de Aslo, ante Paderbornensis, nunc verò Magdenburgensis Archiepiscopus: à Franconibus Otho Babenbergensis, à Bois Everhardus Eistadensis, ab Alemannis seu Suevis Gebhardus Constantiensis, à Burgundis Curienfis Episcopus. Intercepit hanc legationem Adelbertus, ferox ac perfidus juvenis Tridenti, Legatosque in castrum abduxit captivos, uno tantum Gebhardo Constantienfi Episcopo Romam penetrante; sed quarto post die à Welfo Bojariae Ducis liberati, in provincias quique suas rediere. Henricus de Aslo Magdenburgensis ad Regem se retulit, magnoque & in aula

aula, & in castris loco fuit apud Henricum Regem, cuius consilio ob
canam sapientiam, & religionem postea in legationibus ad patrem,
& constituenda Repub. multum usus est, ut id Ursbergensis refer-
re visus.

Interim Henricus exauctoratus Imperator, postquam Ingelhe-
mio Coloniam fidam sibi urbem intrarat, non exulis in modum,
sed regio apparatu exceptus est a civibus. Paucis ibi diebus com-
moratus, Leodium abiit, ex qua urbe scripsit ad Regem Gallia-
rum, variosque Principes, & miseriam suam deplorando, opem sol-
licitat; reperitque Henricum Lotharingæ Ducem, & Henricum
Leodiensem Episcopum, qui auxilia polliciti in spem pristinae for-
tunæ erigerent. Accessere Colonia, Leodium, Bonna, Juliæcum, vi-
cinæque urbes, miseratione, ut præferebant, ad partes exauctorati
Cæsaris. Insequitur patrem filius; verum ubi ad pontem ad ul-
ciscendam cladem accessit, retrogressus est Bonnam: mox cum ex-
ercitu 20000 redit, & Coloniam caeso labore in quartam hebdo-
madam obsidet. Urbis capiendæ spe dejectus, Mosam versus mo-
vet; cum nuncij adferuntur Cæsarem 7 Augusti die Leodij extinctum
esse. Cadaver filij iussu Spiram transvectum, & lapideo sarcophago
inclusum per quinquennium jacuit extra templi limina (quod Imp.
vixit nunquam Ecclesiæ reconciliatus erat) tandem Pontificis in-
dulgentia, majorum mausolæo illatum est. Morte Cæsaris, qui su-
pra quadraginta annos auctor schismatis ac turba Ecclesiæ fuerat,
repente omnis rerum scena mutata est, positisque concitatoris ar-
mis Imperium in Henrico filio conquievit; & ille nihil antiquius
habuit, quàm ut Episcopos per Germaniam & Saxoniam schisma-
tis dominatu ejectos reponeret in sedes suas.

Excessit hoc anno ex humanis Magnus, Dux Saxoniae, West-
faliae, & Angariae, ultimus Bilinganae stirpis, bellicosus per omnem
vitam Princeps, multisque adversus Slavos victorijs clarus; non
alia prole relicta, quàm binis filiabus: quarum altera Eliza Otto-
ni Comiti Ballenstedii & Anhaltij, altera Walsildis Henrico Nigro
Duci Bojariae denupta. Ex priori conjugio natus Albertus, cogno-
mento Ursus, Marchio Brandenburgicus: ex posteriori Henricus
superbus seu Catulus, Pater Henrici Leonis, potentissimi per Bo-
jariam & Saxoniam Principis. At verò Ducatus Saxoniae & West-
faliae Angariaeque ab Henrico Rege datus Lothario Comiti. Natus
is erat Gebehardo, Supplenburgensi prope Helmenstadium Comi-
te; dataque jam erat Lothario in matrimonium Rikesa, filia Hen-
rici Crassi, & Gertrudis Brunswici dominae. Quare ex matrimo-
nij bonis, & Ducatus possessione ingens illi opum & potentiae
accessio facta est; viro, qui religione & bellica virtute omnia me-
ritus, & gradu facto ex Duce post Henricum V Imperator delectus.

pppp 2

Obijt

Henricus
Imp. ex-
auctora-
tus plures
princi-
pes & ci-
vitates ad
commi-
seratio-
nem mo-
vet.

Moritur
Leodij,
ejusque
cadaver
sacra diu
sepultura
caret.

Obitus
Magni
Ducis
Saxoniae.

Chron. Pegavien.

Et Marquardi, Abbatis Corbei-

ensis, qui

Chron. Pegavien.

Chron. Pegavien.

Chron. Pegavien.

Chron. Pegavien.

Chron. Pegavien.

Chron. Pegavien.

Chron. Pegavien.

Chron. Pegavien.

Chron. Pegavien.

Chron. Pegavien.

Chron. Pegavien.

Chron. Pegavien.

Chron. Pegavien.

Chron. Pegavien.

Chron. Pegavien.

Chron. Pegavien.

Chron. Pegavien.

Chron. Pegavien.

Chron. Pegavien.

Chron. Pegavien.

Chron. Pegavien.

Chron. Pegavien.

Chron. Pegavien.

Chron. Pegavien.

Chron. Pegavien.

Chron. Pegavien.

Chron. Pegavien.

Chron. Pegavien.

Chron. Pegavien.

Chron. Pegavien.

Chron. Pegavien.

Chron. Pegavien.

Chron. Pegavien.

Chron. Pegavien.

Chron. Pegavien.

Chron. Pegavien.

Chron. Pegavien.

Chron. Pegavien.

Chron. Pegavien.

Chron. Pegavien.

Chron. Pegavien.

Chron. Pegavien.

Chron. Pegavien.

Chron. Pegavien.

Chron. Pegavien.

Chron. Pegavien.

Chron. Pegavien.

Chron. Pegavien.

Chron. Pegavien.

Chron. Pegavien.

Chron. Pegavien.

Chron. Pegavien.

Chron. Pegavien.

Chron. Pegavien.

Chron. Pegavien.

Chron. Pegavien.

Chron. Pegavien.

Chron. Pegavien.

Chron. Pegavien.

Chron. Pegavien.

Chron. Pegavien.

Chron. Pegavien.

Obijt & hoc anno Marquardus Corbeiensium Abbas, ut fasti eorum tradunt, vir religione, pietate, ac constantia adversus Schismaticos ea tempestate conspicuus. Præclarum ejus elogium præter ea, quæ diximus, est in Chronico Pegavienſi; nam cum anno MC. Wigbertus Saxonie Marchio Pegavienſe Cœnobium in diœceſi Merſeburgenſi conderet, Marquardum Corbeie adijt, quod eo tempore regularis diſciplina, ut auctor refert, præ ceteris Saxonie Cœnobiis apud Corbeiam vigeret, cui tum Marquardus Abbas, vir veneratione et memoria dignus præſidebat: petiitque ab eo religioſos viros, quibus Cœnobium ſuum inchoaret et formaret; datus ei vero Windolphus venerabilis Monachus ad hoc opus perficiendum. Nec immerito; is enim ob vitæ continentiam, et religionis obſervantiam tunc cellæ cuidam præſtitutus erat, antea etiam ſcholarum magiſter apud ſuos Corbeie in Cœnobio ſcientia clarus. Vir præterea, qui diſmiſſa inter Canonicos Præpoſiti Hilgenſtadienſis dignitate, amore ſanctioris vitæ, Monachi inſtitutum inter Corbeienses amplexus, quem Marquardus D. Viti, aliorumque Sanctorum reliquiis, ac ſacra etiam ſuppellectile donatum Wigberto tranſmiſit. Cui Luidgerus ceterique Monachi ad novam hanc Coloniam inchoandam additi. Inde Windolphus primus ejus loci Abbas brevi Cœnobium illud quadraginta religioſis viris impletum, formatumque vidit. Adeo inter hæc turbulenta ſchiſmatis tempora religio ſua incrementa habuit. Marquardo ſucceſſit in Abbatis dignitate Erckenbertus, vir ob præclara virtutum ornamenta à nobis ſæpius memorandus.

Annus Christi 1107.

Paschalis II Pont. 8.

Henrici V Reg. 2.

Henrici II Ep. Pad. 18.

Ursberg.
Dodechin.
Albertus
Stadenſ.
Gobelin.
Brouverus
lib. 13.

Henricus
V Rex
confir-
mat Pri-
vilegia
Helm-
wardes-
hufana.

A patris excessu Henricus Rex liberam Imperij adminiſtrationem adeptus. Ratisbonæ Chriſti Natalitia peregit, præſentibus Apoſtolice Sedis Legatis. Conſtitutis per ſuperiorem Germaniam publicis rebus, Moguntiam descendit, eaque in urbe cum Ruthardo Archiepiſcopo Paſcha celebravit. Poſt illa in Saxoniam profeſtus, Goſlariæ conventum Episcoporum & Saxoniorum Principum habuit, in quo de Saxonie tranquillitate diſpoſuit. At mira ibi res evenit Regi; dum enim noctu quieſcit in aula, horrida tempeſtas fulmen excuſſit in cubiculum Regis, quo enſis Regius tactus, & mucro cum baltheo abſumptus, ſimul clypeus contractus in rugas: nec intactum Regis corpus; nam digitus grandior pedis vulnere perſtriſtus, quod nulla deinde medicorum ope ſanari potuit. Tanquam his monitis doceretur parentis caſus formidare. Eo ſimul in conventu Abbati & Monasterio Helmwardeshuſano, quod tum in diœceſi Paderbornenſi noſtra, religioſa diſciplinâ,

plinâ, numeroque Monachorum florebat, majorum suorum privilegia hoc ipso, quod hic sistimus, diplomate confirmavit.

In nomine sanctæ et individue Trinitatis. *Henricus divina favente clementia quintus Romanorum Rex.* Notum fieri volumus omnibus Christi nostrique fidelibus, tam futuris quam presentibus, qualiter nos causa Dei, et pro felici stabilitate regni nostri, et ob æternum remedium animæ nostræ, nostrorumque parentum, immo et pro dilectione clavigeri regni cælorum, et etiam digno interventu, et humili petitione nostrorum dilectorum Principum Othonis videlicet Babenbergensis Episcopi, Burchardi Monasteriensis Episcopi, Udonis venerabilis Hildenesheimensis Ecclesiæ Pontificis, Liudgeri Ducis, Hermannii Comitis, et aliorum multorum nostrorum fidelium, Ecclesiæ Dei in honore beati Petri principis Apostolorum constructæ, in loco, qui dicitur Helinwardeshusen, omnia bona tam prædia, quam cætera adquisita nostrorum antecessorum Regum vel Imperatorum temporibus, nostrique tempore, Successorumque nostrorum, quamdiu durabit sæculum, adquirenda sibi, siue per precariam, siue per emptionem, siue per oblationem, vel quolibet alio rationabili modo per hanc præceptalem paginam concessimus, ac jure perpetuo possidenda regiam auctoritate firmavimus. Dedimus quoque præceptum stabiliter regno more, ut nulla deinceps persona, magna vel parva, cujuscunque sit ordinis vel officii, audeat dictam Ecclesiam aliqua arte molestare, vel inquietare, vel tributum inde, vel aliquod regale servitium exigere, sed per omnia et in omnibus ex regali concessione utatur perpetua libertate. Ut autem hujus nostræ pietatis concessio ab omnibus credatur, et stabilis et inconvulsa omni ævo permaneat, hanc inde cartam conscriptam, et manu propria corroboratam impressione nostri sigilli insigniri jussimus.

Signum Domni Henrici quinti Regis Romanorum invictissimi.

Albertus Cancellarius vice Moguntini Archiepiscopi Rothardi Archicancellarii recognovi. Data VII Calend. Augusti * Indictione XIII anno ab Incarnatione Domini M. CVII regnante * Ind. XV. Henrico V Rege, Romanorum anno II, ordinationis ejus VIIII Actum est Goslaria feliciter in Christo Amen.

Goslaria Rex propius diocesin nostram ingressus, Corbeiam adijt; lustratoque antiquissimo ac celeberrimo Monachorum per Saxoniam Cœnobio, in quo tot Cæsarum quot antecessorum suorum pietatis monumenta admiratus, Erckenberto Abbati decimas ab Ezelino invasore quodam interversas magno religionis zelo in integrum restituit; id quod hisce regijs tabulis testatum reddimus.

In nomine sanctæ et individue Trinitatis, *Henricus divina favente clementia quintus Romanorum Rex.* Auctoritate SS. scripturarum, et maxime ex diversis verbis in Evangelio didicimus, quod domum Dei, quæ ipso testante domus orationis vocatur, nunc hilariter dando, nunc vota persolvendo,

Restituit Corbeiensibus decimas, ab Ezelino interversas.

vendo, nunc iustitiam faciendo debemus honorare, atque sublimare, ut hoc modo Deum Creatorem nostrum hic et in futuro propitium habere mereamur, cui servire vere regnare est. Cuius rei consideratione nostram pensantes salutem, et Successorum nostrorum, Ecclesie Corbeienſi ſubvenire in his, quæ neceſſario poſtularit, decrevimus. Quapropter omnibus Chriſti noſtris, quæ fidelibus nunc et ſemper notum fieri volumus, qualiter nos cauſa Dei, et beatorum Martyrum Stephani, Viti, et Juſtini, et aliorum Sanctorum ob ſalutem noſtram noſtrorumque parentum, digno interuentu Fritherici Coloniensis Archiepiſcopi, Burchardi Mimigardesfordensis Episcopii, Everhardi Eistadensis Episcopii, Benedicli Mutinensis Episcopii, Herimanni Comitiss, Godefridi Comitiss, Sigefridi advocati, Ludowici Comitiss, Wicberti, et aliorum noſtrorum fidelium, Et præcipue dignapetitione venerabilis Erkenberti Abbatis, officium, quod quidam Exelinus ſibi pro hereditario beneficio vendicabat, iudicio contubernalium ſuorum ei ablatum, congregationi remiſimus, et niſi prædictus Abbas cum fratribus ſuis interceſſiſſet, digna ipſum ultione pro iniuſtitia ei illata puniſſemus. Quam abominabili enim iniuſtitia hoc non dico beneficium ſed maleficium ſibi vendicaverit, ipſius rei argumeto probatur, omnem quippe annonam fratrum extra canonicè addecimatam ſuſcipiens, adhuc decimabat, et quod ſceleſtius eſt, etiam ſeptimabat, et hoc ſuum beneficium neſarie affirmabat. Omnibus ergo noſtris fidelibus idem iniuſtum et ſacrilegum acclamantibus et probantibus, ipſum ex toto officium congregationi remiſimus, et confirmavimus, ut præpoſitus loci jūſſu et conſenſu Abbatis, qui pro tempore fuerit, proviſorem annonæ fratrum, quem cautioſe iudicaverit, habeat, nec ipſi Abbati, vel cuiquam Successorum ejus, ſeu alicui poteſtati magna vel parva eidem commutare liceat. Qui vero hæc temeraverit, pro contemptu regiæ majestatis Fiſco noſtro CCCta talenta perſolvat. Ut autem hæc noſtræ pietatis conceſſio omni ævo inconcuſſa permaneat, hanc cartam inde conſcriptam impreſſione noſtri ſigilli juſſimus inſigniri.

Signum Domni Heinrichi quinti
Regis invictissimi.

Adelbertus Cancellarius vice Rothardi Moguntini Archiepiſcopi & Archicancellarii recognovi. Data II
Calend. Octobris, Indictione XV. Anno Dominice Incarnationis MCVII. regnante Heinricho V
Rege Romanorum, anno II ordinationis ejus * VIII, actum eſt Corbeia in Chriſto feliciter Amen.

* VIII.

Ex utriſque hiſce tabulis non incongrue confeceris Burchardum Monaſterienſem Episcopum, quod & faſti eorum docent, penetraſſe in aulam & gratiam Heinrichi filij, quemadmodum id à parente ſub extremum vitæ rogatum volunt.

Henricus
peragra-
tis Sax-

Peragratis Saxonie provincijs, quod Ursbergensis refert, aditæque Paderborna, alijsque Weſtfalie locis, Rex trans Rhenum ad ſuperiores Germanie provincias ſe retulit, quod propius cognosceret ea, quæ à Ponti-

à Pontifice acta essent (nam is superiori anno à Patribus concilij Moguntini invitatus erat in transalpinas regiones) sed veritus fluctuantibus adhuc Germaniæ rebus se miscere, in Gallias deflexit; ubi ab omnibus, quod Ursbergensis scribit, tanquam angelus è cælo lapsus exceptus est. Indicta subinde Trevis synodus, ad quam Germaniæ Episcopi invitati. Multa in ea salubriter decreta, interque alia repetitum, quod jam antè statutum, ut electio Episcoporum libera esset apud Clerum, nec institutiones Episcoporum, quas investituras dicere, admitterentur à Laico Principe; quo cum se laxum diceret Rex, eo quod id privilegium à Carolo M. ceteri Reges ac Cæsares sibi vendicassent, cui ipse renunciare non posset, provocavit ad concilium, quò se anno proximo accessurum promisit. Sed nescius Rex, quot Caroli M. Ludovici Pij, aliorumque Cæsarum diplomata possideantur per Germaniam & Saxoniam de libera electione Episcopi Clero facta. His igitur omisiss, proceribus expeditionem indixit adversus Robertum Flandriæ Comitem, quæ in Octobri suscepta, quæ Flandria vastata, Comes ad proximum conventum postulat.

Donata hoc anno illustrataque Paderbornensis diocesis ingenti sanctorum pignorum thesauro, quæ in hunc modum describit Brovverus in annalibus Trevirensibus. Annuente Brunone Archiepiscopo, & Clero Trevirensi, sanctissimi Modoaldi corpus per Thietmarum Abbatem ad Monasterium Helmwardeshusen, quod Episcopo Paderbornensi paruit, honesto pompæ spectaculo translatum est, atque ibi in oratorio B. Petri Apostoli, cum duobus è Thebæa legione corporibus honorificè collocatum. At multo distinctius largiusque hæc retulit Heribertus Rosweidus Societatis nostræ presbyter, vir sacrarum antiquitatum solertissimus indagator. Nam in indictione xii, id est biennio abhinc, missum narrat à Thietmaro Abbate Cœnobitum, qui à Brunone corpus S. Leontij deposceret; quod cum ille renueret, pridie Idus Maji obtinuisse cum alijs reliquijs brachium S. Auctoris, qui celebris fuit inter Episcopos Trevirorum; at indictione xv. iv Idus Maji eum integrum corpus S. Modoaldi, lingua modò, corde & carne demptis, & duo Thebæorum pignora impetrasse: post hæc verò, auctuarij loco accepisse mandibulam S. Aprunculi, & brachium S. Bonosi Episcopi.

Nec satis adhuc munificus Bruno Archiepiscopus eadem indictione duo dedit membra S. Auctoris, addiditque testam superioris capitis, ita ut modica tantum S. Auctoris portio remaneret Treviris. Dentem præterea adjecit; denique & costam S. Beati Confessoris. Diu hæc postulata repulit Bruno Archiepiscopus, antequam has D. Auctoris reliquias permetteret, multum licet Paderbornensi Episcopo rogante, quod Clerus obfisteret, ne in Saxoniam, aut aliò transportarentur. Tum ipse præterea Bruno religionis metu perculsus hæcebat,

oniæ provincijs in Gallias se confert.

Restituitur in synodo Trecenti libera Episcop. electio Clero, quod agre fert Henric9.

Brovverus ad hunc annum in annal Trevirens. In not. ad vitam S. Meinw. Plures SS. reliquie Treviris deferuntur in Diocesi Paderborn.

agnovi. Data 11 ante Henrico V feliciter Amen.

s Burchard locent, pe- m id à pa-

ert, aditq; d superio- ret ea, quæ à Ponti-

hærebat, propterea, quod ante complures annos D. Auctoris ossa se loco moveri passa non essent, exemploque Hermanni Metensis Episcopi terrebatur, qui vitæ discrimen adierat, quod S. Clementis ossa, primi illius Sedis Episcopi, transferri sivisset; nihilo tamen minus Bruno Archiepiscopus totum hunc thesaurum transportari permisit, quem in Saxonia magno gratulantium occurso, & psallentium agminibus, sub vexillis & crucibus, accensis luminibus & thymiamatum odoribus, Clerus, Monachi & omnis sexus ætas excepere, multisque simul Deus miraculis illustravit.

Postquam igitur Thietmarus noster, sextus Helmwardeshufani Cœnobij Abbas, hunc præclarum thesaurum impetrasset, & in oratorio B. Petri Apostoli, quod in Cœnobio illo constructum erat, publicæ venerationi exposuisset, multique ad corpus supplices cœlestibus beneficijs juvarentur; misit Thietmarus religiosum ordinis sui Sacerdotem Treviros, & ad vicinas provincias, qui Modoaldi originem, vitam, & res ab eo gestas perquireret, & colligeret. Venit is postremo Leodium ad Stephanum Abbatem Cœnobio D. Jacobi præpositum, virum ea ætate religiosissimum, & sacrarum antiquitatum peritissimum; qui cognita Thietmari petitione, vitam illi S. Modoaldi, qualis apud Surium refertur, accuratè à se prolixèque tribus libris descriptam, ipsique Thietmaro dedicatam transmisit; uti hæc ex Stephani ad Thietmarum præfatione constant. Vicissim illi Thietmarus *artidoge* loco remisit translationem Modoaldi à se conscriptam; quemadmodum hæc in epistola Thietmari ad Stephanum Abbatem apud Surium mira sanè narratione exponuntur. Quare uterque Abbas à Possævino & Vossio inter Scriptores latinos relatus, tanquam præclara ea ætate eruditorum virorum lumina; opinaturque Possëvinus vitam & miracula S. Remacii à Thietmaro Abbate nostro conscriptam esse; fallitur autem Possëvinus, dum ætatem Stephani Abbatis refert ad annum Dccxi, quem liquet Thietmaro nostro æqualem vixisse, sub Henrico IV. & V. Regibus; quemadmodum hæc translatio D. Modoaldi à Thietmaro nostro consignatur anno MCVII facta.

Jam verò quàm munificus fuit Trevirensis Ecclesia in Thietmarum, & Saxones: tam largus quoque fuit Thietmarus in Cœnobium Abdinghovianum, & Ecclesiam Paderbornensem, magnamque sacrorum pignorum partem Gumberto Abdinghoviano Abbati donatam transmisit. Hoc nimirum illud ex Abdinghoviano tabulario scriptum docet. *Thietmarus Helmwardeshufanus Abbas cum unanimi fratrum suorum consensu concessit Abbati Gumberto, suisque fratribus, et universæ Paderbornensium Ecclesiæ ex sacrario B. Petri Apostoli pretiosissimas Sanctorum reliquias, quæ sibi divina dispositione et ordinatione collatæ sunt ab Ecclesia Trevirensi, atque Colonensi, auctoritate, præcepto, atque*

licentia

Abbas
Helm-
wardes-
huf. plu-
res SS.
reliquias
donat
Abding-
hoviano
Abbati
& Cœno-
bio.

licentia Archiepiscoporum atq; Abbatum, ceterorumq; Priorum utriusq; Metropoli, ad laudem et gloriam Omnipotentis Dei, et augendum atq; dilatandum honorem et venerationem ac servitium eorundem Sanctorum omni cultu solenni. Integrum corpus unius Sanctarum Virginum. De corpore S. Probi Episcopi et Martyris, qui fuit ductor earum. De corpore S. Modoaldi Trevirorum Archiepiscopi. De corpore S. Auctoris Archiepiscopi, Bonosii, atq; Abrunculi Archiepiscoporum. De stola et pallio S. Maximini Archiepiscopi, brachium cum capite et costa unius Sanctorum Thebeorum. De corpore S. Pamphili Episcopi et Martyris, costa unius Sanctorum Maurorum. S. Kyliani Martyris.

Demum omnis ille sacrorum thesaurus, postquam fatali Lutheri ætate postremus Helmwardeshufanus Abbas cum Monachis, ductâ uxore; transijt ad hæresin, Erici Episcopi Paderbornensis industria subtractus servatusque cessit Paderbornensi Ecclesiæ, ut tempore memorabitur. Ipsum verò celebre Cœnobium jacet nunc inter rudera ab Hæsis disiectum, ex quo primum Lutherana, post Calviniana hæresis omnia turbare cœpit.

Auctor est Gobelinus noster Friderico Colonienfi Archiepiscopo una cum suis provincialibus à Pontifice interdicta fuisse munia Episcopi, eo quòd Trecas ad concilium non venerit: eademq; pœnâ Ruthardum Moguntinum Archiepiscopum, & Constantiensis Episcopum mulctatum, eò quòd nonnullos Episcopos contra Canonum statuta instituisent; at Serrarius ex factis suis refert absentem Ruthardum ex eadem, quâ Coloniensem causâ fuisse ab officio prohibitum; istamen, postquam se purgavit Pontifici, restitutus est muneri suo. Adhæc Gobelinus perhibet, Mindensem & Halberstadiensem ab Episcopatu remotos, Paderbornensem verò Episcopum Henricum Romam profectum, & Cleri rogatu ac commendatione à Pontifice Ecclesiæ suæ restitutum fuisse. Nam etsi in conventu Northemenfi ante biennium reconciliati Episcopi cum Ecclesiâ per Ruthardum Moguntinum Archiepiscopum, & Legatum Apostolicum; eadem reconciliatio hac lege facta erat, ut Pontifici satisfacerent. Ac Pontifex licet Orthodoxos Episcopos à Clero electos, ejectosque per Schismaticum Cæsarem, reponi probaret, non perinde tamen probari poterat Schismaticos Episcopos confirmari in sedibus suis; seu quòd ab Henrico IV Rege per vim obruti essent, seu quòd indigni ac inutiles censerentur, ac malis artibus intrassent in ovile Christi.

Extulit hic agnus à vita mortalium Henricum de Aslo Magdenburgensem Archiepiscopum, sicuti facti Monasterij Bergensis, & Magdenburgensium notarunt, 15 Aprilis, secundo die Paschatis, dum pro more expectaretur venturus ad Cœnobium, mortuus ad idem exportatus. Crantzius quatuor annis Sedi illi præfuisse tradit, alij septem; at cum Dodechinus anno 1102 Hardwico subrogatum scribat, non multum supra quinquennium Pontificatus ejus

Q999

pro-

Omnis ille SS. reliquiarum thesaurus demum cessit Paderb. Ecclesiæ.

Henrici de Aslo Archiep. Magdenburg. obitus & laus.

protogari poterit. Integerimus ea ætate præsul, in Apostolicæ Sedis fide inter Orthodoxos Episcopos constantissimus, pietate, liberalitate in egenos, gubernandi prudentiâ egregius, qui per 23 annos multis ærumnis afflictus, multisque injurijs agitatus à Schismaticis. Ex quo primùm Paderbornensis Episcopus à Clero electus, ac deinde ab Henrico Cæsare in exilium projectus est, Magdenburgi, unde transumptus erat, ad primam Canonici vitam redijt, donec ipse virtutum aspectus rursus ad Archiepiscopi munus ac dignitatem proveheret.

Annus Christi 1108.

Paschalis II Pont. 9.

Henrici V Reg. 3.

Henrici II Ep. Pad. 19.

Ursberg.
Dodeching.
Otto Fris-
sing. lib. 7.
c. 13.
Chape. tom.
2. Episcopi
Leodiens.

MS. —

Bellum
Ungari-
cum nul-
lo fructu
ab Hen-
rico su-
ceptum.

Fasti Cor-
bej. MS.

Tranquillè adhuc ibant res per Germaniam Saxoniamque cum Henrico V Rege, postquam Schismatici Episcopi aut reconciliati cum Ecclesia, aut depulsi è sedibus suis, & jam ubique Orthodoxos receperant diœceses. Natalem Christi à Rege Moguntia celebratum refert Ursbergensis, Aquisgrani Dodechinus; certò Calendas Januarij Leodij versatus est, ubi Cleri Leodiensis privilegia confirmavit, auctoritate Friderici Colonienſis Archiepiscopi, Herbipolenſis, & Spirenſis Episcoporum. Inde in superiorem Germaniam movens Spira: Conventum Principum egit. Aſſectati Regem Fridericus Colonienſis, Bruno Trevirenſis Archiepiscopi: Cuno Argentonienſis, Burchardus Monasterienſis, Wito Curienſis Episcopi: Fridericus Dux Suevia, ceterique Comites, quos in diplomate xiv Calend. Aprilis consignato producit Guillimannus. Tam nunc perpetuus aulae Comes Burchardus Monasterienſis Episcopus in aula filij, quàm Patris, intimorumque conciliorum arbiter, vir expediti inter Saxonicos Episcopos ingenij, multisque naturæ dotibus exornatus, ex familia Holtiorum, quæ in diœcesi Monasterienſi clara erat. Subinde magno apparatu bellum Ungaricum susceptum adversus Colomannum Principem, à quo Alinus frater ejectus, & Christiani, qui in Palæstinam tetenderant, multis injurijs affecti erant. Regem in hanc expeditionem comitatus Erckenbertus Corbeienſium ad Visurgim Abbas. Verùm, sicuti Ursbergensis est auctor, nulla memorabili re perpetrata, id bellum Rex gessit, quod ex irrita obsidione Poſonij lacerum exercitum reducere in Germaniam coactus sit.

Feliciori cursu procedebant bella Orientis, Balduino Rege, à quo pleno jure Hierosolymitanus Patriarcha impositus; ab eoque pijsſimo Rege, quod fasti Corbeienſes nostri memorant, transmissæ advenère Corbejam reliquiæ de S. cruce, de sepulchro Domini, multaque alia præclara SS. pignora.

Jam & Henricus Episcopus noster Româ reversus Paderbornam, confirmatus Paschalis Pontificis auctoritate in Episcopatu, ani-

mum

num multò ferventius adjecit ad Ecclesiam suam excolendam; multisque largitionibus, in pauperes & religiosorum Cœnobita factis, Deum sibi propitium quæsit, palam testatus se pro expiatione delictorum hæc donare. Hujus pietatis indices vel hæc tabulæ, quibus exemplo Popponis, Imadi, aliorumque Episcoporum Paderbornensium Monasterio Helmwardeshusano tum disciplina & cœtu Monachorum florentissimo benefecit.

In nomine sanctæ et individuae Trinitatis, Heinricus ipsa propitiante sanctæ Patherbrunnensis Ecclesiæ Episcopus. Notum esse volumus tam futuris quam presentibus cunctis Ecclesiæ Christi que fidelibus nos penitentia peccatorum nostrorum, nec non et spe futura retributionis ductos, sanctæ quæ in Helmwardeshuson est Ecclesiæ, in honore Domini Salvatoris, nec non et beatissimi Apostolorum Principis Petri constructæ, nobis commissæ, quicquid proprietatis Ecclesiæ nostra possederat in villa, Wilmeressen nuncupata, rogatu precipue Ottonis Comitis, qui dicebatur debilis, atque consensu Cleri sanctæ Patherbrunnensis Ecclesiæ contulisse, et jure perpetuo cum omnibus appendiciis, id est, agris cultis et incultis, pratis, pascuis, aquis, aquarumque decursibus, piscationibus, silvis, et cunctis redditibus in proprietate ad usum Deo illic servientium tradidisse, legasse, concessisse, pro salute corporis et anime nostræ, et memoria antecessoris nostri Popponis Episcopi, atque felicitis memorie Imadi Episcopi, et omnium predecessorum nostrorum. Hujus rei testes Erpo Comes, Alverus, Manegoldus, Hildibold, Rebbertus, Hugo, Luipold, Walberg, et alii quamplures. Ut igitur hæc firma illi Ecclesiæ, defunctisque prenotatis permaneant, hæc describi iussimus, et sigilli nostri impressione signavimus. banno quoque Domini nostri Jesu Christi, et beatissimi Apostolorum Principis Petri, nostraque quam à Deo accepimus ligandi atque solvendi auctoritate firmavimus et firmamus. Si quis autem hæc infringere vel destruere presumpserit, sese cum omnibus sibi cooperantibus anathemate perpetuo ab eo quem offendit, beato Petro dampnatum noverit. Data XV Calend. Octobris, Anno Dominicæ Incarnationis Milles. cent. VIII. Indict. I ordinatione vero Henrici Episcopi anno XXIIII.

Henrici
Ep. in
Monaste-
rium
Helm-
wardes-
husi. be-
nificen-
tia, cui
donat
villam
Wilme-
ressen.

Annus Christi 1109.

Paschalis II Pont. 10.

Henrici V Reg. 4.

Henrici II Ep. Pad. 20.

Inter hæc pacata adhuc Germaniæ tempora Henricus Rex, postquam Moguntia Natalitia Christi peregerat Francofurtum ascendit. Ubi in publicis Imperij comitiis Sigefridus Comes Palatinus in custodiam abreptus, quod in Regis caput conspirasse ab Henrico Limburgo delatus esset. Ibi & Godefridus Fuldensium Abbasejectus è munere, subrogato in ejus locum Wolfelmo ejusdem Cœnobij Monacho, haud alia ex causa, quàm quod schisma-

Orsberg.
Dodechin.
Brotter.
Fuld. An-
tiq.

Qqqq 2

tis

tis malum recrudesceret, & Regis gratia excidisset. Abbas Coloniam in exilium abiit; quam & urbem Rex ingressus, prioremque patris offensionem bello ulciscens præda & incendio exhaustit. Posthæc in Polonos expeditio suscepta ab Rege, quod tributa negassent, & superiori bello Ungaris suppetias misissent. Facta etiam in Bohemiam irruptio; sed improspere rursus successu. Nam amissa ad Glogoviam (quam casta obsidione aggressus) magna parte Bojorum, Bohe- morum, & Saxonum, majoribus inde cladibus ad Uratislaviam attritus, in Germaniam redijt. Tributariam interim reliquisse Poloniam tradit Ursbergensis.

*Naturæ hoc anno concessit, 6 Nonas Maji, Ruthardus Moguntinus Archiepiscopus, ac Metropolitanus noster, vir, qui magnâ constantiâ, & religione ardore res Catholicorum per Saxoniam & Germaniam erexit. In ejus locum subrogavit Rex Albertum Cancellarium suum, gente Lotharingum, seu Sarapontanum magis, quem hætenus primum atque intimum consiliorum suorum moderatorem habuisse scribit Otto Frisingensis Episcopus; ubi tamen postea contra Paschalem Pontificem, & libertatem Ecclesiæ res agi cœpta hunc eundem Rex acrem adversarium expertus est.

Annus Christi 1110.

Paschalis II Pont. 11.

Henrici V Regis 5.

Henrici II Ep. Pad. 21.

Anno dehinc proximo Rex, celebratis Bambergæ Christi Nataliis, Ratisbonæ per Epiphaniæ ferias celeberrima Episcoporum ceterorumque Principum comitia habuit. In his Rex palam edixit, sibi constitutum esse in Italiam proficisci; nec aliud hujus expeditionis esse consilium, quàm ut pro veteri more corona Imperij donaretur à Pontifice, Italiam in societatem Germanici regni componeret, & quæ pro defensione Ecclesiasticæ libertatis poscerentur, ad voluntatem ac nutum Romani Pontificis acciperet. Quàm hæc speciosè ac magnificè exponebantur, tam pronis omnes Imperij Principes animis assensere; totumque Germaniæ robur cum nobilitate confluit ad signa. Læta hæc omnia obturbavit feralis cometæ aspectus, à 6 Julij in Austrum protensus, triste, ut quidam opinati, schismatis signum.

Paschalis Pontifex, ubi per Legatos certior factus de expeditione Regis, veritus, ne sub larva hac, ut res aperuit, alia fraudis scena lateret, Italiæ Principes, clientesque Apostolicæ Sedis monuit, rogavitque, ut sires posceret, præsto essent. Inde ab Rege per Autumnum expeditio cœpta; ad quam præter reliquam militiæ servorumque turbam convenere triginta millia selectorum equitum, tanto castrorum ambitu, quem oculis nemo metiri poterat. Inter Episcopos Germaniæ,

qui

qui Regem comitati, Fridericus Coloniensis, Bruno Trevirensis, & Conradus Salisburgensis, Archiepiscopi: Burchardus Monasteriensis, ceterique in Germania Episcopi, quibus Corbeiensis fasti adiungunt Erckenbertum Abbatem suum. Ingens præterea Principum ac Comitum procerumque multitudo ex tota Germania convolvit. E Saxonicijs etiam Hermannus Winceburgicus Comes, & Henricus frater Comitis Friderici Arnsbergensis memorantur. Ceteri nostrates Scriptorum silentio ignorantur. Evocavit Rex quoque in comitatum Davidem, gente Scotum, virum eruditione præstantem, qui pro historici munere omnia hujus expeditionis acta consignaret facili & populari stylo; id quod tribus libris, qui intercidere, præstitit. Hac multitudine per Alpes Cottias, & fauces Tridentinas penetravit Rex in Lombardiam, expugnatique castellis aliquot & Oppidis, Florentiæ Christi natales celebravit.

Sclavi hoc anno irruptionem fecere in Transalbinas Christianorum regiones, prædis & cædibus grassando. Quod ubi Lothario Duci renunciatum, Saxonum ille militiam contraxit, Sclavorumque provincias hostiliter ingressus, latè omnia spolijs & cædibus vastavit; expugnatique novem Sclavorum opulentioribus urbibus, acceptisque ad tributum pensitationem obsidibus, victor in Saxoniam rediit. Fortis, felixque Dux Lotharius, qui omnem belli gloriam & fortunam religionis & pietatis cultu habuit.

Annus Christi IIII.

Paschalis II Pont. 12.

Henrici V Regis 6. Imp. 1.

Henrici II Ep. Pad. 22.

At Rex anno Christi Mexi ineunte propius Romam movit. Sed priusquam in urbem admitteretur, actum per Legatos utrimque convenitque in certa pacta, sanctè jurata, & datis etiam obsidibus firmata; sicuti hæc multis recenset Petrus Diaconus, Dodechinus, alijque. Ex his Otto Frisingensis, id quod tum maximè agitabatur, refert; convenisse nimirum, ut Rex institutioni Episcoporum, seu investituræ renunciaret, Pontifex autem regalia Episcoporum permetteret Regi. Quæ pacta cum uno tantum Alberto Cancellario sciente convenissent, ceteris tum Germaniæ Episcopis ignorantibus, mox ingentes motus dedere. His interim constitutis, Rex III Idus Februarii solenni pompa Romam est ingressus, receptusque extra urbem à populo, in porta à Clero, ad superiores vero gradus S. Petri ab ipso Paschali Pontifice, Episcopis & Cardinalibus. Cum verò ad ingressum Basilicæ rogaretur à Pontifice, an quod pollicitus erat, abjuraret institutionem Episcoporum, Rex attonito similis hæsit. Mox dolos suos retegens, non modò institutionem Episcoporum negavit, sed

* al. pridie
Henricus
Rex Ur-
bem so-
lenniter
ingredi-
tur.

Pascha-
lem Pont.
captivum
detinet.
Motus
ob hoc
excitati.

sed & eundem Pontificem (quod, nisi pactis stare Rex vellet, recusaret coronationem) cum Cardinalibus ac magno Clericorum numero in custodiam abripi iussit. Ob id sacrilegum Regis facinus Romani in furorem versi, Germanos, quotquot in urbe occurrere, trucidarunt; & mox impetu etiam in exercitum Regis facto, ipsum Regem ex equo dejectum, fauciumque in facie, ab urbe repulere.

At non minus ipsi Germani Episcopi offensi, obnuntiârunt pacto, postquam didicere jura eorum regalia cessasse. Nam quantum Rex provocabat, pro investitura & institutione Episcoporum, ad Carolum M. ceterosque Imperatores: tantum Episcopi contendebant jus regaliû à Francorum Regibus, eodemque Carolo M. ceterisque Imperatoribus donatum, confirmatumque ipsorum Pontificum auctoritate. Itane, inquiebant, deinceps in potestate Imperatoris & Regis erit, ut comitatus, præfecturas, prædia, tributa, telonia, ac bona Episcoporum omnia, à Regibus & pijs hominibus donata, aut Rex ad se trahat, aut pro arbitrio profanis hominibus donet? ita verò Episcopos Marchionum, Comitum, nobilium, & suorum etiam clientum servos faciet? quo hæc demum cessura? nisi ut Episcopi omnibus privilegijs & honoribus exuti, ne jus quidem retineant veniendi ad comitia Imperij; qui tamen semper primi in Imperio, ante Duces & Comites confederunt, ipsosque Reges à se electos in throno collocarunt. Quæ non odia in Regem, quæ turbæ in Imperio consecuturæ? si hæc ad aures ceterorum per Saxoniam & Germaniam Episcoporum perveniant. Incertum erat, majori ne exacerbatione in Pontificem hæc indulgentem, an Regem hæc sollicitantem acceptantemque ferrentur.

Pontifex
liber di-
missus
Henri-
cum Reg.
Impera-
toria Co-
rona do-
nat.

Interim Paschalis, pontificalibus vestibus exutus, ad castrum quoddam abductus cum Episcopis & Cardinalibus, per sexaginta & unum dies in arcta custodia hæsit. At cum Regis animum in nullam partem inflectere posset, ac Rex barbarum in modum omnia circa urbem vastaret, victus suorum ærumnis ac lacrymis. Henrico jus investituræ indulget. Rex vicissim Pontifici juramento securitatem facit, omnia se Apostolicæ Sedis jura & bona intacta relicturum. Quam in rem suam fidem dedere Fridericus Colonienfis, Burchardus Monasterienfis, Tritentinus, & Spirensis Episcopi: Albertus Cancellarius, & Hermannus Comes. Ita demum Pontifex liber remissus ad urbem; quem Rex, tanquam sceleris conscientia & poenitentia agitatus, multis muneribus sibi conciliare studuit. Idem in civium animis placandis fecit, dum Idibus Aprilis à Pontifice solemnî ritu Imperator coronaretur. Unus ex omnibus Germaniæ Episcopis Conradus Salisburgensis Archiepiscopus, cum videret Pontificem in custodiam abripi, sacrilegum facinus palam improbavit, Regem objurgando; & cum ob id Regius minister educto gladio mortem

mortem Archiepiscopo intentaret, stetit immotus, & utinam, inquit, mihi ex tam justæ causæ patrocinio mori obtingeret. Omnium horum, quæ in Pontificem acta sunt, auctor Albertus Cancellarius, gente Lotharingus, post Moguntinus Archiepiscopus, quem haud multo post Rex captivum in carcerem conjecit, & diversis tormentis & incredibili fame afflixit. Capitales exinde ad mortem hostes Rex & Archiepiscopus; quæ justæ, & vindice Deo, omnes fieri testabantur. Sed & Henrico eo nomine quinto Regum, Imperatorum quarto, ab hoc perfido & sacrilego in Pontificem factio omnia adversa incurrere. Et quia patre violentior, regnum & Ecclesiam turbare coepit; omnia etiam odia, rebelliones, & iras patris in suum caput traxit: ut recte olim dixerit Otto Northeimensis, Bavariæ Dux, cum de ejus subrogatione in regnum sollicitaretur à Patre, scire se ex malo bove non nisi malum vitulum nasci.

Imperator postquam coronâ potitus, reditum in Germaniam acceleravit; convocatisque mense Augusto Episcopis & Abbatibus, patrem, qui jam à quinquennio inhumatus steterat, majorum sepulchro quam honorificentissimè intulit; id enim à Pontifice simul impetrarat, ut soluto anathematis vinculo justa illi funebria deferrentur. Magnam Episcoporum in his exequiis præsentiam exhibet diploma, quo Henricus Imperator vi Idus Augusti Cœnobio D. Maximini apud Treviros privilegia confirmat. Memorantur in eo testes Bruno Trevirensis, Fridericus Colonienfis, Bruno Spirensis, Burchardus Monasteriensis, Othbertus Leodiensis, Burchardus Trajectensis, Atlongus Wirceburgensis, Otto Bambergensis, Eberhardus Eichstadenfis, Hermannus Augustanus, Odalricus Constantienfis, Rudolphus Basileensis, Cuno Strasburgensis, Vido Curienfis, Richardus Virdunensis Episcopi: adeo ex Saxonis nullus, præter Monasteriensem perpetuum aulae Comitem, præfens fuit.

Spirâ Imp. Moguntiam profectus est: ubi in celebri Episcoporum ac Principum congressu Albertum, Cancellarium suum, Archiepiscopum sedi illi ab Ruthardi obitu vacanti imponit; sed brevis illa amicitiae scena. Sub exitum deinde anni Imperator in Saxoniam digressus, Goslariæ Christi Natalitia egit. Redijt & tunc ex Italia Erckenbertus Corbeienfis Abbas ad suum Monasterium, retulitque secum magnificum Paschalis Pontificis diploma, quo omnia Cœnobij illius privilegia confirmata sunt.

Annus Christi 1112.

Paschalis II Pont. 13.

Henrici V Reg. 7. Imp. 2.

Henrici II Ep. Pad. 23.

At

Corpus
Henrici
IV Reg.
hactenus
inhuma-
tum sepe-
litur.

Zalesus in
defen. S.
Maximini

Ursberg.
Baron.
Sigon.
Chron.
Hild.
Fasti Cor-
bej.
Petrus Di-
acon.
Concili-
um Ro-
man. in
causa
Henrici
Imp.

At vix dum Imperator in Germaniam redierat, cum Romani, cum primisque Cardinales, qui abfuerant, acta Imperatoris cum Pontifice detestati, omnia improbârunt; & Pontifex, ut vulnere mederetur, Episcoporum concilium Romæ in Basilica Lateranensi mense Martio indixit; ad quod præfidente Pontifice convenere Archiepiscopi duodecim, Episcopi centum & quatuordecim, Cardinales presbyteri quindecim, Cardinales Diaconi octo, Abbates complures, & innumera Clericorum, diversorumque ordinum multitudo. Eo in concilio graves dictæ sunt sententiæ in Henricum Imperatorem, quibus privilegium investituræ, quod Imperator extorserat, ab omnibus una consensionis voce damnatum est, actumque ut Pontifex Imperatorem anathemate feriret; id verò detrectavit Pontifex, quod non censeret illico damnare, quæ ante probasset. Perfidia alioqui reus traducendus apud Germanos Principes. Exulcerati interim mansere omnium Orthodoxorum per Galliam animi adversus Imperatorem; quos inter Guido Archiepiscopus Viennensis, Legatus Sedis Apostolicæ, qui Paschalis Successor Calixtus est appellatus, convocata Viennæ Episcoporum synodo, è communi Patrum sententia privilegium investituræ à Pontifice extortum damnavit, ipsumque Imperatorem è communione Catholicorum proscripsit. Ea re per-motus percussusque Adelbertus Moguntinus Archiepiscopus à Rege tanquam diris devoto secessit, factionique Saxonum se adjunxit.

Conspi-
ratio Sax-
onum in
Imperat.
Ursberg.
Chron.
Hildef.
Fasti Cor-
bej.

Nam, Vindice Deo, coepit hoc anno conspiratio Saxonum in Imperatorem. Udalrico nimirum Saxonum Principe ex humanis excedente, Sigefridus sanguine propinquior, dum justam debitamque sibi hereditatem adire parat, intervenit Imperator, & luculentas opes in Fiscum, & jus regni attrahit. Exacerbatus Sigefridus totam Saxoniam querimonijs implevit. Eæ tanto pronius acceptæ, quo altius hærebat inveteratum patris odium. Et quia rei iniquitas patebat, qua Saxoniarum libertas lædebatur, accessere in partes Lotharius Dux Saxoniarum, Rudolphus Marchio, Fridericus Palatinus, Wigbertus & Ludowicus Comites, Ludowicus Thuringus: ex Episcopis Rheinardus Halberstadiensis, & cum his Gertrudis Princeps foemina, & opibus potens, compluresque alij, qui per quæstores Imperatoris querebantur possessiones suas accidi rapique pro libidine.

Annus Christi 1113.

Paschalis II Pont. 14.

Henrici V Reg. 8. Imp. 3.

Henrici II Ep. Pad. 24.

Impera-
tor Sax-
oniam
vastat.

Adulta nondum conspiratione, Imperator præveniendum ratus, Erfurtum accedit, interque festa Natalitia Christi Principum, quem indixerat, conventum celebrat; quò cum Saxoniarum Principes

non

non accederent, indignatione commotus, jubet per ipsas sacras ferias bona eorum diripi, prædia incendijs vastari, possessiones distrahi. Haud multò post contracto exercitu Saxoniam armatus ingreditur, Halberstadtium absente Episcopo accedit, urbeque relicta, Horneburgum arcem intra diocesin Halberstadiensem præmunitam obsidione cingit, deditamque evertit. Jam & copias suas contraxerant conjurati Reinhardus Halberstadiensis Episcopus, Sigefridus Comes Palatinus, Wigbertus, & Ludowicus Comes pugnaturi cum Cæsare; castris haud procul positus à Cæsareis. At postquam deditio urbis facta est, & Episcopo dies dicta, quo se purgaret, bellicus ille furor non nihil quievit; maximè quòd Cæsar ad Rhenum evocaretur ad Burgundiæ tumultus componendos, quos Reginoldus Comes Cæsaris consanguineus concitârat. Dum hæc aguntur, capitur per insidias Wigbertus, Sifridus Palatinus occiditur, Ludowicus ad deditiorem compellitur. Quibus Cæsar lætus; tanquam, conjuratorum capitibus oppressis, bellum omne confectum esset. Pacata deinde Burgundia, Wormatiæ digressus est ad celebrandum Pascha; quòd & Moguntinum Archiepiscopum ad se deduci jussit, rursusque in arctam custodiam reclusit, in qua jam biennio cum fame, & squalore conflictabatur. Inde in Saxoniam profectus, Goslarie consedit, ut Saxonum consilia motusque propius inspiceret.

Chron.
Hild.

Annus Christi 1114.

Paschalis II Pont. 15.

Henrici V Regis 9. Imp. 4.

Henrici II Ep. Pad. 25.

Quiescente verò Saxonia, Cæsar Bambergam concessit, celebratisque istis Natalitijs Christi, post Epiphaniam Moguntiam properavit ad conventum Principum, quem omnium procerum præsentia voluit esse celeberrimum. Enimvero, quam ante biennium sibi desponderat Mathildem Regis Angliæ filiam, hanc sibi solemnibus nuptiarum ritu conjunxit. Publicam illam hilaritatem obscuravit Lotharij Ducis Saxonie accessus. Is quia consilia & arma conjuratis Saxonibus anno superiori junxerat, Cæsarem adiit supplex, nec prius in gratiam est receptus, quam assumpto reorum cultu, nudis pedibus, & vili sago tectus humi fusus ad Henrici Cæsaris pedes se abjiceret, & perduellionis veniam spectante procerum corona exoraret. Hac demissione Lotharius ferocem Cæsaris animum mitigavit, ne quid acerbius in eum statueretur. Sed divina ille ordinatione ad Imperij fasces, & magnum Reipub. Ecclesiæque bonum servatus est; & quo severitatis spectaculo, in Lotharium Ducem statuto, Cæsar terrorem nominis sui quærebat, id summam illi omnium Principum offensivam peperit. Nam in eo opportuno & frequentissimo congressu

Ursberg.
Dodechm.
Chron.
Hild.
Fasti Corb.
Otto Fri-
sing. lib. 7.
c. 15.
Lothari-
us Dux
Saxon.
Henrico
supplex
in grati-
am reci-
pitur.

Rrr

Fride-

Fœdus à
Saxoniz
Principi-
bus ini-
tum con-
tra Im-
perat.

Fridericus Archiepiscopus Colonienſis, Godefridus Lovaniſis Dux Lotharingiz, Gerhardus Juliaci Comes, Fridericus Arensbergenſis Comes, multique cum primis Weſtſaliz Saxonizque proceres clam inter ſe fœdus iniere adverſus Henricum Cæſarem pro tuenda libertate, quam ubique à Cæſare opprimi videbant; qui tam exoſus ſenſim ob faſtum dominandi, ut omnes Imperij Principes, præter Conradum & Fridericum Suevos ex ſore genitos, præterque Godefridum Palatinum, ab eo deſciſcentes arma induerent. Accendit fœderatorum animos, quod Cæſarem in Gallia ab Orthodoxis Episcopis anathematis pœna proſcriptum, & Romanis inviſum intelligerent. Præclare huius fœderis cauſas ſcribit Fridericus Colonienſis Archiepiscopus ad Ottonem Bambergensem Episcopum, virum ea ætate ſanctiſſimum, qui ob id Cæſari aliquamdiu ſuſpectus fuit, quod ex aula ejus ſe ſubduceret. Ea in epiſtola exponit, quæ Cleri, quæ Eccleſiarum, quæ libertatis oppreſſio ſe ad id fœdus traxerit: memoratque Henricum Cæſarem, Burchardum Episcopum Monasterienſem, & Herbipolenſem à Cunone Præneltino Episcopo, ac Sedis Apoſtolice Legato, in concilio Belluacenſi, iterumque in concilio Rhemenſi, Dominica, quæ Latere inſignitur, publicè diris devotum. Auxit exacerbationem Ludovici Comitis captivitas, quem contra datam fidem Cæſar in vincula abripuit. Quinam ex Saxoniz Episcopis in id fœdus præter Colonienſem tranſierint non reperiō; Theodoricus certe Monasterienſis Episcopus, qui à Burchardo hætenus exclusus creditur, Lothario Duci ceterisque pro ſede ſua occupanda acceſſit.

Chron.
Hild.

Ursberg.
Gobelin.
Imperator.
Coloniam frustra
opugnata,
omnia late
devastat.

Id fœdus Saxoniorum Principum tum demum ſe aperuit, cum Henricus Cæſar bellum Friſijs illaturus ſecundo Rheno deſcenderet; ubi enim Coloniam delatus, reperit urbem rebellem, & Weſtſalos conſpirationi civium illigatos; quorum Dux Fridericus Arensbergenſis Comes. Omiſſa idcirco expeditione Friſica, arma convertit in urbem Colonienſem. Ac magnis animis iriſque cœpta obſidio; ſed omnes hoſce conatus eludere cives fortitudine & munimentorum fiducia. Quare ſoluta obſidione Cæſar exercitum diffundit in populationem agrorum, cunctaque circum ſpolijs & incendio pervaſtat. Direpta Oppida, everſa caſtella, Juliacum in favillas redactum, Comes abductus captivus. Exhaustis omnibus, in ſuperiorem Germaniam reducit exercitum, inſtaurandum novis viribus fidorum ſibi adhuc Principum. Interea Fridericus Colonienſis Archiepiscopus cis Rhenum Andernacum ceteraque caſtella & Oppida, quæ Cæſaris præſidio tenebantur, expugnat, & munitiones, quæ Cæſarei juris & ſiſci erant, ſolo æquatas diruit.

Conjura-
ti, Tre-
monia

Nec minus ſegnes trans Rhenum Saxones ac Weſtſali, Duce Lothario conjuratorum Principe, & Friderico Arensbergenſi bellicoſo
ea tem-

ea tempestate viro, Tremoniā Imperatoriā urbem ardentē expugnā-
pugnant, arce, quam Cæsar ibi construxerat, munieratque eversa. In-
de ad urbem Monasteriensem convertuntur, quam Burchardus schif-
maticus Episcopus in partes Cæsar traxerat, & novis mœnibus præ-
munierat; eam obsidione incingunt, adiguntque foederi Saxōico
subscribere, iussu quoque Monasterienses, ejurato Burchardo, Theo-
doricum Winceburgicum, Orthodoxum Episcopum, admittere;
ut jam ab hoc anno demum Theodorici Episcopatus numerandus
appareat; tametsi Burchardus solo deinceps Episcopi titulo fortu-
nam suam solatus sit.

Redit tandem Imperator mense Octobri cum instructo exerci-
tu in Westfaliam, omnem simul vim & iram profundendo in Frideri-
cum Arensbergensem Comitem, evastatoque ejus comitatu, Susato,
quæ Colonienfis Archiepiscopi urbs erat, ingentem pecuniæ sum-
mam extorquet; & disiectis hostibus, in medio regionis Westfalix,
inquit Ursbergensis, firmum castrum exstruit, quod milite, armis, sti-
pendijs implevit, gentis frenum futurum. Id verò ubi constitit, au-
ctor non prodidit. Sunt qui Weselsburgum velint intra diœcesin
Paderbornensem, ducti fortè conjectura, quòd hanc arcem à Fride-
rico Arensbergensi ante obitum ejus circa annum 1123 instauratam
legerint; quemadmodum hæc Ferdinandus Episcopus in Monu-
mento ejus loci explicatius tradidit.

Sanè Cæsar, postquam Arensbergensem Comitatum vastasset,
ex his provincijs Visurgim est transgressus, circumlatoque terrore,
regiones trans Visurgim depopulatus. Urgente hyeme militem pau-
lulum ad hyberna per vicina loca recreatum dimisit: ipse Goslariæ
confedit, sequentem annum magna clade exorsurus. Has inter tur-
bas è Saxonicis Episcopis Udo Hildesimensis morte substractus est;
in cujus locum subrogatus Cleri electione Bruningius, Decanus
Goslariensis, à Crantzio omissus, vir egregia pietate & doctrina, qui
quadriennio post posito Episcopatu ad privatam vitam secessit.

Annus Christi 1115.

Paschalis II Pont. 16.

Henrici V Reg. 10. Imp. 5.

Henrici II Ep. Pad. 26.

Hærebat Cæsar, ut diximus, in Saxonia, Goslariæ in palatio ma-
jorum, tanquam ex eo patris exemplo dominatum in Saxones firma-
turus. Per festa Natalitia, quæ Goslariæ agebat, conventum Princi-
pum indixit; ac licet non defuerint ex Saxonibus, qui facta popu-
larium secessione, ad signa Cæsar trāsirent: Lotharius tamen Sax-
oniæ Dux, Reinhardus Halberstadiensis Episcopus, Fridericus Pala-
tinus Comes, Rudolphus Marchio ceterique foederati, veriti Cæsaris

Rrrr 2

ferociam,

expugna-
ta, urbem
Mona-
ster. ob-
sident.

Cæsar
Comita-
tum A-
rensberg,
vicinaq;
loca per-
popula-
tur.

Gobel.
Crantz.
Monumen-
ta Pader-
born, p. 226.

Chron.
Hildef.
Moritur
Udo Ep.
Hildef.
cui sub-
rogatur
Brunin-
gius De-
canus
Goslar.

Ursberg.
Dodechin.
Chron.
Hild.
Crantz. l. 5.
Saxon. c. 36.
Gobelin.
Albert.
Stad.
Trithem. in

Chron. Hir-
saug.
-do 1711
-100711

ferociam, ad conventum non accessere: & quia de periculo suo agi videbant, circa Walbecam castrum copias suas contraxere, palam per Legatos denunciante, non se oppugnandi animo convenisse; nec praelium inituros, nisi provocatos necessitas urgeret. Caesar interim rigente hyeme Brunswicum occupat, Halberstadtium vastat, Orlage-mundum obsidione incingit, propiusque ad foederatorum castra movet. Jam & Lotharius dux copias Westfalorum auctus erat; quibus cum accesserat Fridericus Comes Arensbergensis cognomento bellicolus, Hermannus frater ejus & Rheinardus, Mechtildis sororis filius, primusque arcis Furstenbergicae in Westfalia conditor, familiaeque propagator, Hermannus de Cavela, Ravensbergensis videlicet Comes, quos Lotharius Dux sibi aut consanguinitate aut affinitate conjunctos, fidosque habebat. Nam Arensbergensis & Ravensbergensis Comites, haud secus quam Cappenbergensis Comes, Ottonis Northheimensis & Bojariae Ducis filias in matrimonio, ut diximus, habebant; ipse vero Richesam Ottonis ex Henrico Crasso filio neptem duxerat conjugem. Accessere Henricus Limburchus, & maxima Westfaliae nobilitas, roburque militiae Lotharij. Jam castra castris opposita erant, detrectantibus pugnam foederatis; cum Hogerus Mansfeldiae Comes, cui Ducatus Saxoniae à Caesare promissus erat, morae impatiens selectam militiae Caesaris juventutem educit in aciem, qua in Saxones inVectus cruenti praelij initium facit: certatum utrimque ferocibus animis, cum in ipso ardore pugnae Hogerus inter primos confossus occumbit. Ad ejus casum turbati Caesarei, & in fugam inclinati. Saxones incumbunt, & miserabili caede grassantur in fugitivos, Lothario inter acies obvolante. Hoc illud miserabile praelium ad Catulanam seu Welfonis sylvam III Februarij editum, celebratumque tanto Saxonum triumpho à Scriptoribus; perinde ut hisce verbis etiam consecrata praelij memoria.

Saxonum
contra
Imperat.
praelium
& victo-
ria.

Anno milleno centeno, ter quoque quinto.

Ad Catuli saltum belli cruor exit in altum.

Crantz. lib.
5. Saxon.
l. 36.
Onomast.
Pym.
Reinec. in
not. ad Sta-
dens.
Lands-
broch.
in Chron.
Caroli M.

Eo in conflictu occidit Hogerus Comes Mansfeldicus Sigefridi Palatini interfector. Monstratur verò sylva Welfonis in Comitatu Mansfeldico prope Gerbstede, quo in loco hodie dum visitur Sacellum praelij hujus monumentum. Caesar hac clade consternatus cum laceris copiis ad Rhenum properavit, interque fugae comites non prius constitit, quam Moguntiam attigisset, satis iisdem quibus pater adversis cum Saxonibus pugnando jactatus. Saxones in loco praelij rei gestae monumentum erexere, columnam videlicet in modum trophaei, cui armati viri statuam imposuere, dextera cœstum, sinistra clypeum gestantis, Vulgus Jodut dixit; & quia per superstitionem agrestes homines colere cœperant, Wernerus Merseburgensis Episcopus dejecit. Captus hoc bello Erkenbertus Corbeien-
ensis

ensis Al-
ptioner

V
licet ex
us, gene
cionem
onibus
manae
in Saxo
Natalis
religio
cis poss
ventu
niam g
obstru
jam tu
minus,
Apost
rum &

bus pro
dolor,
anathe
Magde
procla
culus
omni
nonen
conter
ni cive
nu obl
episco
rum si
heret,
sedem
minis,
ls deim
Legati
Christ
seopu
perper
quo c
quàm

ensis Abbas à Burchardo milite, iussusque ducentas marcas in redemptionem pendere, odio Cæsaris, quem hætenus sectatus fuerat.

Victor Lotharius mox alium felicitatis nuncium accipit, videlicet ex clade duorum millium Sclavorum, quos Otto Ballenstedius, gener Magni Ducis, in subsidium Cæsaris properantes ad interfectionem delevit; qua victoria Saxonia simul à Barbarorum incurSIONIBUS metuque liberata est. Lotharius deinde Theodoricum Romanæ Ecclesiæ Cardinalem & Apostolicæ Sedis Legatum invitavit in Saxoniam, quem frequenti Saxonum Principum comitatu festo Natalis Virginis Goslariam introduxit. Multa cum eo de Catholica religione adversus Schismaticos & disciplina Cleri pertractata. Paucis post diebus Goslariam est deductus, ubi de statu regni in conventu Principum transactum. Quippe Saxones omnium per Germaniam gentium Romanæ Sedis, & Orthodoxæ religionis studiosissimi obstruxere schismati, quod Henricus Cæsar pravo exemplo patris jam tum moliebatur, nacti ad hanc rem Lotharium religione non minus, quàm fortitudine bellica egregium Ducem, qui per Legatum Apostolicum id sollicitè agebat, ut Episcopos in fœdere Catholicorum & Apostolicæ Sedis fide contineret.

Cæsar interim Moguntia hærebat, ubi inglorius, & ab omnibus prope desertus tristem dolore cladis æstatem agebat; auctusque dolor, postquam Theodoricus Legatus auctoritate Romani concilij anathema in Henrici caput repetijt. Primus inter Saxonie præfules Magdenburgensis Archiepiscopus, qui hanc in Cæsarem sententiam proclamare ausus, cui ceteri Episcopi accessere. Quibus auditis, percussus Cæsar, Moguntia Principum conventum indixit, pollicitus se omnium factorum rationem daturum singulis. Sed pauci præter Brunonem Trevirensensem Archiepiscopum dignati sunt accedere. In quam contemptionem cum notaretur venisse Cæsar, ausi sunt Moguntini cives facta seditione insurgere in Cæsarem, palatium armata manu obsidere, irrumperè dissono clamore in atrium, reposcere Archiepiscopum suum Albertum, quem Cæsar in carcere tenebat, liberum sibi reddi. Cæsar, ne furentis populi minas in caput suum traheret, jubet extemplo Archiepiscopum vinculis solutum reduci in sedem suam, quem cives & Clerus fame confectum, umbræque hominis, quàm homini similiorem incredibili cum latitia exceperunt. Is deinde Coloniam, vetante licet Cæsare, ex voluntate Theodorici Legati Apostolici profectus, ab Ottone Bambergensi Episcopo festis Christi Natalitij Episcopus consecratur. Hunc deinde Archiepiscopum, olim Cancellarium suum, ex intima amicitia nactus est perpetuum exinde adversarium, defensoremque Orthodoxorum; quo ostenderet hic alium oportere se Episcopum in Ecclesia Dei, quàm Cancellarium agere in aula Cæsaris.

Annus

Lotharij
Ducis
studium
pro ortho-
doxa
religione
confer-
vanda.
*Helmold.
lib. 1.
Chron.
Hild.*

Henricus
Imp. ana-
themate
denuo
feritur.

Seditio
Civium
Mogun-
tin. ob
Archiep.
suum,
quem re-
stitui in
liberta-
tem vo-
lunt.

Annus Christi 1116.

Paschalis II Pont. 17.

Henrici V Regis 11. Imp. 6.

Henrici II Ep. Pad. 27.

Orberg.
Dodechin.
Chron.
Hild.

Conven-
tus Epi-
scop. &
Princi-
pum Co-
lonienf.
adversus
Henri-
cum Imp.

Sub id tempus, quo hæc agebantur, simul Coloniae Episcopi ac Principes convenerant, tractatum cum Theodorico Cardinale, Apostolico Legato; cum hic in itinere extinguitur. Funus Coloniam delatum, & à xiv Episcopis, ut auctor Chronici Hildesienfis scribit, deductum ad tumulum. Ex quo magnam Episcoporum præsentiam æstimes; licet à ceteris tantum memorentur Fridericus Colonienfis, & Albertus Moguntinus Archiepiscopi. Inter Principes Lotharius Saxoniae Dux cum Saxoniae proceribus adfuit. Ibi Traverhonorij cum Saxonibus in idem foedus Orthodoxorum pro Apostolica Sede adversus Cæsarem convenere, Moguntino totam propè Germaniam concitante. Quæ cum Cæsar Spiræ intelligeret, misit Erlongum Herbipolensem Episcopum, seu ut consilia de alio Rege eligendo turbaret, seu ut anathema in se pronuncianum impediret. Verum Erlongus non prius admissus in congressum ceterorum, quàm se ab anathemate, quod in Cæsarem & ejus fautores pronunciatum erat, absolvi pateretur. Hinc ad Cæsarem reversus cum Cæsare communicare detrectavit, coactus interim morte intentata sacrificium Missæ circa Cæsarem peragere. Cæsar ubi didicit Erlongum in Orthodoxorum partes transisse, ducatu cum Orientalis Franciæ, qui à Regum Francorum memoria Episcopatu conjunctus fuerat, per vim exiit, transtulitque in Conradum Suevum ex sorore sua genitum. Erlongo Coloniam ad Fridericum Archiepiscopum in exilium abeunte. Nihil tamen minus in hoc Episcoporum, & Principum conventu anathematis sententia in Henricum Cæsarem ob pertinaciam pronuntiata est, firmatumque Catholicorum foedus, schismate jam novo per Imperium invalescente.

Cæsar
in Italiam
profe-
ctio.

Cæsar tædio adversantium sibi rerum victus cum Mathilde Imperatrice in Italiam profectioem instituit, quem, præter Constantensem, Tridentinum, & Virdunensem antistites, affectatus Burchardus Monasteriensis Schismaticus Episcopus, & ob id jam ante se de sua depulsus. Acceleravit iter Mathildis præpotentis in Italia Principis mors, quæ Lombardiam, & Thusciam D. Petro Romanæque Ecclesiæ ultimis tabulis legaverat, id quod S. Petri patrimonium hodie appellatur. Ad hereditatem adeundam, quod propinquitate contingeret, invitatus erat ab Italis nonnullis, à quibus simul spes adjecta erat reconciliandi Paschalem Pontificem, sensitque Cæsar ingens sibi malum imminere, nisi cum Apostolica Sede in gratiam rediret. Jam enim ob foedum facinus, abrepti in captivitatem Ponti-

ficis,

ficis, non modò ab Episcopis Italiae, Galliae, Ungariae, & Germaniae, quòd Ursbergensis scribit; sed ab Ecclesia Hierosolymitana anathematis sententia proscriptus erat.

Accessit ad schisma nefanda hæresis, quæ Belgium, Trajectensem, Colonensem, vicinasque provincias fœdare cœperat. Auctor Tanchelmus, quem alij Tanchelinum vocant, qui licet hoc anno impiam evomuerit animam, ut Bucherus scribit, multos tamen reliquit discipulos hæresin illam disseminantes, quorum aliquot à Friderico Colonienfi Archiepiscopo in carcerem coniecti sunt. Quemadmodum id præclara illa epistola Trajectensis Ecclesiae ad Fridericum Metropolitanum suum scripta, atq; ex Cæsarea bibliotheca à Tengelio edita præter auctorem vitæ D. Nortberti aliosq; commonstrat. Impia hujus hæresiarchiae dogmata erant, Pontificem, Episcopos, presbyteros, & Clericos Larvas Ecclesiae esse sine ulla potestate munerum suorum: Sacramenta quæ ab illis administrantur, vana esse atq; irrita, quibus homines contaminantur: augustissimum Christi corpus in Eucharistia, quod Sacerdotum consecratione, & ministerio præbetur, commentum esse: ceteras Ecclesias, præter suam Ecclesiam, quam solum veram dicebat, Lupanaria reputandas esse. Multis ejusmodi insanijs, mendacijs, dolisque rudem plebem adeo dementarat, ut aquam balnei, qua se lavarat, loco sacratæ in Ecclesia aquæ populo potandam daret. Ac ut se à Deo missum persuaderet populo, nescio quam divinitatem sibi tribuerat. Homo præterea sceleratissimus, qui trium millium armatorum hominum caterva stipatus, prælato vexillo & gladio, prodibat in campos, congregando cætus hominum; ad quos tanto verborum lenocinio perorabat, tantaque cupiditate audiebatur, ut angelus è cœlo submissus crederetur à seductis; cum ipse interim flagitiosissimam vitam quotidie in consuetudine meretricum ageret, & filias in conspectu parentum constupraret, urinamque suam inter Divorum reliquias suis offerret; ut jam Adalbertus Gallus, & Clemens Scotus, spurcissimi illi per Germaniam tempore D. Bonifacii hæresiarchæ, ab inferis redijse videri potuerint. Et quæ unquam hæresis, quæ non evangelium suum ex nefandis libidinibus sceleribus per omnem vitæ libertatem exorsa sit?

Hæresi huic, quam in conventu Colonienfi ab Episcopis damnatam reputo, objecit per hæc tempora Deus D. Nortbertum. Gente is erat Teutonicus, ut auctor vitæ præ ceteris verisimilius scribit, ex municipio Xantenfi ad Rhenum in Clivia, in cujus Oppidi celebre Collegium cooptatus Canonicus erat. Juvenem ex illustri apud suos nobilium familia ortum, egregia morum indole, formaq; corporis, dicendi facundia & literis ornatum, Fridericus primus Colonienfis Archiepiscopus adsevit in aulam; ex qua ad Henricum V. Cæsarem traductus, ita se probavit, ut Cæsar illi Cameracensem Episcopatum deferret.

Nefaria
Tanche-
lini hæ-
resis hoc
tempore
exorta.

Cui Deus
D. Nort-
bertum
objecit.
Vita Nort-
berti apud
Surium
Roberti, de
monte.

deferret. Quo sperto, cum anno ætatis trigesimo, uno famulo stipatus, Vredenam versus per diocesis Monasteriensem iter ageret, fulmine dejectus ab equo, & D. Pauli exemplo illustratus aulicam vitam mutavit in Apostolicam; abjectoque omni vanitatis cultu, humili & punicea toga indutus à Friderico Colonienfi Episcopo Sacerdos consecratur. Inde admirabili vitæ rigore ac spiritu circumeundo oppida, pagos & provincias palam docere, populumque ad penitentiam perducere, longè diverso, quàm Tanchelmus, spiritu. Et qua erat canora voce dicendi, facundiæ sanctitatisque exemplo, innumerabilem hominum multitudinem ad melioris vitæ formam, & Clericos, religiososque viros ad sui imitationem attraxit: oraculum per id tempus sapientiæ, in quem Episcopi & Principes, Clerus & populus tanquam in Apostolicum vitæ exemplar oculos convertebant, audiebantque tanquam è cœlo submissum Doctorem. Ita brevi hæresis illa Tanchelini extincta, & clarissimus ille Præmonstratensium ordo, Nortberto auctore, in subsidium Ecclesiæ institutus est.

Annus Christi 1117.

Paschalis II Pont. 18.

Henrici V Reg. 12 Imp. 7.

Henrici II Ep. Pad. 28.

*Ursberg.
Dodechin.
Petrus Diaconus.
Baron.
Petrus Bibliothecarius.
Vita Pont.*

*Henrico
Romæ
iterum
coronari
petenti
magnis
animis
obstunt
Cardinales.*

*Calamitosus
Germaniæ
status.*

Non destitit interim turbare Ecclesiam & Rempublicam Henricus Cæsar. Is cum anno superiori Italiam intrasset cum Burchardo Monasteriensi, ac ceteris Schismaticis Episcopis, armaque perduellum Italarum sibi sociasset, Romam movit, & Paschalis Pontificis clientibus bellum indixit. Pontifex de adventu certior factus, ne sibi cum fallaci homine denuo negotium esset, ex urbe Beneventum secessit. Cæsar exinde magno apparatu Romam ingressus, petijt à Cardinalibus iterato coronari. Id cum absente Pontifice fas non esse responderent, multisque simul exprobarent, quæ in Apostolicam sedem patrasset; Cæsar indignatus, Mauritium Burdinum Bracarensem Archiepiscopum evocat, à quo coronam suscepit, qui jam ante à Paschali vero Pontifice augustalibus Imperij insignibus decoratus erat. Petit deinde à Paschali in Christianorum cœtum recipi. Respondit Pontifex, sibi integrum non esse, restituere communioni, qui in tot concilijs, & à tot Episcopis anathemate perculsus esset; alia ad id opus esse Cardinalium & Episcoporum convocatione. Ita irritus Cæsar recessit.

Inter hæc in ipsa Germania multò turbulentius agebatur. Quippe Fridericus & Conradus Sueviæ Duces, quos Henricus vicario munere reliquerat Imperij procuratores, omnia Basileam inter & Moguntiam seditionibus, spolijs, & vastatione agrorum miscere; flamma

ma

ma etiam, & caedibus grassari per provincias eorum, qui à Caesare discesserant. Contra per inferioris Rheni provincias Godefridus Palatinus, Albertus Moguntinus, Fridericus Colonienfis Archiepiscopi, ceterique in eam societatem attracti, infestis armis insurgere in Caesareanos, urbes eorum, munitiones, castella expugnare & subvertere. Per has Principum factiones & arma civilia, non Coenobijs, non Collegijs paritum; florentissimum Fuldense Coenobium ad extremam inopiam redactum; & barbarum in modum, ut inquit Ursbergensis, à Christianis in Christianos saevitum. Felicior Saxonia, quae Lotharij Ducis & Saxonum potentia se intactam servabat. Inter has procellas temporum Erckenbertus Corbeienfis Abbas, multique Saxonum, ut è conspectu malorum abirent, in Palatinam profecti, Hierosolymam adiere.

Tanta calamitatis tristitia non minus prodigia intervenere; cum superum ira terra horribili motu per Italiam & Germaniam concussa, quo & montes colli, urbes & Oppida multorum mortalium nece quassata: Unstroti fluminis aqua terrae hiatu absorpta, alveo ad longum spatium & tempus desiccato: insoliti ventorum turbines, tempestates, cum saeva grandine incussa: tremenda ubique tonitrua, crebri elisorum fulminum ictus. Leodij pridie Ascensionis, cum vespertinae horae canerentur, tres Clerici igne coelesti percussi in templo. Tantus denique terror homines invaserat, ut mente propemodum attoniti novissimam mundi noctem circumspicerent. Quod idem D. Nortbertus denunciaffe ferebatur, nisi scelera Cleri & populi corrigerentur. Apud Cremonam infans in cunis, & pannis involutus palam loqui, & edicere auditus, sibi Virginem Mariam oblatam, quae apud filium supplex intervenerit, ne ob peccata mortalium genus exstingueret.

Annus Christi 1118.

Gelasij II Pont. 1.
Henrici V Reg. 13. Imp. 8.
Henrici II Ep. Pad. 29.

At his prodigijs nec Henricus Caesar, neque Germani schismatici, velut omni calamitatis sensu amisso resipiscere visi; nam cum post mortem Paschalis Pontificis Gelasius eo nomine secundus è Cardinalium numero subrogaretur, qui jam per multos annos Cancellarij munere functus erat apud Pontificem Paschalem, vir magnarum virtutum, & senio conspicuus; ausus est Cencius Frangipanius armatorum globo stipatus, effractis Basilicae foribus, Pontificem è folio detractum, calcatumque pedibus, abripere in carceres; donec Optimatum ac populi Romani facto in capitolum impetu, Pontifex è Frangipani manibus eriperetur. Iisdem injurijs tractati Cardinales

Fasti Corbej.

Varia prodigia, extremam calamitatem minantia. Ursberg. Chron. Hild. Dodech. Robert. de monte. Fasti Corbej.

Ursberg. Pandulphus. Baronius.

Gelasio
Pontif. ri-
tè electo
alium Im-
perator
Pseudo-
pontifi-
cem sub-
rogat.

nales aliquot. Cæsar comperta Paschalis morte, & Gelasij Succes-
soris electione, Romam advolat. Quæ res Gelasium movit ex Pa-
trum consilio, ut ex urbe secundo Tybure profugeret, insectantibus
Germanis (ut è fuga reprehenderent) frustra quæ ripa fluminis tela
in navim jaçantibus. Barbarum hoc erat, si repetantur ea, quæ Fran-
corum Reges, quæ Carolus M. quæ ceteri Christiani Imperatores
pro veneratione ac defensione Apostolicæ Sedis fecerunt. At post-
quam Cæsar didicit elapsum Pontificem, salvumque Cajetam adve-
nisse, Burdinum, gente Hispanum, Pseudopontificem, à quo coro-
natus erat, Apostolicæ Sedi obtrusit, paternaque impietate schisma
in Ecclesia renovavit. At verò ubi Gelasius comperit, Burdinum
Pseudopontificem in sedem suam à Cæsare intrusum, literas, quas
circulares vocant, ad Galliæ Germaniæque Episcopos dedit, vitandi
schismatis causa; Régisque Francorum, aliorumque Principum
auxilia imploravit, interque legatos suos misit Cunonem Prænesti-
num Episcopum in Germaniam. Ipse Pontifex cum ex consilio Car-
dinalium, fidorumq; amicorum didicisset, sibi nec Romæ, nec in Italia
tutum esse commorari, mense Septembri in Franciam profectus est;
ubi pro veteri Francorum in Apostolicam Sedem fide & observantia,
honorificentissimè à Ludowico Rege & Episcopis exceptus est.

*Plures
Episcopi
& Princi-
pes ab
Impera-
tore ab-
strahun-
tur operâ
Cunonis
Legati
Aposto-
lici.

Bröwver, l.

13. antiq.

Trevir.

Studio

eiusdem

Cunonis

conven-

tus Epi-

scopo-

rum indi-

ctus Co-

loniæ.

Orsberg,

Gobelin.

Bröwver, l.

13. annal.

Trev.

Et Frisla-

riæ, ubi

rursum

Henricus

*Et Cuno Legatus postquam in Germaniam penetravit, Bruno-
nem Trevirensis Archiepiscopum, qui Cæsari in Italia haud vulga-
rem operam navarat, aliosque Principes ad saniolem mentem revo-
cavit. Extant hac super re præclaræ Cunonis literæ ad Brunonem,
jam ex Italia à suis Archidiaconis revocatum ob foedus, quod illi cum
Colonienfi & Moguntino Archiepiscopis, quodque cum Lothario
Duce Saxonibusque pepigerant, uti & jam Bruno coram Impera-
tori exprobrârat turbas, quas in Italia adversus Pontificem concitârat.

Igitur Cuno cum horum trium Archiepiscoporum Principum-
que studia in Pontificem accensa haberet, Coloniae festis Rogatio-
num diebus celebrem Episcoporum synodum convocavit; ad quam
præter alios accessere Adelgotus Magdenburgensis Archiepiscopus,
Henricus Paderbornensis, Halberstadiensis, ceterique Saxoniar Ep-
iscopi. Ea in synodo Imperator communi Episcoporum sententia
proscriptus è cœtu Orthodoxorum. Colonia Cuno Legatus Apo-
stolicus in Saxoniam profectus alteram synodum Frislarie indixit,
(quanquam, ut ex Epistola Archidiaconorum Trevirensium ad Bru-
nonem colligas, Corbeie etiam per id tempus conventus Principum
indictus erat.)

Frislariam igitur convenere ad synodum Albertus Moguntinus,
& Fridericus Colonienfis Archiepiscopi: Traiectensis, Monasterien-
sis, Osnabrugensis, Citizensis, Merseburgensis, Spirensis, Episcopi,
quos Gobelin^o recensuit, ceteriq; Ac Monasteriensis haud alius, quàm

Wince-

Winceburgicus esse potuit, quod Burchardus Schismaticus eorum excom-
Episcopus Constantinopolim legatus missus abierat. Hac rursus in-
synodo sententia anathematis in Henricum Imperatorem, & Idolum
ejus Burdinum Pseudopontificem repetita est, decretaq; totius Ger-
maniae comitia Herbipolim convocanda, in quibus Cæsar præsens
causam diceret; sin minus, regno exueretur. Utrique huic synodo
Nortbertus interfuit, munus suum docendi Legato Apostolico &
Episcopis probaturus; quod satis intelligeret, neminem eo rite per-
fungi posse, nisi cum legitima potestate missus esset. Verum quod D. Nort-
bertus
utrique
synodo
præsens
munus
prædi-
candi ob-
tinet.

Inter hæc, ut Gobelinus noster tradit, Burchardus Monasteriensis
Episcopus, quem Imperator Constantinopolim direxerat, in via mor-
tuus est. Ac tertio anno post, quod & nos referemus, Monasterium
Lothario Duce expugnatum exustumq; est. Mortem Burchardi in le-
gatione Constantinopolitana per id tempus tradidit ante Gobelinum
Ursbergensis. Oriundus erat Burchardus ex veteri Holtiorum nobili-
um familia inter Osnabrugenses, vir præstantis ingenij, & multis na-
turæ dotibus ornatus, quibus in aula Henrici IV & V. Imperatorum
claruerat; eò in multis publicis conventibus & legationibus ejus ope-
ra usi Cæsares: quorum favore ac præsidio multa pro Ecclesia sua utili-
ter præstitit. Nam & arcem Basilicæ Paulinæ, quam Campum domi-
nicum ex circumpositis Canonicorum domicilijs vocant, novo fir-
moq; muro primum inclusit. Urbs quoq; ab eo ampliata, præmuni-
taq; adversus Comites Arensbergenses & Teelenburgenses, nobilesq; gesta.
Meinhovelianos Monasteriensibus hætenus infestos, locis deinde
novos patronos dedit, Michaelum Archangelum & D. Georgium,
quorum in ipso murorum ambitu supraque portam aditus adhuc
facella memoriam operis servant. Inde nomine Mimigardevordiae,
abolito Monasterium appellari coepit; eoque in omnibus diploma-
tis & Scriptorum monumentis legitur Burchardus Monasteriensis
Episcopus: tametsi jam à celebri Canonicorum Basilica & Colle-
gio id nomen antè invaluerat. Dulmaniam ipse quoque primum
ita

ita præmunijt, ut ei natales suos Oppidum & castrum debeat. Multis præterea possessionibus auxit veterem D. Pauli Canonorum Ecclesiam, & Collegium, ex quo à Dudone Episcopo Canonici in novam Basilicam & Collegium Cathedrale translati erant, veteri prope Collegio obscurato & attenuato, Mauritianum Collegium Canonorum extra muros ita porticu, sacello, & bonis locupletavit, ut post Fridericum & Erponem alter conditor sit habitus. Hæc atque alia in Burchardo præclara, quæ una schismatis labes, in quo ad obitum hæsisse creditur, multum contaminavit. Cadaver peregre extinctum fertur Monasterium deportatum, & in S. Mauritij Ecclesia conditum, cujus tamen rei nulla vestigia supersunt. Inde jam Theodoricus Winceburgicus, quem errore nominis Ursbergenfis Henricum vocat, pleno certoque jure post sublatum æmulum Episcopatum adjit.

Mors
Gode-
schalci
Ep. Osnabrug.

Menſe Decembri poſt Burchardum ex Saxoniæ Episcopis hoc anno obiit Godeſchalcus xxii Episcopus Oſnabrugeniſis. Præſul hic è nobili Diepholteriorum familia, & è Præpoſito Mindenſi delectus erat, octoque annos geſſerat Episcopatum præclara cum laude; eò, que etiam commendatur, quòd Orthodoxorum partes ſecutus, Friſlarienſi, ut diximus, ſynodo interfuerit. Tumulum delegit Jburgi in Cœnobij Eccleſia; quod ille Monachos beneficijs & largitionibus ſibi demeruerat.

Henricus
Epiſc.
Conven-
tum quo-
rundam
Comi-
tum Pa-
derbor-
næ inſti-
tuit.

Per id tempus Henricus quoque Episcopus noſter è Comitum Werlenſium familia, quatuor Comitum & duorum Tribunorum congreſſum habuit Paderbornæ, in quo ſimul donationem, Hamakoni Abdinghoviano Abbati ejuſque Cœnobio factam, Episcopi auctoritate ratam habuit, præſente Friderico, Widekindo, Theodorico, Elpone Comitibus, multiſque nobilibus, quos in concilium evocarat, & Lothario Duci in fidem collegerat adverſus Imperatoriam factionem.

Annus Chriſti 1119.

Calliſti II Pont. 1.

Henrici V Regis 14. Imp. 9.

Henrici II Ep. Pad. 30.

Ordines
Templa-
riorum,
Hospita-
lariorum,
& Teu-
tonico-
rum inſti-
tuuntur.

Referunt ad hunc annum mortem Balduini Hieroſolymitani Regis, in cujus locum ſublectus Balduinus alter prioris affinis. Tres præterea religioſorum ordines in Palæſtina exorti. Templariorum equitum, auctore Hugone & Godefrido, qui nomen inde ſortiti, quòd in palatio regio ad templum Hieroſolymitanum excubarent, ad peregrinos tutò deducendos propugnandosque. Hospitalarium D. Joannis, quorum inſtitutum erat peregrinos hoſpitio ſuſcipere. Teutonicorum à Germanis inſtitutus ordo, qui utrumque munus

mixto

mixto vitæ genere complexi ad excipiendos peregrinos, tuendosq; Christianos. Latè hi ordines per Galliam, Germaniam, & Saxoniam nostram postea propagati, magno Ecclesiæ bono floruerunt.

Nondum per hæc Germania eluctari poterat ex civilium bel-
lorum fluctibus. Enimvero Gelasio sub initium anni hujus Mccix
in Gallijs mortuo, electus est Guido Viennensis Archiepiscopus, re-
gij sanguinis & S. R. E. Cardinalis, ob præclara in Ecclesiam merita, re-
qui Callistus eo nomine II. appellatus; ac Gregorio vii ceterorum.
que inde Pontificum instituto, jura Romanæ Ecclesiæ adversus Im-
peratorem tutanda suscepit. At postquam Imperatori hæc renun-
ciata sunt in Italia degenti, nullamque Idoli sui Burdini habitam rati-
onem: simulque didicit, quæ per Cunonem Legatum Coloniae &
Frislariæ in conventu Episcoporum ac Principum acta erant; repen-
te in Germaniam advolat, & omnes latè provincias direptionibus,
cœdibus, & incendijs fœde miscet. Quibus cum malorum vulnera
recrudescentes magis, quam sanarentur, ad mitiora consilia à suis de-
ductus Cæsar, obtulit Triburiæ conventum, in quo de Republica &
concordia ageretur. Eò accessit Imperator, multique Principes Ger-
maniae festo Apostolorum Petri & Pauli. Aderant & Legati Aposto-
lici à Calisto missi. Henricus ut animos Principum sibi conciliaret,
jussit per totum regnum bona, & possessiones hisce bellis interverfas
suis dominis restitui: Legatis Pontificum sponndit se Rhemos ad
concilium venturum, in quo ex Episcoporum & Principum judicio
Ecclesiæ reconciliaretur. Spem etiam fecit se investituræ, scopulum
omnium discordiarum, remissurum; sed fallacia hæc tantum verba
comperta sunt, cum in conventu Mosomienfi promissorum fides
posceretur ab Imperatore.

Quare Pontifex Rhemos ad concilium processit; ad quod Ar-
chiepiscopi XV, & plus quam CC Episcopi, præter Cardinales, Ab-
bates, ducentosque præfules accessere ex Italia, Gallia, Germania, Hi-
spania, Britannia. & Germania Moguntinus quingentorum militum
globo stipatus, vii secum Episcopos adduxit. Interfuit & Ludowicus
Galliarum Rex. Magna celebritate hæc synodus peraeta; in eaque
damnata simoniaca hæresis: proscriptæ investituræ per Laicos factæ:
renovatae decretæ poenæ in concubinus Clericorum, multaque
alia salubriter constituta sunt. Ibi cum Albertus Moguntinus, Fride-
ricus Colonienfis, & Conradus Salisburgensis Archiepiscopi gravif-
simis querelis inveci essent in Cæsarem, Pontifex accensis extinctis.
que totidem cereis, quot Patres eo in confessu præsentis erant, in
Henricum Cæsarem, & Burdinum Pseudopontificem anathematis
sententiam pronuntiavit.

Accessit ad hanc Rhemensem synodum Nortbertus, omnium-
que Episcoporum oculos in se convertit, postquam jam Apostolicus
ejus

Gelasio
Pont.
mortuo
substitui-
tur Cali-
stus II,
quod
male ha-
bet Im-
perato-
rem.

Ursberg.
Robertus de
monte.
Dodechin.
Pandul-
phus.
Baronius.
Tom. X con-
cil. Paris.
recens. edit.
Binius in
not.
Hesso Schol.
à Tennage-
lio editus.

Concili-
um Rhe-
mense, in
quo Hen-
ricus
Imp. &
Burdinus
Pseudo-
pont. ex-
commu-
nicati.
Hesso Scho-
lasticus.
Sugerius in
Ludovico.
Rogerius
in Annal.
Angl.
Genebrar-
dus in
Chron. Tri-
them. in

*Chron. Hir-
saug.
Platina in
Callisto.*

ejus spiritus, mirifici laboris fructus, & vitæ sanctimonia cognita erant; plenaque docendi potestate à Callisto etiam Pontifice accepta, commendatus est Laudunensi Episcopo, in cujus diœcesi locus ille desertus, quem Præmonstratum dixere, datus est ad culturam, in quo prima ordinis & nominis fundamenta jecit.

*Varia in
Ecclesijs
German.
turbæ ab
Henrico
Imp. ex-
citatz.*

At postquam Cæsar didicit, quæ in Rhemenſi ſynodo adverſus ſe pronunciata eſſent, iram in Pontificem, arma in Episcopos vertit; coepitque fœdum patris ſchiſma recrudeſcere; ſucceſſere & civili-um diſſidiorum mala, Episcoporum proſcriptiones, piorum exilia, ſacrorum violatio, ſeditiones, ac populationes agrorum; Colonienſes, quod Henricum Imperatorem omni honoris genere excepiſſent, à Friderico Archiepiſcopo ſacris interdicti. Turbata Leodienſis Eccleſia, in qua poſt Oberi mortem Cæſar, reluſtante Cathedrali Collegio, obtruſerat Alexandrum Gerhardi Juliæ Comitſ filium, quem Godefridus Lotharingiæ Dux à fœderatis ad Henricum deſciſcens per vim induxerat. Alexander cùm Coloniam ad ſynodum ſæpius vocatus ſe non ſiſteret, facta eſt Clero poteſtas eligendi alium, à quo Frideric⁹ Godefridi Namurci Comitſ filius cooptatus in Episcopum.

*Dithma-
rus Ep.
Oſnab. ri-
te electus
non pati-
tur è ſede
ſua ſe de-
pelli.*

Eadem conturbatio in Eccleſia Oſnabrugeniſi ſuborta poſt Godeſchalci, ut diximus, obitum. Electus eſt à Clero pro veteri jure Dithmarus; quo ejecto, Henricus Imperator intruſit Conradum Hildeſheimenſem Præpoſitum, cujus patrocinium, intentatis armis, ſuſcepit Fridericus Arensbergenſis Comes, qui à fœdere Saxonum ad Cæſaris partes tranſierat, qua ex cauſa incertum. At Clerus, & Miniſteriales, & Oppidorum incolæ pro Dithmaro arma ſumpſerunt, ſuumque præſulem Coloniam deduxere ad Fridericum Archiepiſcopum, à quo Dominica Palmarum (anno reor proximo) conſecratus Episcopus. Tum verò Arensbergenſis barbarum in modum graſſari, ſpolijs, & incendijs per Oſnabrugeniſem diœceſin. Haud ſegnius Dithmarus, arma ſuorum clientum vicinorumque Saxonum collegit; quibus inſtructus, Arensbergenſem aggreſſus juſto prælio vicit, quo & Godeſchalcus Diepholtus inter Arensbergenſes milites occubuit. Bellum id in quinquennium extraetum eſt, ac morte demum Arensbergenſis abruptum. Inde Dithmaro quieta Episcopatus poſſeſſio fuit, Conrado nudum tantummodo nomen Episcopi relictum.

*Moritur
Adelgor⁹
Archiep.
Magden-
burg. cui
ſuccedit
Rutger-
us.*

*Dodechin,
Urbisberg.*

Mors hoc anno è Saxonibus Episcopis ſubtraxit Adelgotum Magdenburgeniſem Archiepiſcopum, virum magna liberalitate in pauperes, & religione in Deum, decus Saxonie, ob conſtantiam erga Sedem Apoſtolicam, qui fidus ſemper Catholicorum fœderi adhæſit. Genere hunc Comitem de Loe tradunt: ut ex ejusmodi illuſtribus familijs plerique Saxonie Episcopi per id tempus delecti adverſus inſolentiam potentiorum. Subrogatus illi electione Cleri Rutgerus è nobili Veltheimorum familia, pari conſtantia præſul, qui

qui neg-
eptus el

Et
Ursber-
lebraſſe
greditur
erga Se-
orum
aulæ ob-
pater to-
tharius
ceresur
glorius
accept
ter ſe c
tis dex
ſus qu
ad vet
Cæſar
comp
præter
impo
exturb
Alber
re eje
pi intr
perato
rum a
rus, in
Imper
rit, qu
ret; c
ſcript

qui p
dedit
ampl
dent,
dum

qui neglecto Imperatore, institutionem à Legato Apostolico ad-
ceptus est. Chron.
Magdenb.

Annus Christi 1120.

Callisti II Pont. 2.

Henrici V Reg. 15. Imp. 10.

Henrici II Ep. Pad. 31.

Enimvero, quod ad insequentis hujus anni narrationem refert
Ursbergensis, Imperator postquam Natalem Christi Wormatiæ ce-
lebrasset, invitatus à Friderico Arensbergensi Comite Saxoniam in-
greditur. Verum Episcopi ac Principes Saxoniae, qua erant religione
erga Sedem Apostolicam, omnem cum Cæsare, extra societatem pi-
orum proscripso, congressum subterfugere: nullus illi honor, nulla
aulæ obsequia delata; nec ausus est gentem laceßere, quàm ipse &
pater toties cladibus infestam experti erant: in qua per id tempus Lo-
tharius regiam potentiam obtinebat, omnesque Episcopos ac pro-
ceres uno secum fœdere conjunctos trahebat. Quare abjectus & in-
glorius per Rhenum in Lotharingiam rediit, ubi nonnullis quidem
acceptus, plerisque tamen invisus erat. Et Saxones Rempublicam in-
ter se componentis frequentes conventus habuere, in quibus subla-
tis dexteris fides jurata, lites ac dissensiones compositæ, fœdus adver-
sus quoslibet hostes firmatum, prædæ & latrocinia punita: tanquam
ad veterem aristocratiae formam Saxonia rediisset. Postremum ipsos
Cæsareanos, qui Thuringiam vastabant, in castellum Wassenburgum
compulsos, & inopia rerum afflictos deditosque ejecere. Confirmati
præterea literis Pontificis sacram non minus Rempub. ordinabant,
imponendo vacuis Episcoporum sedibus, qui à Clero electi erant,
exturbando, quos Imperator Schismaticos obtrulerat. Quam in rem
Alberto Moguntino Archiepiscopo, qui apud Saxones ab Imperato-
re ejectus exulabat, datum Legati Apostolici munus, à quo Episco-
pi introducti & consecrati sunt. Nulla in his publicis negotijs Im-
peratoris auctoritas memorata. Hunc in modum Ursbergensis. Ve-
rum auctor Chronici Hildesimensis ad hunc annum: Dux Luitge-
rus, inquit, Fridericus Palatinus, Comes Rodolphus, & plures alij
Imperatori reconciliantur Goslariæ; quod haud aliter factum fue-
rit, quàm ut ipse Cæsar prius se cum Pontifice & Ecclesia reconcilia-
ret; eò quod majori religionis vinculo Apostolicæ Sedi, quàm pro-
scripso ab eo Cæsari hæere se profiterentur.

Grata præterea ex hoc anno memoria Henrici Episcopi nostri,
qui pro augmento pietatis collapsam B. Virginis Ecclesiam in Adon
dedit Hamakoni Abbati Abdinghoviano reparandam; quo in loco
ampla post parochia populique cœtus collectus, uti hæc tabulæ osten-
dent, quibus vetus simul Malsburgiorum nobilium familia, hodie
dum ex hac stirpe propagata, commonstratur,

Henricus

Ep. Pad.

juber Ec-

clesiam

in Adon

ab Ha-

makone

Abbate

In reparati,

In nomine sancte et individue Trinitatis, *Henricus Dei gratia Patherbrunnensis Ecclesia Episcopus.* Noverit omnium fidelium Christi tam presentium quam futurorum universitas, qualiter Ecclesia, quae est in Atton, venerit in proprietatem Patherbrunnensis Conobii. Antiquiores nostri dixerunt ibidem quondam fuisse congregationem in honorem sanctae Dei genitricis Mariae coadunatam, in cuius honore eadem basilica est dedicata; nunc verò peccatis hominum, ut putatur, exigentibus disparva quaedam vestigia dinosci possunt. Unde Dominus Hamako venerabilis Patherbrunnensis Conobii Abbas temporalibus rebus pro subditorum necessitatibus explendis sedulo deditus beatae Dei Genitricis et Virginis Mariae amore provocatus, et fratrum et fidelium suorum consilio et auxilio animatus, Bernhardum Comitem fratrem Volcoldi de Malesburg, cui propria fuit Ecclesia, cum amicis suis adiit, et conventionem cum eo faciens sedecum ei marcas spondit, qui veniens cum herede suo unico scilicet filio nomine Amulungo tradidit Ecclesiae Beatorum Petri et Pauli in Patherbrunnon ipsam Ecclesiam cum agris et mancipiis, pascuis et pratis, et cum omnibus attinentiis, *Widikindo* advocato Ecclesiae astante, et cum Abbate et fratribus suscipiente, Abbate autem memoratum argentum persolvente rursus venit praedictus Comes Bernardus in placitum memorati *Widikindi* advocati, et hanc traditionem laudavit, stabilivit et firmavit legitimo herede suo unico filio astante, laudante, atque una tradente. Unde nos supernae remunerationis intuitu, ac praefati Abbatis et fratrum suorum rogatu ipsam Ecclesiam cum omnibus suis appenditiis, acquisitis seu acquirendis nostra pontificali auctoritate Ecclesiae Beatorum Apostolorum Petri et Pauli in Patherbrunnon confirmamus et corroboramus aeterna ferientes maledictione omnem hominem, qui quemlibet Abbatem et fratres ipsius Monasterii super hac inquietare, molestare, aut divestire praesumpserit. Ut autem haec confirmationis nostrae auctoritas stabilis et inconversa permaneat, paginam hanc inde conscriptam sigillo nostro insigniri fecimus. Huius traditionis et confirmationis testes sunt tam Canonici, quam Monachi, Laici vero *Thiederich de Vorde, Erpo, Wexelus, Uffo, Hugo, Henric, Lindold, Athelbero, Altman, Folbrath, Altmar, Frithemar, Welciko, Sigebodo, Sibrath, Warmund, Sibrath, Reinzo, Filbrath, Gerlac, Godescalc, Conrad.* L. S. Acta sunt haec in Balhornon XIII Kal. Decemb. Anno ab Incarn. D.M.CXX. Indict. II. regnante vero Henrico Imperatore.

Annus Christi 1121.

Callisti II Pont. 3.

Henrici V Reg. 16. Imp. II.

Henrici II Ep. Pad. 32.

Ursberg.
Chron. Hil-
des-
Robert. de
monte.
Gabelin.
Stadensis.

Volvebatur adhuc inter fluctus suos totum Imperium ex schismate Caesaris, sed ubique praevalentibus Orthodoxis, quorum potentia Caesar ubique oppressus jacebat. Romae & per Italiam Callistus Pontifex, postquam incredibili gaudio, & omnium Principum studio,

studio, in Petri solio collocatus erat, Burdinum Pseudopontificem urbe depulsum, ac Sutrij hærentem, obsidione cingit, expugnatoque Oppido, in potestatem accipit. Captum milites vervecina pelle instructum, versaque in caudam fronte, camelo impositum Romam infami spectaculo deduxere. Ægre Pontifex inter populi ludibria & maledicta à nece servavit, dum in Campaniam ad perpetuum carcerem, attonsus in Monachum, traheretur. Hac ipsa Idoli sui infamia haud leviter notatus Cæsar in maiorem apud Germanos contemptiōnem venit. Et jam Albertus Moguntinus & Fridericus Colonien- sis Archiepiscopi, juncto cum Saxonibus fœdere, universam inferioris Germaniæ gentem Romanæ Ecclesiæ conciliabant, armarantque in schismaticum Cæsarem.

Per hunc Saxonum dominatum Lotharius eorum Dux ultus est Monasteriensium injurias, à quibus Theodoricus Episcopus superiori anno ejectus erat. Ausi id facinus cives, & Ministeriales, conspira- tione cum schismatico Imperatore & Friderico Arensbergensi Comite, homine ferocis ingenij, cui ludus erat, ut quidam scribit, insultare Ecclesiasticis viris; hærebatque Burchardus schismaticus Episcopus ex longo imperio & magna conjunctione in animis civium. At Lotharius Dux eo incitator ad urbis castigationem, quod ante annum in fidem Saxonum metu armorum adducti, eam rursus violassent; quodque Theodoricus ex Winceburgicorum Comitum familia sibi consanguineum haberet, fratremque Hermannum Comitem Winceburgicum tot annis secum militantem adversus Cæsarem, agereturque communis in hoc Saxonum ex fœdere causa, quo convenerat, expulsis schismaticis Episcopis, Orthodoxos & à Clero electos sedibus suis per universam Saxoniam imponere. Quare pronis omnium Saxonum animis & viribus obsidionem aggressus est, quæ hoc anno urbi in sui propè excidio fatalis fuit. Tres eorum temporum Scriptores hanc commemorant, quos inter Robertus de monte. Major, inquit, Ecclesia Monasteriensis, eo quod Episcopum repudiasset, ab ipso Episcopo et Duce Saxonie cum tota civitate exurit. Auctor Chronici Hildesimensis, qui sub hæc tempora scripsit. Dux Luitgerus, et Comes Hermannus de Winceburg cum numerosa, et forti manu vadunt pro restituendo Theodorico Episcopo, in qua restitutione incautè templum S. Pauli nobiliter constructum incendio conflagravit cum omni pene urbis loco. Prædictus Dux fere omnes urbis defensores, tam nobiles quàm ministeriales captos abducit. His actis Duhrine Urbem munitam in deditiōnem accepit. At ceteris explicatus Ursbergensis Abbas. Anno Domini 1121 Henricus Episcopus (Theodoricum dicere debebat) qui Burchardo Rufo dudum in legatione Henrici Imperatoris apud Constantinopolim defuncto per electionem Ecclesiasticam in Cathedram Monasteriensem successerat, à suis indignè tractatus, Saxonice Principibus querimoniam suam inju-

Burdinus
Pseudo-
pontifex
captus ad
perpetu-
os carce-
res dam-
natur.

Urbis
Monas-
terien-
sis
excidi-
um, ob
schisma
& injuri-
as suo E-
piscopo
illatas.
Auctor vi-
te Godefridi
Cappen-
berg.

riarum detulit. Et quia vir illustris natu, et virtutibus famosus extitit, per
 Lotharium Ducem congregato exercitu, sedem suam etiam contra Regis vo-
 luntatem repetit. Contigit autem occulto Dei iudicio, dum inimicas acies
 videndo cives terrentur, ac pro imminente periculo singuli sua molirentur,
 casus aliquot incaute succendi, paulatimque dominante flamma etiam basili-
 cam maiorem, quæ sedes erat illius Ecclesiæ, funditus comburi. Sic quoque
 miserabili potius victoria, Pontificem pulsum restituunt, multam autem pecu-
 niam ad restorationem Ecclesiæ conferunt: interpretantes nonnulli causam
 tanti excidii non esse, nisi quod defuncti præsulis Burchardi, qui multa illic ex
 iniquitate comportasset, oblatio manifestaretur Deo non placuisse. Multis
 quoque hoc urbis excidium, quod vi Maji, festo D. Joannis ante por-
 tam latinam, accidisse volunt, descripsit Crantzius; quemadmodum
 & facti eorum cum Wittio, alijsque Scriptoribus; quanquam urbs
 tum nondum in eam, qua conspicitur, amplitudinem excreverat;
 præter eam partem, quæ trans Alpham fluvium veteri & ampla pa-
 rochia celebrique illo Virginum Monasterio continetur, in qua an-
 nales eorum tradunt templum D. Ludgeri servatum ab incendio,
 ædes nimirum sacra, quæ grandi turri adjacet, & ipsa ex turri veteri
 formata, in qua gutta, quæ ex naribus D. Ludgeri post obitum stilla-
 runt, adhuc servantur. Cetera omnia templa cum urbe in unum bu-
 stum convoluta confedere. Quam vindicis Dei poenam verisimilius
 referas in schismatis pertinaciam, qua ausi cives nobiles & ministeri-
 ales Episcopum suum & orthodoxum pastorem, virum tot virtuti-
 bus spectabilem, & rite Apostolici Legati auctoritate introductum
 rursus ex urbe ejicere, quem jam ante tot annorum injurijs male
 tractarant. Lotharius Dux, qua insigni erat religione in Deum, pa-
 lam contestatus est dolorem ex incendijs ruina, quæ nullo suo dolo
 malove mentis acciderat. Quapropter omnem pecuniam, ex capti-
 vorum nobilium & ministerialium redemptione collectam, in tem-
 plorum & urbis instaurationem ultro convertit; ut quorum culpâ
 acciderant, eorum pretio compensarentur. Exinde majori etiam ca-
 ritate Theodoricus Episcopus omnes in gratiam recepit: omnium
 que injuriarum immemor, nihil impensus habuit, quàm ut ædes sa-
 cras urbemque pristino splendori, & quieti restitueret. Lotharius
 Dux postquam expugnata etiam Dulmania omnem diocæsin in ob-
 sequium composuisset, in Saxoniam regreditur, animumque & mi-
 litem ad graviores Reipublicæ curas convertit. Enimvero Henricus
 Caesar exacerbatus adversus Moguntinos eorumque Archiepisco-
 pum Albertum, validum quem in Alsatia & superiori Germania con-
 taxerat exercitum, Moguntia sub exitum Junij admoveere coepit.
 Ea postquam Alberto Moguntinorum Archiepiscopo, qui apud Sax-
 ones Apostolici Legati munere exul fungebatur, renunciata sunt,
 nihil ille sollicitius habuit, quàm Saxonum opem implorare. Et

Crantz. in
 Saxon. lib.
 5. c. 41.

Henricus
 Imp. bel-
 lo Archi-
 ep. Mo-
 guntin.
 ejusque
 diocæsin
 aggredi-
 tur.

1111

1111

prompti

prompti ex foedere ad auxilium Saxones; cum primisque Lotharius Dux exercitum, quo urbem Monasteriensem subegerat, Westfalorum ceterorumque Saxonum copijs auctum, ad superiorem Rheni ripam adversus Cæsarem producit in campum. Accendebat Episcoporum ac Principum per Saxoniam animos, quod Spirensis, Wormatiensis, alijque præfules à Cæsare sedibus suis ejecti, extorres desertique omni mortalium ope oberrarent; metusque erat, si hæc Cæsari procederent, ne totam Saxoniam, patris exemplo, schismaticis Episcopis turbaret. Quam in rem per totam Saxoniam indictæ publicæ preces ab Episcopis, jejunia, supplicationes, litanie. Jam Cæsaris & Saxonum exercitus in mutuum conspectum ad Moguntiam venerant, stabantque castra castris opposita, ex quibus utrimque itum in præliantium acies. Ibi cum legiones classicum pugnae operirentur, intercessere nonnulli principes viri, progressique in medium, per colloquia iras mitigarunt; quod dicerent per civilia bella & arma sat sanguinis jam fufum; nec belli causam hic aliam esse, quæ non prius consilijs quam armis transigi debeat. Quibus & Cæsar permotus, belli pacisque arbitrium permisit duodecim viris, consensu delectis. Indicta eam in rem ad III. Calend. Octobris Herbipoli comitia, ad quæ Henricus Cæsar cum numerofo comitatu venit. Nec minore apparatu accessere Lotharius Dux, & Albertus Moguntinus cum alijs Episcopis & Regni Principibus. Castris ad Wernam itinere unius diei ab urbe positis, dataque fide publica, post triduum à Cæsare extra urbem & populi concurrentis multitudinem sunt excepti admiffique ad tractandum. Tum verò intra unam hebdomadam, qua continuis diebus est consultatum, omnis illa controversia inter regnum & sacerdotium composita, conventumque in has pacis leges. Omnes capitis periculo pacem colant. Quæ regalia & Fisci sunt, regno salva maneant. Ecclesijs sua jura & bona servantur integra; quæ adempta sunt, reddantur. Prædia spoliatis, & hereditates heredibus restituantur. Prædones, raptores, & turbatores coërceantur poenis. Causæ omnes publicæ privatæque discordiarum jure finiantur. Una anathematis causa, quo Cæsar tenebatur, Pontifici integra servata est. His transactis, decreta in urbem legatio, qua Spirensis Episcopus Bruno, & Fuldenfis Abbas Ehrloffus defuncti sunt: missique præterea Otto Bambergensis Episcopus, & Henricus Comes Beringensis, qui hæc conventa Noricis, ceterisque superioris Germaniæ Principibus, Ratisbonæ congregatis, denunciarent, ut & illi in communem pacis societatem transirent.

Pax Imperatoris inter regem & Saxones certis conditionibus coalescit.

Annus Christi 1122.

Callisti II Pont. 4.
Henrici V Regis 17. Imp. 12.
Henrici II Ep. Pad. 33.

Tttt 2

Annus

Ursberg.
Dodechin.
Robert. de
monte.
Chron.
Hild.
Otto Fri-
sing. lib. 7.
c. 6.
Albert.
Siad.
Concili-
um Ro-
manum,
in quo la-
boratum
pro pace
Ecclesiæ.

Annus tandem mxxii post diuturnum schisma, ac civile bel-
lum, jucundissima pace affulsit. Callistus Pontifex, postquam ex Le-
gatis didicit, quæ Herbipoli feliciter transacta essent, ad propitian-
dum numen Romæ in laterano trecentorum Episcoporum conci-
lium celebravit; in quo multa salubriter pro restituenda pietate
ac disciplina sunt decreta; & post auditos à Patribus Germaniæ
legatos missi in Germaniam tres Cardinales Legati Lambertus
Ostiensis Episcopus, Saxo S. Stephani, & Gregorius S. Angeli. Hi
postquam ad Cæsarem deducti sunt, invenere pacis negotium novo
dissidio propè turbatum; quòd post Erlongi Herbipolensis Episcopi
obitum Cæsar Gebhardum adolescentem, vix dum è Scholis man-
cipatum, nominasset Successorem; cum jam Clerus delegisset Rug-
gerum, virum in suo Collegio enutritum, probatumque. Hæc dissen-
sio partium studio tantum exarserat, ut metus esset, ne totum pacis
negotium ad pristinum scopulum dissolveretur. Inter hæc etiam Al-
bertus Moguntinus Archiepiscopus Aschaffenburgum munierat, ma-
gna Cæsaris indignatione. Sed hæc duo Pontificis Legati singulari
industria ac prudentia composuere: actumque ut Ruggerus à Clero
electus Episcopus reciperetur. Hæc dissensione, quæ inter duos il-
los Episcopos intervenit, offensi Fridericus & Conradus Sueviæ Du-
ces, fratresque ex sorore Cæsaris geniti, ab ipso Cæsare avunculo suo
discesserunt; quos Saxones in colloquio ad Visurgim ad commune
pacis studium attraxerant.

Henricus
Imp. im-
mutatus,
ad pacem
& con-
ciliatio-
nem cum
Ecclesia
se offert.

Inde igitur, quod Herbipoli omnia turbida essent, Principum
conventus WORMATIAM traductus est. Atque hic postquam multis
diebus inter Principes de concordia regni disceptatum est, Impera-
tor demum ad omnia insperata descendens, omnia, quæ pacem di-
stinere possent, ultro se remissurum affirmat; itaque cor Regis im-
mutavit Deus, ut totum se in potestate Pontificis futurum promit-
teret; quæ oratio dici non potest, quantum exhilararit animos Le-
gatorum Romanorum, ac Principum. Quare nono Calend. Octob.
Imperator cum tota Schismaticorum multitudine anathematis vin-
culo exsolutus, & in communionem Ecclesiæ receptus est: simulq;
jus instituendorum Episcoporum & Abbatum, pro quo hæcenus
tot dissidijs & armis decertatum erat, in manus Lamberti, Ostiensis
Episcopi, & Apostolici Legati dimisit; eam tamen lege, quod Otto Fri-
singensis scribit, ut electi, tam Cisalpini, quàm Transalpini, non prius
ordinentur Episcopi, quàm regalia de manu Imperatoris per sceptrum
fulciant. Scriptis ex omnium ordinum Imperij sententia tabu-
lis, Imperator tale Sacramentum, quod ab Ursbergensi relatum, dixit.

Ego Henricus Dei gratia Romanorum Imperator Augustus, pro amo-
re Dei et S. Romana Ecclesiæ, et Domini Papæ Callisti, et pro remedio animæ
meæ dimitto Deo, et Sanctis ejus Apostolis Petro et Paulo, et sanctæ Catho-
licæ

lice Ecclesie omnem investituram per anulum, et baculum, et concedo in omnibus Ecclesiis fieri electionem, et liberam consecrationem. Possessiones, et Regalia B. Petri, quæ à principio hujus discordiæ, usque ad hodiernam diem, sive tempore patris mei, sive etiam meo ablata sunt, quæ habeo, eidem sanctæ Romanæ Ecclesiæ restituo; quæ autem non habeo, ut restituantur, fideliter jurabo. Possessiones etiam aliarum Ecclesiarum, et Principum, et aliorum tam Clericorum quam Laicorum, concilio Principum, et iustitia, quæ habeo, ut reddantur fideliter jurabo.

Pontifex verò per Legatos suos in hæc verba pactus fidem invicem promissit.

Ego Callistus Servus servorum Dei dilecto filio suo Henrico Dei gratia Romanorum Imperatori Augusto concedo electionis Episcoporum, et Abbatum Teutonici regni, quæ ad regnum pertinent, in præsentia tua fieri absque simonia, et aliqua violentia: ut si, quæ inter partes discordia emergerit: Metropolitanis, et Provincialium consilio vel iudicio, sanctiori parti assensum et auxilium præbens. Electus autem regalia per sceptrum à te recipiat, exceptis omnibus, quæ ad Ecclesiam Romanam pertinere noscuntur; et quæ ex his iure tibi debet, faciat. Ex aliis verò partibus Imperii consecratus inter sex menses regalia per sceptrum à te recipiat. De quibus verò querimoniam mihi feceris, secundum officii mei debitum, auxilium meum præstabo. Do tibi veram pacem, et omnibus, qui in parte tua sunt, vel fuerunt tempore hujus discordiæ, Data anno millesimo centesimo vigesimo secundo, nono Calend. Octobris.

Callisti
Pont.
concessio
pacta Im-
peratoris.

Imperatoris tabulis, quemadmodum Baronius scribit ex vaticano codice, subscribere Adalbertus Moguntinus Archiepiscopus, Fridericus Colonienfis Archiepiscopus, idemque Cancellarij nomine. Otto Bambergensis, Spirensis, Augustanus, Traiectensis, Constantiensis Episcopi. Abbas Fuldenfis, Fridericus Dux Sueviæ, ceterique Principes, Marchiones, & Comites, quibus Hartwicus Ratisbonensis Episcopus additur. Ex Saxonibus nullum reperio præsentem.

Baron. ad
annum
1122.

Expositæ hæc tabulæ fuerunt in plano ad Rhenum campo, quod multitudinem excluderent urbis angustia. Secundum hæc Lambertus Cardinalis, quem post Callistum Roma Pontificem Honorij nomine habuit, solemne Missæ sacrificium peregit, Imperatoremque post donatum pacis osculum, sacramento Eucharistiæ refecit. Quibus tam feliciter actis, effuso populi gaudio, discessum est. Neque à multis retro annis lætior Germaniæ Saxonique lux illuxit; quando post annum quinquagesimum, & tot schismatis mala cladesque civilis belli, pax tandem intra regnum & Sacerdotium est firmata. Missi etiam ad Pontificem oratores, qui Apostolici sedis Caesaris obsequia deferrent. Tum redditus est splendor Ecclesiis, reducta in Imperium tranquillitas, revocati ad sedes suas Episcopi alias proscripti; quos inter Conradus Salisburgensis Archiepiscopus, quem Baronius sanctum virum appellat, à septennij exilio reductus est.

Pax Im-
perio red-
dita.

At

At quæ tam omnium sapientum virorum iudicio laudabilia fuere, omniumque scriptorum consensu probata sunt; nunc heterodoxis nostris tam detestabilia sunt, ut scribere audeant, institutionem Episcoporum Cæsari per tyrannidem Pontificis extortam esse; è quorum numero Reineccius, alijque ex adversa religione. Quasi idem privilegium instituendi Episcopos & Abbates, quod Cæsares à Pontificibus accepere, cum res & necessitas Ecclesiæ posceret, Pontifices pro suprema in Ecclesiâ auctoritate revocare non possent. Permissi hæc sedes Apostolica ob merita Regum & Imperatorum: post ubi Henricus III, & hic filius ejus Henricus V. sacerdotia vel auro vel ad gratiam venalia habere cœperunt, & per summa etiam flagitia obtrudere juvenes, indoctosque, & nec gradu quidem Cleri dignos, tanta cum jactura disciplinæ Ecclesiasticæ, & perturbatione omnium sacrorum; Pontificis fuit pro vicario Christi munere hæc mala tollere: haud secus quam pastoris est, lupos ab ovili gregis arcere. Non unquam à Caroli M. ævo Ecclesiâ per Germaniam & Saxoniam nostram tot Cleri vitij, cum primisque concubinato, fœdata, quam horum duorum Cæsarum imperio. Nec alia hujus mali causa, quam quòd ex corrupta Cæsarum aula corrupti & indigni Episcopi, plerique juvenes vafrique homines obtruderentur, sub quibus passim disciplina Cleri soluta jacebat. Cui malo, ut Gregorius VII Pontifex occurreret, & tanquam à radice revelleret, cœpit admirabili constantia & magnitudine animi institutionem Episcoporum ad Cleri electionem revocare. Nec id insolens videri poterat; cum is antiquus Ecclesiæ mos sit, & jam ante tot Imperatores Episcoporum electionem liberam fecissent; uti id diversorum Episcopatum diplomata commonstrare possunt: quemadmodum etiam anno DCCCLXXXV Carolus Crassus Imperator Paderbornensis Ecclesiæ Clero jus eligendi Episcopum juxta pristinum morem permittit. Longum per ceteros Saxonie Episcopatus ire; quando Caroli M. etiam ac Ludovici Pij decretum extat, quo electio Episcopi secundum antiquum Ecclesiæ morem Clero populoque asseritur. Et quid mirum hæc traduci ab heterodoxis nostris, qui translationem Imperij à Græcis ad Francos & Saxones, qui electionem ipsam Imperatoris Germanis concessam criminantur; quorum tamen utrumque singulare Pontificum Romanorum beneficium est erga nationem nostram. Sed his omissis ex hujus anni narratione, Westfaliam potius contingamus.

Auctor vitæ D. Nortberti. Surinus in vitæ Godefridi ad 13 Jan.

Illustrata enim hoc anno Westfalia novo Præmonstratensium ordine introducto, miraue Godefridi Cappenbergensis Comitis ad sanctiorem vitam conversione. Jam D. Nortbertus, ut supra relatum, tuba Apostolicæ doctrinæ, & forma disciplinæ religiosæ, fama quoque sanctimonie suæ totum Belgium Germaniamque impleverat;

pleverat; atque is postquam anno superiori Coloniam intraverat, magnoque hominum concursu pro concione ad populum dicendo audiebatur; accessit etiam Godefridus Comes Cappenbergensis, vir sanctissimus, cum Divorum reliquias divinitus sibi ad S. Gereonem monstratas colligeret. Ibi Comes ex congressu colloquioque cum D. Nortberto tanto divini ignis ardore ac spiritu afflatus est, ut ad Divi huius exemplum constituerit, se atque castrum suum cum omnibus possessionibus Deo consecrare. Quare domum reversus nihil impensius habuit, quam ut Ottonem fratrem, ac conjugem suam Juditham, Friderici Arensbergensis Comitis filiam in eam secum mentem vitæque institutum pertraheret: quam in rem D. Nortbertum Cappenbergam invitat. At postquam Godefridus salutare hoc animi sui consilium aperire cœpit, incredibile, quantum obnixi Otto frater, conjux, ministeriales omnes, & cum primis Fridericus Comes Arensbergensis, Godefridi socer, & homo ferox, osorq; Cleri & omnium Religiosorum. Evocatus & Theodoricus Winceburgicus Monasteriensis in consilium Episcopus: is, licet vir cetera pius, ac religionis augendæ amantissimus, non tamen probavit tam vetus ac nobile castrum commutare in religiosæ vitæ domicilium; locum, aiebat, natura munitum, celebremque tanta majorum gloria, diœcesi potius relinquendum propugnaculum: alium se illi multo opportunior rem condendo Cœnobio daturum pollicebatur. Versabatur in omnem partem Godefridi animus, amicorum consilijs, fratris precibus, uxoris lacrymis, soceri minis; nec tamen à proposito se abduci passus est. Tanta erat viri constantia, qui tum annum agebat xxviii ex flore ætatis & primis connubij amoribus; sed jam ante præclarus pietate, & indole, magnisque virtutibus paratus, quibus hæc omnia vinceret: tam per omnem vitam modestus, deditusque operibus pijs, ut pauperibus à lepra infectis assideret, cibos potumque ministraret, & quæ huiusmodi inter res ab eo sanctè gestas memorantur. Post hanc cum suis luctam, accessit Cappenbergam D. Nortbertus. Ejus tandem sacris exhortationibus, & sanctitatis aspectu, immutata adversantium animi; quos inter Otto Comes & frater Godefridi idem vitæ institutum amplexus, socium se adiutoremque dedit. Juditha conjux, spreta omni vanitate, obtulit se ad sacrum inter Sanctimoniales ordinem suscipiendum, & ut, quod maritus religiosorum virorum, hoc illa Virginum Cœnobium conderet. Quæ postquam 31 Maji transacta convenère coram D. Nortberto; celebre illud Cappenbergense castrum (tot Comitum antiquorum sedes) conversum est in religiosorum hominum claustrum: quod deinde festo Virginis in cœlum assumptæ, seu, ut alijs placuit, octavo Calend. Octob. solemni ritu à Theodorico Monasteriensi Episcopo dedicatum est. Consecrata ad id sacra simul ædes B. Virginis, quæ divinis tantisper subservi-

Nicolaus
Serrav. in
vita Gode-
fridi.
Bolland.
tom. 1. ff. ad
13 Jan.
Gamanfius
in not.
Martin.
Merzig.
Chron.
Monast.
B. Gode-
fridus
Comes
Cappen-
berg. or-
dinem
Præmon-
strat. in-
gredi sta-
ruit.
Quod
ejus pro-
positum
variè op-
pugna-
tur.
D. tan-
dem
Nortber-
ti inter-
ventu re-
iectis re-
moris, ip-
se ordi-
nem in-
greditur.
Et Ca-
strum
Cappen-
bergense
in mona-
sterium
subservi-

commu-
tur.

subservivit. Nam Theodoricus Episcopus, ut hæc simul probaret, permotus est auctoritate Friderici Colonienſis Archiepiſcopi, qui pro inſigni religionis ſtudio patrocinium D. Nortberti & Godefridi Comitſ ſuſcepit: nec ſine magno Monaſterienſis Eccleſiæ emolumento ac lucro id fecit Theodoricus; quippe Godefridus Comes centum ac quinque Miniſteriales, quos ſibi hereditario jure obnoxios habebat, cum uxoribus, liberis, ſervis ac bonis dedit Eccleſiæ D. Pauli, quod & teſtantur hi antiqui verſus.

Centum quinque viros tibi Paule dedere miniſtros

Munere perpetuo Comites Godefridus et Otto.

Ceteræ Comitum hereditates ceſſere Præmonſtratenſibus, quemadmodum id ex Wernerſ Epſcopi literis, anno 1131 conſignatis, conſtare poteſt. Tantæ verò horum Comitum poſſeſſiones, tum in Monaſterienſi diœceſi, tum in alijs provincijs fuere, ut ex ijs ſeptem, quæ virorum, quæ Virginum Monaſteria conſtructa ac dotata ſint. Ex ijs celebriora Cappenbergenſe, Valarienſe, & Ilmſtadenſe in diœceſi Moguntina. Quanquam Valarienſe haud procul Coeſfeldia Ottonis potius donum ſit; iſ enim primus ejus loci Præpoſitus prædium hoc pretio à nobili matrona emptum ordini ſuo adjecit. Cui eo in munere ſucceſſit Henricus Coeſfeldiæ Comes, alter loci Præpoſitus, à quo fundis & prædijs Colonorum ex Patrimonio munificè auctum.

Hanc rerum mutationem ubi Fridericus Arensbergenſis Comes didicit, viditque ſacros illos inquilinos inſidere vetus nobilitatis caſtrum; tum verò homo bellicoſus ac ferox queri cum nobilitate de circumventa filia, & dote interverſa, indignari, advolare cum armatis Cappenbergam, extremaque minitari, ac ni caſtrum in priſtinum ſtatum reſtitueretur, ſeſe Nortbertum cum ſuo aſino, quo vehabatur, ex infelici arbore ſuſpenſurum. Intervenere hiſ furijs Epſcopi ac Principes, hortati, ne ira ſe præcipitem daret in grande malum; & cum ille furere non deſiſteret, religioſi in caſtro viri Nortbertum implorarunt. Atque iſ, cognito ſuorum periculo, Rhenum tranſijt, aſinoque vectus, inermis prorsus ac interritus non dubitavit Comitatum Arensbergenſem ingredi, Deo ferocis hominis animum ad mitiora ſtectente; donec tandem ipſe Caſar imploratus patrocinium Nortberti & Godefridi ſuſciperet, & caſtri commutationem in religioſorum congregationem, omnemque donationem in ſenatu Epſcoporum, & Principum, hoc quod à ceteris intermiſſum eſt, diplomate ratam haberet.

Henricus divina favente clementia IV Romanorum Imperator Auguſtus. Notum fieri cupimus tam præſentibus quam futuris Chriſti fidelibus, quod Godefridus Comes et frater ejus Otto caſtrum Cappenberg, quod jure allodiali poſſidebant cum adjacentibus quatuor curiis Nette, Werle, Heyle, Alſtede. Deo patri omnipotenti, et B. Dei genitrici Maria, et B.B. Apoſtoliſ

Petro

Ex bonis
Comi-
tum Cap-
penberg.
ſeptem
monaſte-
ria con-
ſtructa.

Comite
Arens-
berg. fru-
ſtra ob-
ſiſtente,
commu-
tatio
Cappen-
berg. in
monaſte-
rium ab
Imperat.
compro-
batur.

Petro et Paulo, sanctis omnibus spe futura retributionis animati obtulerunt, tradentes hoc venerabili fratri Northerto, suisque fratribus sibi subiectis, eorumque Successoribus in Canonica professione secundum Apostolica instituta ibidem degentibus. Nos ipsis fratribus ad imperiale patrociniū confugientibus traditionem hanc ratam et inconvulsam permanere statuimus. Decernimus etiam et firmamus ex rogatu eorundem fratrum, quod nullus Episcopus, vel ejus Ecclesie futurus praelatus, potestatem habeat regulam, professionem, institutionem assumptam immutare, vel indulgentia laxioris licentiae corrumpere. Advocatus ibi nullus sit, nisi quem fratres ipsi unanimiter elegerint, qui si incommodus, vel inutilis sit, si semel, secundo, vel tertio correptus non emendaverit, alium eligendi liberam habeant facultatem. Hoc et fideles Dei scire volumus, quod eidem Godefrido, ejusque fratri pro redemptione anime meae supradicto sacerdote pro eis intercedente regiam offensam condonamus, obsides earum manumittimus, et quidquid causae vel exactionis in ipsos habuimus, vel habere possemus, eternaliter postponimus. Ad hanc vero nostram traditionem testes idoneos adhibuimus Adalbertum Moguntinum Archiepiscopum, Fridericum Archiepiscopum Coloniensem, Hartvicum Ratisponensem, Ottonem Baroenbergensem, Brunonem Spirensensem, Hermannum Augustensem, Gebhardum Herbipolensem Episcopum. Alii quoque, Principes Henricus Dux Bavariorum, Fridericus Dux, Simon Dux, Bertolfus Dux, et frater ejus Conradus, Marchio Lupolans, Engelbertus Marchio, Berengarius Comes. Ut autem haec nostrae traditionis auctoritas stabilis et inviolata omni permaneat aetate, hanc inde cartam conscribi, et sigilli nostri impressione jussimus insigniri. Praeterea quaecunque possessiones, quaecunque bona in terris, vineis, mancipiis, censibus, decimis, molendinis, aquis aquarumque decursibus, pratis, pascuis, nemoribus, campestribus, montibus, collibus, vallibus, aut quibuscumque aliis rebus, praedicta Cappenbergensis Ecclesia in praesentiarum possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione Regum vel Principum, oblatione fidelium, seu aliis justis modis poterit adipisci, omnia ei Imperatoria auctoritate confirmamus, in quibus propriis vocabulis duximus exprimenda Mengede, Curede, Sorbecke, Wissele, Wesheim, cum mansis et mansionibus, et universis usibus ac justitiis suis. Si qua igitur Ecclesiastica secularisve persona hanc nostrae constitutionis paginam sciens contra eam venire tentaverit, indignationis nostrae poenam sentiet. Signum Henrici IV Romanorum Imperatoris. Philippus Cancellarius vice Archicancellarii recognovi. Data Anno Dominicae Incarnationis MCXXIII, Indict. * XIII. apud Lobvissen, quando Dominus Imperator annulum et baculum remisit durante adhuc eo anno.

Haud obscure hae Caesaris tabulae indicant, Godefridum & Ottonem fuisse in foedere Saxoico, de quo supra diximus, adversus Henricum Caesarem, obsidesque etiam ab iis imperatos fuisse. Qui deinde Fridericus Dux Sueviae his tabulis nominatus, ei ab his fratribus duo castra in Suevia celsere, quae Beatrix eorum mater, Ducis

Uuuu

Sueviae

* al. I.

Cappen-
berga se-
minari-
um pluri-
um mo-
nasterio-
rum.

Sueviæ filia, Godefrido parenti in dotem attulerat. Per id tempus, cum Nortbertus ac Præmonstratenfes adhuc incerti haberent, quam vivendi formam deligerent, obtulit se D. Augustinus Nortberto, aureum libellum è dextero latere porrigens, & quem hic vides, subjungens, Hipponensis olim Episcopus sum Augustinus: Hujus instituti leges si filiis tuis præscriperis, & illi servarint, recta in coelum via ibunt. Hic D. Augustini conspectus, et si Præmonstrati oblatus indicetur, in codice tamen scripto Cappenberga locus memoratur. Certe repertæ sunt literæ D. Bernardi, sub id tempus ad Nortbertum Cappenbergæ versantem scriptæ. Simul enim duo illa sidera Apostolica vitæ per Germaniam Bernardus & Nortbertus conspecta, ille Cisterciensium propagator, hic Præmonstratensium auctor. Quem admodum Deus laboranti Ecclesiæ ejusmodi novorum ordinum conditores, novasque religiosorum virorum familias adversus hæreses, & labentem Cleri populique disciplinam submittere semper visus est. Fuit autem Cappenbergæ illustrissima sub exordia Præmonstratensium congregatio, multorumque Cœnobiorum seminarium; ex ea enim per Westfaliam Claholtanum, Scheidanum & Wedinghusanum Cœnobita tanquam coloniæ novæ deductæ. Mirum deinde in modum hic sanctissimus ordo propagatus per Belgium, Germaniam, Galliam, & Angliam; qui intra 80 annos ab suo ortu 34 provincias, mille Abbatis, trecentas Præposituras numeravit. Cetera quæ ad D. Godefridi Cappenbergenfis fundatoris res gestas hic desiderari possent, nihil attinet referre; quando tam præclari hujus sæculi Scriptores Laurentius Surius, Nicolaus Serrarius, & Joannes Bollandus eas in lucem dedere; & Bollandus unâ cum Gamansio erudito Commentario illustravit, quibus nos diploma Imperatoris ab ijs prætermisum adjecimus.

Annus Christi 1123.

Callisti II Pont. 5.

Henrici V Reg. 18. Imp. 13.

Henrici II Ep. Pad. 34.

Ursberg,
Gobelin.

Fridericus
Comes
Arensberg.
in conventu
Traject.
graviter
accusatur.

Subit nunc annus Christi M^{CCXXIII} Henrico Cæsari totique Imperio, post conditam pacem, longe quietior. Atque ut Regnum tot tempestatibus jactatum ad pristinam serenitatem rediret, pulcherimum Cæsaris & Principum negotium fuit in prædonibus coercendis puniendisque. Quam in rem Imperator Trajectum concessit, celebratisque istis Natalitijs Christi, conventum Principum indixit: quod & Fridericus Arensbergenfis Comes postulatus ad dicendam causam; quod multis querimonijs fatigatus Imperator, ob prædas & injurias, quas Episcopis & Godefrido Cappenbergenfi intulerat. Acres illic in Arensbergensem Principem accusationes auditæ; quas

inter

inter Sueviæ quidam Dux vehementer in Arensbergensem; nihilque acerbius crimini datum, quam quod Godefridum Cappenbergensem indignè tractasset. Nam adeo Nortbertum & Godefridum afflixerat, ut apertis castri portis, tanquam oves ad lanienam secum religiosis viris offerrent. At Caesaris & Principum objurgationibus ita mitigatus est, ut postquam Arensbergam reversus, Godefridum invitavit, & amice exceptum circumduxerit per arcem, multa que supra vota pollicitus sit; at cum Godefridus vinctos, quos tenebat, relaxari primum peteret, elusit postulata: post ubi ad prandium accessit, & lautæ accubuit mensæ, rupto ventris thorace crepuit, & cum visceribus simul effudit animam. Hæc iusta vindicis Dei poena consecuta hominem, qui tot spolijs sacrorum non poterat explere avaritiam. Gobelinus nostri hoc de illo testimonium est. *Fridericus Comes Westsalie de Arensberg, homo ferocissimus, hoc anno moritur, qui castrum Wevelsburg antiquitus ab Hunnis constructum, ac vetustate collapsum uno ante obitum anno restauravit, ex quo totam viciniam incursionibus et pradis vexare non destitit.* Id castrum cum intra dioccesin Paderbornensem sit, prope Bodecense Cœnobium a D. Menolpho conditum, gravis quoque Henrico Episcopo & diocesi Paderbornensi incubuit. Auctor est Gelenius Nortbertum haud ita pridem captum à Friderico Arensbergensi Comite in hoc castro Wevelsburgensi inclusum fuisse; quod priori anno factum fuisse oportuit. Filias ex conjugē, quam Ottone Northemenſi Bojariæ Duce genitam diximus, reliquit Arensbergensis duas Juditham Godefridi, ut diximus conjugem: & Sophiam, quæ denupta fertur Bernardo Comiti Lippiensi. Filium præterea unicum Conradum, à quo familia propagata ad Godefridum, postremum stirpis heredem. Is ille est, qui anno 1368 Comitatum Arensbergensem vendidit Cunoni Colonienſi Administratori; ceciditque tota hereditas in patrimonium Colonienſis Ecclesiæ; quemadmodum Wevelsburgum transijt à Buranis Dynastis ad Paderbornenses Episcopos.

Haud leve interim periculum Imperator Traiecti subiit. Quippe levi ex causa lis orta inter Caesaris aulicos & Godebaldi Episcopi Ministeriales utrosque pugnis & armis collisit; intraque Monasterium Episcopi alij capti, alij trucidati. Cœco, ut fit, crescente tumultu, tota civitas convolvit ad arma; interque cohortium pugnas Episcopus captus, & in custodiam abreptus. Quanquam seditionis auctor post cognitus, Gisbertus quidam, Episcopo infestus, capitalis poenæ sententiam subierit. Ursbergensis qui Episcopum rcum facit, refert Friderici Colonienſis Episcopi patrocinio Godebaldum libertati redditum.

Visa per id tempus in agro Wormatiensi equitum militumque spectra pleno die spectabili omnibus forma ire & redire velut ad conven-

Subita-
neâ men-
sæ ac-
cumbens
morte

extingui-
tur.
Gobelin. &
tut. 6. c. 38.
Ferdinand.
in monu-
ment. Pa-
derb.

Gelen. in
Engelb. lib.
3. c. 42.

Seditio
Traiecti
exorta.

Frequen-
tia circa
Worma-

Uuuu 2

conven-

tiam spe-
stra.

conventum publicum celebrandum, inde sub vesperum omnes in-
tra montem abscondi. Quæ cum totam viciniam attonitam ha-
berent, ausus est quidam ex colonis fronte signo crucis armatus unum
ex equitibus ex coetu ceterorum abeuntem percunctari, quid sibi ve-
lint hi frequentes umbrarum congressus velut ad comitia euntium.
Ad quæ ille, non phasmata nos sumus, sed militum nuper interfecto-
rum manes; arma, habitus, & equi, qui nobis fuere instrumenta pec-
candi, modo sunt tormenta poenarum; totique nunc unimur, etsi
oculos vestros hæc fugiant.

-midu?

-nem fœn

-ca ad

zadmus

orom

inguit

107

Ursberg.

Chron. Tra-

ject. Heida.

-m. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

Annus Christi 1124.

Callisti II. Pont. 6.

Henrici V. Regis 19. Imp. 14.

Henrici II. Ep. Pad. 35.

Ursberg.

Chron. Tra-

ject. Heida.

-m. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

-a. 107

Redijt altero mox anno post celebrata Aquisgrani Natalitia
Christi Trajectum Imperator expeditionemque in Hollandiam sus-
cepit, quam Petronella, soror Lotharij Ducis Saxonie, virilis animi
mulier pro Theodorico filio administrabat, Hollandos adversus Im-
peratorem armare ausa: multumque Imperatori negotij fuit, prius
quam gentem inter amnes & paludes ad obsequium revocaret. Inde
per quadragesimam Wormatiam petijt, indictisque Bambergæ Prin-
cipum comitijs, Nonis Maji eodem concessit; specie quidem, ut
bello Lotharium Ducem aggrediretur, quem res novas ad vindican-
dam sororis injuriam moliri obtendebat; re tamen apparatus non
aliud spectabat, quam bellum adversus Ludovicum Crassum, Gal-
liarum Regem. Ab hoc enim cum Rex Angliæ Nortmanniam re-
peteret, socero suppetias ferre maturabat; at ubi didicit Regem to-
tamque Franciam in armis stare, & Germanorum adventum operiri,
dissimulato consilio retro flexit, aggressusque Wormatiam, quod Bug-
gonem Episcopum in sedem receperat, difficili eam obsidione pres-
sam ad gravem multam compulit.

Ursberg.

Andreas

Abbas in

vita Otton.

apud Su-

rium.

Canis. tom.

2. antiq.

Lecl. 7.

Pomera-

nia per D.

Otto-

nem ad

fidem

Christia-

nam ad-

ducitur.

Celebris hic annus Pomeraniæ ad Christi fidem accessione.
Gentem hanc jam antè bellis subegerat Boleslaus Poloniæ Dux, re-
ligione non minus, quam fortitudine bellica egregius; eaque lege
admiserat ad pacis fœdera, ut Christi religionem libere pateretur
doceri. At cum non invenirentur, qui barbaram gentem adire vel-
lent, expetitur per literas à Duce Otto Bambergensis Episcopus, quod
jam antè in Patris aula Sacerdotem egerat, & per id tempus nemo fa-
cile per Germaniam Episcopus fervore propagandæ religionis & Apo-
stolico spiritu præstantior inclaruerat. Nam & multis legationibus
functus erat, & quindecim Monasteria suis propè sumptibus diver-
sis Germaniæ in locis erexerat. Vir ob rerum humanarum con-
temptum Principibus gratus, ac Cæsari etiam formidabilis. Is

latus

latus se à Polonia Duce invitari ad Apostolicum munus, primum ab Honorio, seu ut verius scribit Baronius, à Callisto Pontifice petijt facultatem docendi barbaras Pomeraniæ gentes. Qua impetrata, per Bohemiam ad ipsum Poloniæ Ducem se contulit; à quo benigne exceptus, instructusque ritualium libris, omnique sacra suppellectile, cum adjunctis Sacerdotibus & Clericis, Pomeraniam ingreditur: primoque accessu intra vicienos dies in Pirissa civitate septem millia hominum ad fontem baptismatis adduxit. Inde Caminam profectus intra quadraginta dies longè etiam maiorem Evangelij fructum fecit: tantaque se obtulit multitudo ad baptismum, ut ijs abluendis manus & vires fatigarentur. His tam prospere succedentibus Julinam, Stetinam aliaque urbes docendo, sacrificando, fana Idolaque subvertendo peragravit; & quæ Apostolicorum virorum experimenta esse solent, multis etiam plagis, contumelijs, & injurijs non sine præsentis vitæ periculo tractatus est; donec auxilio & auctoritate Ducis libera & firma Christianæ religionis sedes in Pomerania figeretur, atque Otto primam christianæ Ecclesiæ formam introduceret, qui ob id Pomeranorum Apostolus est appellatus: quemadmodum res ab eo præclare sancteque gestas Andreas Bambergensis Abbas quatuor libris conscripsit.

Sub finem quoque hujus anni febris extinctus Callistus Pontifex præclare de Saxonia Germanique meritis, subrogato Lamberto Cardinale & Episcopo Ostiensi, quem Callistus, ut diximus, in Germaniam Legatum miserat, dictusque Honorius eo nomine secundus. Quo cognito, Nortbertus iter Romam instituit, ab eoque Pontifice facile Ordinis confirmationem altero abhinc anno impetravit, qui intimè Nortbertum sibi familiarem ex publica sanctitatis fama commendatum habebat. Eo in itinere divinitus cognovit se Magdenburgensem Archiepiscopum à Deo destinari. Auxit novo miraculo Deus viri famam. Nam dum ex reditu Herbipoli sacrificium publicè celebrat, cæca mulier post celebrata mysteria oris ejus afflatu repente oculorum lumen recepit.

Obit Callistus Pont. Succedit Lambertus Episcopus Ostiensis, Honorius II dictus.

Annus Christi 1125.

Honorij II Pont. 1.
Henrici V Reg. ultimus.
Lotharij II Reg. 1.
Henrici II Ep. Pad. 36.

Subinde Imperator fatalem extremumque vitæ annum ingressus est, qui & multis mortalibus confatalis fuit. Quippe post varia ostenta, passim per Germaniam edita, tertia ferè pars hominum absumpta; alijque fame, alij pestifera lue, alij alijs malis interiére. Imperator postquam Leodij Pascha celebravit, Aquisgrani dracunculi morbo, Imp.

Ursberg.
Robert. de monte.
Ansel.
Gemb.
Mors Henrici V. Reg. & morbo, Imp.

morbo, qui à primis annis illi adhæserat, vehementius excruciatas, post aliquot dies Neomagum, mox Trajectum ad Pentecosten celebrandam transijt. Paucis post diebus aggravata invaletudine, imperium cum vita posuit, nulla virili stirpe relicta. Ingentem quidem auri argentique vim congesserat, tanquam majora patraturus; sed nec pacis, nec bello, neque rebus pro Ecclesia gestis clarus fuit, qui, pravo patris exemplo, foedo schismate ad extremos vitæ annos lacera- vit Ecclesiam, hoc uno laudabilis, quod turbulenti impijque regni finem quaesierit honestum & pium. Nam ad extremum deductus, vocata Mathilde conjuge, & proceribus, de statu Reip. disposuit, in- signiaque Imperij in arcem Hammersteinianam custodienda misit, dum ordines in delectum à se Regem convenirent. Subinde sollicitus de anima, Eucharistiæ Sacramento refectus, X. Calend. Junij excessit. Corpus more regio curatum, & ut jussu erat, Spiram ad majorum sepulchra delatum, qui hoc versu notati singulis conspiciuntur.

Filius hic, Pater hic, Avus hic, Proavus jacet istic.

Abrupta cum hoc Cæsare Salicorum seu Wormatiensium Du- cum stirps, postquam centum annos imperium gesserat. Quam boni proavus & avus, Conradus & Henricus III; tam pravi pater & filius, quartus videlicet & quintus eo nomine Henrici Cæsares. Adeo fortuitum nasci bonos Principes: electio optimum quemque extra hereditaria jura invenit. Longè illustrior Saxonum gens in suis Re- gibus, & Cæsaribus, Henrico Aucupe, Ottonibus Magnis, & Hen- rico Imperatore, quibus nunc accedit Lotharius, Imperatorum religiosissimus.

Cui ele-
ctione
Princi-
pum Ger-
maniae,
succedit
Lothari-
us Dux
Saxoniae.
Otto Fri-
sing. lib. 7.
c. 17.
Ursberg.
Dodechin.
Robert. de
monte.
Chron.
Hild.

Quippe post excessum Henrici Imperatoris, Episcopi ceteriq; Imperij Principes convenere Moguntia ad Comitum regni. Multi istic candidati, Fridericus cum primis Sueviæ, & Conradus Franco- niæ Duces, penes quos insignia Imperij erant; & quod Henrici Cæ- saris consobrini essent, rati sunt jure hereditario sibi deberi sceptrum. Præter hos Leopoldus Austræ Marchio, & Carolus Flandriæ Comes oblatis. At Principes Germaniæ, studio cum primis Alberti Mogunti- ni Archiepiscopi, & Legatorum Pontificis, qui aderant, Romani, men- se Augusto una omnium consensione elegere Lotharium Ducem Saxoniae, virum, ut inquit Robertus, sapientem, industrium, Ecclesia- stici juris amantem, præpotentem divitijs, & multis victorijs clarum. Nec dum facile repertus, aliorum etiam Scriptorum judicio, qui pie- tate, religione, & fortitudine bellica Lotharium anteierit. Quare mense Septembri à Legatis Pontificis, Moguntino & Colonienfi Ar- chiepiscopis, octo Episcopis, multisque Abbatibus, & Principibus de- ductus Aquisgranum, Idibus Septembris à Friderico Colonienfi Ar- chiepiscopo solemni ritu ac pompa Rex inungitur, acclamante Clero ac populo.

Subtrahere

Subtrahere sese inaugurationi Sueviæ & Franconiae proceres cum suis Ducibus, quod sibi met præ Saxonibus imperium desponderant. Quare, ut ceteris Imperatoribus evenit cum Sueviæ Ducibus regni æmulis, primò per civilia aliquot bella oblectandum fuit; & hoc ipsos, quod Otho Frisingensis notat, varijs postea malis, justo Dei iudicio, afflixit: ut quæ stirps tot calamitatibus affecerat Ecclesiam, lueret progenitorum delicta. Nec tamen impeditum, quin Conradus Sueviæ Dux post Lotharium subrogatus sit Imperator, & Friderico Duce genitus Henobardus ad imperium quoque perveniret, pari, quo hi progenitores, odio Romano Pontifici infestus.

Lotharius, mox ut inauguratus fuit, Ratisbonam se contulit ad conventum Principum, quem indixerat, regnum exorsus à justitiæ legibus formandis. Interq; cetera decerni voluit, proscriptorum bonum an in fiscum regium, an ærarium cujuscunque provincie redigenda essent; probavitque sententiam Principum, *qua cujusque regionum arario potius cederent, quam Regis proprietati*, ut Dodechinus retulit, interea Legatos misit Romam, ut quod Principes de se statuerant electione in Regem, id Pontifex ratum esse veller. Adeo etiam à veneratione Pontificis, ejusque auctoritate regni exordia capefenda censuit.

Auspica-
ta Impe-
rij Lotha-
rij initia.

Annus Christi 1126.

Honorij II Pont. 2.

Lotharij II Reg. 2.

Henrici II Ep. Pad. 37.

Proximum deinde annum, qui Lothario regni secundus erat, bello Bohemico auspicatus est; celebratis enim Argentinæ Christi Natalitijs, in Saxoniam redijt; magnoque popularium studio & lætitiis exceptus, media hyeme in Bohemiam movit adversus Sobeslaum eorum Ducem, quem Bohemi post obitum Uladislai citra Regis voluntatem Ducem sibi imposuerant: consiliumque erat Othonem Moraviæ Ducem submoto Sobeslao introducere, quod is iniquè se inclusum quereretur, & magnis se promissis militum auriq; offerret Lothario. Quare raptis ex Saxonia, ac non nisi trium millium copijs, adversus hostem xx millibus instructum mense Februario processit, audacia supra vires sumpta. Submisit ad hanc expeditionem Hildesimensis ceterique Episcopi suos milites. Præmissi trecenti milites, qui sylvarum angusta quibus Saxonia & Bohemia dirimitur, occuparent; cum ex abdito nemorum recessu Sobeslaus improvisus prorumpit. Saxones ex insidijs circumventi, impeditiq; altis nivibus, & sylvarum angustijs, quo minus justa pugna congregi liceret, post acrem primi agminis confictum in fugam vertuntur. Harlungus

Dodechin.
Robert. de
monte.
Orsberg.
Chron.
Hild.
Chron.
Mont.
Sereni.
Dubravius
lib. II. Hi-
stor. Bohem.
Albert.
Stadenf.
Meibomig.
Lothari-
us in Bo-
hemos
moveret,
& infauste
eam ijs
confligit.

Adolphi

Adolphi Schawenburgensis & Holsatiae Ducis filius, Arnoldus Merseburgensis Episcopus, multique nobiles desiderati, Captus Albertus Marchio Brandenburgensis, cognomento Ursus. Nec levis hostium iactura fuit, uti haec praeter Chronicon Montis Sereni, & Hildesien-
se memorant alij. Passim hanc cladem xviii Februarii acceptam exaggerant Scriptores ad probum Lotharii, cum tamen Robertus de monte non ultra quinquaginta milites occubuisse scribat. At Sobeslaus, etsi victor, veritus tamen, ne Lotharius hanc cladem totis Imperij viribus ulcisceretur, per Henricum Saxoniae Marchionem ex sorore nepotem ea lege pacem impetrat, ut ad pedes Regis prostratus clientis sacramentum diceret.

Lotharius ut à clade reficeret vires, in Saxoniam redijt, celebratisque Magdenburgi festis Paschalibus, Spiram contendit cum proceribus Saxoniae, ad comitia Principum. Quae in ijs sancita sunt, etsi Scriptorum incuria desideremus; haud tamen dubium est, quin in ijs actum sit de tranquillitate Imperij, quam Fridericus & Conradus Sueviae Duces, regni potentes æmuli, conturbabant. Accessit ad haec quoque comitia D. Nortbertus privatus ob causas, cum Magdenburgensium Legati advenirent, petatum dari sibi Archiepiscopum, qui in locum demortui Rugeri subrogaretur. Aderant cum Lothario Rege Legati Pontificis, multi Episcopi ac Principes. Ac in consultationem accepta, tres oblati sunt Legatis, e quibus quem vellent, deligerent; cum ecce haesitantibus illis, accedit Adalbero primicerius Metensis, post Trevirensis Archiepiscopus, & Nortbertum digito ostendit; quem illi nihil opinantem reluctantemque vi arripiunt, ac Regi offerunt. Gratum id erat Regi, Legato Pontificis, ceterisque Episcopis. Quapropter Magdenburgum abductus Nortbertus, 20 Calend. Augusti, nudis pedibus, Archiepiscopi palatium vili amictus pallio ingreditur, atque ipso D. Jacobi festo die ab Udone Citicensi solempni ritu consecratur.

Vita S.
Nortberti
apud Su-
rium.
D. Nort-
bertus fit
Archiep.
Magden-
burg.

Felix Saxonia tam sancto praefule & doctore, à quo tum Belgium, Gallia, & Germania Apostolicae vitae exemplo, coelesti doctrina, & miraculis illustrata erat. Nec aliud ille lumen fructumque in Saxoniam intulit, Cleri populique mores ad avitae religionis formam redigendo, ut multis exponit auctor eorum ab eo gestarum.

Helmold,
lib. i. c. 42.
43. 44. 45.
Albert.
Stad. ad
ann. Christi
1133.
Crantz. lib.
6. Metrop.

Celebres per haec tempora Scholae Paderbornenses sub Henrico Episcopo nostro; ex quibus Vicelinum alium Apostolicum virum, & ab ipso D. Nortberto consecratum, Sacerdotesque produ-
cimus. Natus Vicelinus honestis parentibus Quernhamaliae ad Visurgim in Mindensi dioecesi. Prima literarum rudimenta edo-
ctus à Canonicis ejus loci, cum jam matura aetate esset, cumque
in ca-

in castello Eversteinianorum Comitum aleretur impensis Dominae, rogareturq; à Sacerdote arcis, quos in scholis libros prælegi didicisset, Statij, inquit, Achilleides libros; quærente autem Sacerdote, quod librorum istorum argumentum esset, respondit ignorare se; id cum omnium risu exceptum esset, pudor juveni stimulos addidit, ut Paderbornam se conferret, quod ibi studia literarum præ ceteris locis, cum primis nobili Magistro Harthmanno, florere audiret. Et ille juvenis indole ingenioq; captus ita intra paucos annos in eodem secum contubernio excoluit, ut in docenda regendaq; juventute adiutorem sibi sumeret; nam præter studia, quæ dies ac noctes diligentissimè cum periculo valetudinis procul ab omni vanitatis consortio tractabat, deditus cum primis erat pietati ac precibus, interq; Divos Nicolaum impensè colebat; cumq; ad ejus cultum festumq; diem socios invitaret, auditæ sunt aliquando Angelorum voces in sacello. D. Brigittæ alternis vicibus decantantium. His alijsque sanctimonie indicijs Paderbornæ cognitus Vicelinus, qui deinde ob doctrinæ famam Bremam evocatus ad Scholarum præfecturam; ubi cum juventutem solutionis vitæ nactus esset, prima illi cura fuit ad Christianæ disciplinæ vigorem adstringere, quod pietatem ante literas à Christiano exigi diceret.

Qua severitate licet multos offenderet, gratus tamen erat Friderico Archiepiscopo, ac primarijs in Collegio viris; quod Gymnasium eo moderatore discipulorum numero, pietatis cultura ad formam Paderbornensium Scholarum efflorescere conspicerent. Eo in munere dum Bremæ versatur Vicelinus, captus prisca pietate, quam Paderbornæ hauserat, petijt ab Hamukone Abbate Abdinghoviano admitti in congregationem, quæ fraternitatis nomine tum celebris erat Paderbornæ apud Abdinghovianos, in quam & receptus est. Tam id grato animo accepit Vicelinus, ut ex consensu Friderici Archiepiscopi sui dono transmiserit Abdinghovianis reliquias D. Willehadi, Anscharij, & Remberti, unaq; librum, quo Divorum istorum res gestæ conscriptæ erant. At Vicelino longè altior mens injecta à Deo ad Apostolicum munus, quam ut intra scholasticos parietes se contineret; quam in rem cum Dithmaro discipulo in Franciam profectus est ad altiora sacrarum literarum studia comprehendenda. At postquam triennio Rudolphum & Anshelmum summos per id tempus Theologos audisset, Bremam cum Dithmaro redit; recusataq; Canonici dignitate in cathedra & Collegio, Magdenburgum se ad Nortbertum Archiepiscopum contulit fama sanctitatis celebrem, ab eoq; confirmatus in Apostolicæ vitæ proposito Sacerdos consecratur. Inde Bremam regressus est ad Adalberonem Archiepiscopum, qui jam anno Mccxiii Friderico successerat, Ejus consilio Vicelinus cum Rudolpho Hildesimensi & Ludolpho Verdensi Canonicis ad Henricum Sclavorum Principem christianum mittitur, quod is jam domitis barbaris operarios in horrida illa vinea expetere cognitus esset. Horum Sacerdotum adventu Principi nihil gratius accidere potuit, à quo Lubecæ excepti, & Ecclesia ea in urbe donati sunt ad excolendos populos. At cum haud multò post morte Henrici Principis omnia turbarentur, ab Adalbe-

Xxxx

rone

rone Archiepiscopo Falderæ ad confinia Sclavorum collocatus est. Ibi peragrando regiones, docendo per vicos & Oppida, brevi totam viciniam ad Christi fidem & baptismatis Sacramenta adduxit. Ad hanc famam Vicelini & prosperos labores accessere Ludolphus, Eppo, Luthmundus, Volekardus, alijque complures e Clero Sacerdotes, ultro se in Apostolici muneris partem offerendo. Per quos viros ostium Evangelij, quod supra 80 annos clausum fuerat, Sclavis aut ad Idololatriam relapsis, aut armis prævalentibus, latè per Sclaviam rursus apertum est: aggregatiq; innumeri Barbarorum ad Ecclesiam Christi; quorum rector ductorq; Vicelinus, inter hæc multis laboribus multisq; periculis perfunctus cum socijs, multis Barbarorum injurijs vexatus, sæpius loco pulsus, & ad mortem quæsitus, demum post 30 annorum labores Aldenburgerensis Ecclesiæ Episcopus creatus; quo in munere post quinquennium anno Christi 1154 sanctissime excessit, vivus & post obitum miraculis clarus; quem admodum res ab eo gestas accurate profecutus est Helmoldus presbyter, alijq; Scriptores. Uti verò per Lotharium Imperatorem, cui peracceptus fuit Vicelinus, christiana religio per Sclaviam restituta fuerit, tempori memorandum erit.

Annus Christi 1127.

Honorij II Pont. 3. Lotharij II Reg. 3. Henrici II Ep. Pad. 38. & ultimus.

Adhuc dum Lotharius bellis intestinis involutus, anno sequenti, post celebrata Coloniae Natalicia Christi, Nurembergam obsidione incinxit; quod urbs illa Friderico & Conrado, Sueviæ Ducibus, regniq; æmulis, fidem jurasset. Tracta est ad bimestre hæc obsidio opere casso. Quippe cognito civium periculo, Sueviæ Duces cum exercitu in subsidium venire: nec ausus est Lotharius pugnam alex committere, fidem nimirum fallente Bohemo, qui cum copijs suis promiserat se Lothario accessurum. Quare Herbipolim regressus est insequentibus Suevis; ubi sub ipsis mœnibus cum regio milite concursum ad modum singularis certaminis; ex quo militares illas equestrium congressiones, quas posteri Torneamenta dixere, originem traxisse volunt.

Paschatis festum Rex Goslariæ, & Pentecostes Merseburgi peregit: ubi festo Pentecostes Lotharius, quod ad hunc annum retulit Dodechinus, unicam quam habebat filiam Gertrudem Henrico Bojariæ Duci in matrimonium dedit; obtulitq; in dotem Ducatum Saxoniam, & amplissimas, quas habebat opes ac possessiones in Saxonia & Westfalia, quarum magna pars, ut supra retulimus, dote quoq; Richesæ conjugis ad eum pervenerat. Erat Henricus Welfi postremi ejus nominis frater, cognomento Catulus, quod patria lingua Welfum quoque notat, ab alijs etiam superbus appellatus, pater Henrici Leonis celeberrimi ac potentissimi per Germaniam Ducis, ex quo utrumque Ducatum Bojariæ & Saxoniam in hac patris hereditate adiit; licet indigne postulerint alij Imperatores ac Principes quidam, utrumq; Ducatum præter receptum Imperij morem in uno Principe conjungi. Nuptiæ magna Principum frequentia magnaq; celebritate inter Fridbergam & Meungum in campo genialibus epulis peractæ sunt.

An-

Dodechin.
Chron.
Hild.
Animal.
Suevia.
Chron.
montis Se-
reni.
Lothari-
us Nu-
renber-
gam ob-
sider.

Filiam
suam
Gertru-
dem
Merse-
burgi in
matri-
monium
dat Hen-
rico Du-
ci Baya-
riæ.

Annus hic confatalis fuit multis Germaniæ Episcopis; morte enim subtrahit Udalricus Constatiensis, Ebhardus Argentin. Peroldebertus, seu Petraponti Leodiensis, Godeschalcus Traiectensis, Theodoricus Monasteriensis Episcopus; sicut hos ordine recenset Dodechinus; quamquam Leodiensium annales sui Episcopi mortem ad an. 1129 rejiciunt.

Plures
hoc anno
Episcopi
defuncti.

Ac Theodoricus quidem Monasteriensis Episcopus, Comes Win-
ceburgicus ac Lotharii consanguineus, de quo & supra relatum est; vir à pietate, modestia, & mansuetudine magnopere commendatus in factis Monasteriensium. Quæ omnia mirifice exornavit constantia ejus adversus Schismaticos; quippe qui multorum annorum ærum-
nis & injurijs exagitatus à Burchardo, exclususque ab Episcopatu fer-
ventissime Catholicorum partes est tuitus. Ac licet ex hoc dissidio æmuli urbs expugnata exustaque conflagraret; has tamen ruinas ita ex patrimonio, piorum oblationibus, & bonis Ecclesiæ suæ brevi in integrum restituit; ut, quod Crantzius scribit, vix ullum Ecclesiæ de-
trimentum senserit. Primus deinde fuit, qui Præmonstrantensium ordinem magno religionis bono in diocesi introduxit.

Theodo-
rici Ep.
Monast.
laus.

Crantz. lib.
5. Saxon.
c. 41.

Crantzus, Tympius, Kerfenbrochius, Bochorstus, alijque Monasterien-
sium Scriptores Theodorico subrogant Burchardum, à quo urbem
templis & ædificijs reparatam volunt; sed magnopere hos falli dixeris,
quod Burchardus jam dudum in legatione Constantinopolitana mor-
tuus asseratur ab Ursbergeni. Successor ejus Egbertus 26 Episcopus ex
Decano Colonienfis Ecclesiæ delectus, qui Valariensem foundationem
anno mox MCCCIX publicis, quas Bollandus recitat, tabulis confirmavit.

Bolland. in
vita Gode-
fridi Cap-
penb. § XII.

Accedit ad hunc numerum, quos mors hoc anno subtrahit, Hen-
ricus Episcopus Paderbornensis, pridie Idus Octob. defunctus. Diem
hujus mortis consignat Necrologia, Herifienfis, Abdinghovianum,
& Buxtorfianum: annum scriptor Chronici Hildefimensis, Gobelinus,
Crantzus, & Trithemius; isque trigessimus octavus est, post aditam pos-
sessionem ab Episcopatu. Perhibet quidem Gobelinus Henricum
per XLIV annos administrasse Paderbornensem Ecclesiam; sed is à
primo schismatis anno & ab ipsa consecratione eos numerat, quibus
subtrahendi sunt anni Henrici de Aslo Orthodoxi Episcopi, quem an-
nos quinq; ante hunc Ecclesiam Paderbornensem ab obitu Popponis
gubernasse diximus. Ac licet Henricus hic Werlensis principio schismati
adhæserit; haud multò post tamen ad Catholicorum partes transiit,
animo inter omnes ærumnas & procellas constanti. Nec satis habuit
per Legatum Pontificis reconciliari, nisi & ipse Romam adiret, ultroque
se Pontifici ad omnia obsequentem offerret, erroremque schismatis
deinde multis largitionibus in pauperes, & religiosos viros, cum pri-
misque Abdinghovianos Monachos expiaret. Vir indole humanus,
modestus, pius, qui cum Clericis chorum magis, quam Regis aulam
amavit; eoque & Cleri disciplina adhuc intra claustrum vixit, & Scho-
læ juventutis florere, & diocesis, bono religionis cultu ac tranquil-

Chron. Hil-
desf. ad hunc
annum.

Gobelin. a-
tat. 6. c. 39.

Crantz. in
Metrop.

Trithem. in
Chron.

Hirfang.

Henrici
Ep. Pa-
derb. obi-
tus.

20. ibid.

multas

et longis

et suis

et suis

XXXX 2 Paderbornensis litatis

litatis statu, conservata est. Cetera rerum ab eo gestarum vetustas subtrahit, quæ & locum sepulchri posteris abscondidit.

Sancta
Godefridi
Cap-
penberg.
mors,
cœlesti-
bus eti-
am signis
condeco-
rata.

At memorabili cum primis excessu illustravit hunc annum D. Godefridus Cappenbergensis, quem Idibus Januarij Deus ad immortalem vitam evocavit, primum, ex quo à D. Nortberto Præmonstratensium familiæ adscriptus, Cappenbergensium Canonicorum Præpositum. Is postquam sub exitum anni 1125 cum Ottone fratre Præmonstratum abijisset, sacrisq; istis ordinibus initiatus esset; altero post anno, quo 18 Julij Nortbertum Archiep. introductum diximus, Magdenburgum quoq; à D. Nortberto evocatus. Paruit sanctissimi magistri sui postulato; sed brevi aulæ splendorem ac strepitus pertæsus, petijt remitti Cappenbergam ad quietioris vitæ institutum. Accepto redeundi potestate, in itinere, quo Ilmsladium descebat ad Cœnobium à se in Weteravia conditum cœpit lento morbo confici; ubi cum mira quadam dulcedine & desiderio cœlestis vitæ animum perfundi sentiret, convocatis fratribus petijt sibi ignosci, si quem unquam e suis offendisset. Post omnibus sacris rite provisus placidissima morte innocentis vitæ animam cœlo transmisit. Nec cœlestia signa defuere sanctitatem viri testantia; quippe sub idem tempus nivei splendoris corona ornatus, multaq; luce circumfusus, obtulit se Gerbergæ, sanctimonialium Virginum in Transaquensi Collegio apud Monasterienses Abbatissæ, quæ Ottonis patruj filia erat, ac vivo etiam Godefrido vitæ mutationem prædixerat. Inde Ilmsladij in medio choro sepultus, tumulo supra terram erecto, hodie dum aspicitur; quanquam magna pars sacrorum ossium multis illustrata miraculis Cappenbergam post translata, gemino nunc mausoleo honoretur. Vastatum à Barbaris ac postremò à Suecis sepulchrum, tamen ab omni hostili manu, ut mihi coram aliquando intueri licuit, intactum. Godefridus, quamvis solemnī apotheosi, quod Moguntinus Archiepiscopus sollicitarat aliquando, non sit in Divorum numerum relatus; Fasti interim & Scriptores cum Baronio & Serrario Sancti appellatione exornant; multisq; etiam in locis, cum primisq; in Hispania, à sui ordinis cœtibus festus ejus dies solemnī ritu est habitus. Mirum quot illustrium per Westfaliam familiarum Comites ac nobiles ex utroq; sexu mox ad Godefridi exemplum per contemtionem rerum humanarum se suaq; bona Deo consecrarent; quos inter post Ottonem fratrem, & Juditham conjugem, Beatrix Godefridi soror, Adelheidis Oldenburgensis Comitissæ filia ac Godefridi consanguinea, Henricus Arensbergæ Comes, Hermannus Comes de Are, materq; ejus Hildagundis, & soror Hedwigis, Ludovicus Arnsteinius Comes, unaq; Cuda conjux. Longum ceteros eodem religionis spiritu per id tempus affatos referre. Juditha Godefridi conjux primum ad pedem Cappenbergensis montis, constructo Virginū domicilio, cum Beatrice Godefridi sorore, Adelheide Oldenburgica, alijsq; Virginibus inclusa vixit, sub moderatrice Hedwige sanctissima Virgine, multisque ut fertur, cœlestibus prodigijs illustrata.

Plures
per hoc
tempus
Comites
& Nobi-
les Gode-
fridi ex-
emplum
secuti, re-
ligiosæ
vitæ se
manci-
pant.

ANNALIUM